

รายงานประจำปี 2565

ศาลรัฐธรรมนูญ

ANNUAL REPORT 2022

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

รายงานประจำปี 2565

ศาลรัฐธรรมนูญ

ANNUAL REPORT 2022

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

ภาพตราสัญลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ

ลักษณะของตราสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปกลมมีขอบสองชั้น

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

วงกลมชั้นใน ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้น เบื้องบนมีพระจุลพาฬ (ซึ่งหมายถึงความสุจริต ยุติธรรมและความเฉลียวฉลาดหลักแหลมในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ) สถิตอยู่ เบื้องล่างมีช่อชัยพฤกษ์ (ซึ่งหมายถึง การบรรลุผลสำเร็จ อันประกอบด้วยเกียรติศักดิ์) รองรับ และมีลายกนกทึบประอบอยู่สองข้าง

วงกลมชั้นนอก ใต้ช่อชัยพฤกษ์ของวงกลมชั้นใน เป็นอักษรข้อความว่า "ศาลรัฐธรรมนูญ" และคั่นด้วยดอกประจักษ์มาหิวกาย

สีแดงชาด ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมภายในพระปรมาภิไธย พระมหากษัตริย์ราชินี อันทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพ และทศพิธราชธรรมจรรยา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สีทอง ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สง่างามสูงส่ง

สี

(ไม่จำกัดขนาด)

หมายเหตุ : ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนพิเศษ 103 ง ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2541 หน้า 1

คำนำ

รายงานประจำปี 2565 ศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และรายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2565) ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 14 กำหนดว่าเมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

รายงานประจำปี 2565 ศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้แสดงผลสำเร็จในการดำเนินงานที่สำคัญของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยแบ่งเป็นส่วนสำคัญ 6 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ 4 บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลภาครัฐแบบบูรณาการ (Government Evaluation System : GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ส่วนที่ 5 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ และส่วนที่ 6 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเพิ่มเติมเนื้อหาตามคำแนะนำและข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา เพื่อให้รายงานประจำปี 2565 ศาลรัฐธรรมนูญ มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มคำอธิบายอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการภายในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ แผนการใช้ย้งงบประมาณคงเหลือในการดำเนินโครงการสำคัญต่าง ๆ วัตถุประสงค์และผลที่ได้รับจากการดำเนินงานด้านวิจัย รายงานผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีให้แก่บุคลากร และการจัดทำ QR-Code สำหรับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ เอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อประชาสัมพันธ์ของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปีฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป รวมถึงเป็นประโยชน์ทางด้านการวิชาการต่อไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

ภาพตราสัญลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ

ก

คำนำ

ข

สารบัญ

ค

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

จ

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ช

บทสรุปผู้บริหาร

ญ

Executive Summary

ต

ส่วนที่ 1 บทนำ

1

1. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2

2. ศาลรัฐธรรมนูญ

2

2.1 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ

2

2.2 หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

5

2.3 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

34

2.4 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

35

3. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

49

3.1 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

49

3.2 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

49

3.3 แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ

56

3.4 อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

59

3.5 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

60

3.6 ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี
ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

61

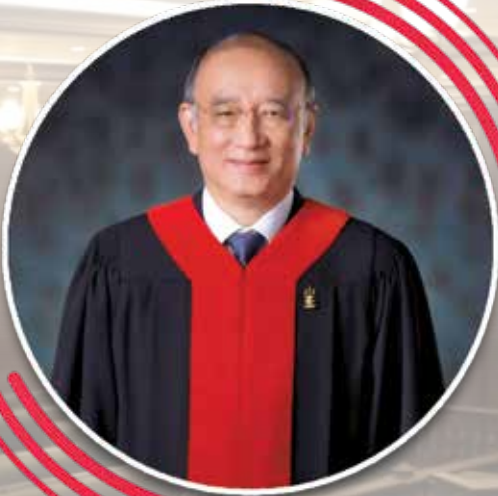
ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	63
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565	
1. การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565	64
2. การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	65
3. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565	66
4. รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	67
5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	68
ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	69
1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัตินิติราชการรายปี พ.ศ. 2565	70
2. ผลการดำเนินงานด้านคดี	77
3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย	124
4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์	130
5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	148
6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	164
7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ	184
8. ผลการดำเนินงานด้านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน	216
ส่วนที่ 4 บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลราชการแบบบูรณาการ	217
(Government Evaluation System : GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	
ส่วนที่ 5 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ	223
1. การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ	224
2. ประมวลภาพกิจกรรม	230
ส่วนที่ 6 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	243
1. รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565	244
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	265
รายชื่อคณะทำงาน	270

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายวรวิทย์ ทังคศิเทียม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

นายปิญญา จุตาชาน

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิรุฬห์ แสงเทียน

นายจิรนิติ หะวานนท์

นายนพดล เทพพิทักษ์

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายเชวณะ ไตรมาศ
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นางพรทีกา ไสวสุวรรณวงศ์
ที่ปรึกษาด้านวิชาการ

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายสมทกร์ ไชยวงศ์

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไ

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญเสริม นาคสาร

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายมนตรี ทนกวารี

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานประจำปี 2565 ศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 โดยการเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ 2565 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565

ในการจัดทำรายงานประจำปี 2565 ศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รวบรวมผลการปฏิบัติงานที่สำคัญของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีเนื้อหาจำแนกเป็น 6 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ 4 บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลภาครัฐการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System : GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ส่วนที่ 5 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ และ ส่วนที่ 6 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ทั้งนี้ ได้มีการเพิ่มเติมเนื้อหาในแต่ละส่วนตามคำแนะนำและข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจแยกได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

- (1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย
- (2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ
- (3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- (4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ
- (5) การพิจารณาวินิจฉัยหนังสือสัญญาระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่
- (6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ มีสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ดังนี้

- (1) รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
- (2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (3) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
- (4) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการปรับโครงสร้างและแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2564 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 4 ก ลงวันที่ 22 มกราคม 2564)

ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รวมทั้งสิ้น จำนวน 361,136,700 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 36,300,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.13) โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 178,056,700 บาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 2,589,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.48) ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 76,344,900 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 34,922,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.39) และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 106,735,100 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 3,967,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.58)

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565

แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับแผนต่าง ๆ ในระดับ 1, 2 และ 3 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดการผลักดันและบูรณาการนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรมมีความชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามเป้าประสงค์ของแผนต่าง ๆ รวมทั้งใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2. ผลการดำเนินงานด้านคดี

ผลการดำเนินงานด้านคดีของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2565) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) มีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 124 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 21 เรื่อง และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 103 เรื่อง

2) ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จ รวมจำนวน 104 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย จำนวน 24 เรื่อง และเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง จำนวน 80 เรื่อง

3) คดีที่ยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ยกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 20 เรื่อง

3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 (3) บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนถึงกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลและงานวิจัยให้มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยใช้กระบวนการสร้าง/ พัฒนางานข้อมูลและงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการเผยแพร่รายงาน การศึกษาวิจัย และบทความทางวิชาการและการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงานต่าง ๆ โดยมีผลการดำเนินงานดังนี้

3.1 โครงการด้านการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน และเพื่อสนับสนุน การปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

1) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ข้อยกเว้นเรื่องการกระทำที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และตามคำวินิจฉัย และคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ”

2) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “หลักเกณฑ์เงื่อนไขในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 ในกรณีการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือเสียหายทางจิตใจ”

3) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ”

4) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “กระบวนการและรูปแบบการจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ”

5) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ”

3.2 โครงการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง กับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน การเมืองการปกครอง ในระดับบัณฑิตศึกษาให้แก่ นิสิต นักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในสถานการศึกษาของรัฐและเอกชน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผู้สนใจขอรับการสนับสนุน ทุนการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นจำนวนมาก โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ให้แก่ นิสิตนักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 5 ราย

4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นการพัฒนางานเครือข่ายประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาท ภารกิจสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนภายใต้ รัฐธรรมนูญ โดยได้วางกรอบแนวคิดเพื่อหาวิธีในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มในสังคม โดยมีหลักการว่าต้องเข้าใจง่ายและมีรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์นี้มุ่งหวังให้สามารถสื่อสาร และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนกับกลุ่มต่าง ๆ ของสังคมและประชาชนให้ได้มากที่สุด

5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการของกระบวนการยุติธรรม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนและคู่กรณี ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัด สามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั้งถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการสำคัญเพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแผนปฏิรูปด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดสร้างงบประมาณสำหรับใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพตามระดับสมรรถนะที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และสมรรถนะสูง และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีทั้งรูปแบบการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก (Public Training) และการฝึกอบรมภายใน (In house training) เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีทักษะและทัศนคติที่ดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้

7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในทางวิชาการ แลกเปลี่ยนทฤษฎีแนวคิด พัฒนาการ คำวินิจฉัย และประเด็นข้อกฎหมายกับเครือข่ายภายในประเทศ ต่างประเทศ และศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ หรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในทางวิชาการระหว่างกัน ในกรอบสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชียและการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก เพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาชาติ โดยมีการเข้าร่วมการประชุมนานาชาติตามคำเชิญของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรในต่างประเทศ อันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในระดับนานาชาติ รวมถึงการเชิญศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศเพื่อมาเยือนโดยเป็นการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ดังนี้

7.1 การส่งเสริมและขยายการพัฒนางานให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

7.2 การส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

8. ผลการดำเนินงานด้านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการเข้าร่วมโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ 89.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับ A (85.00 – 94.99 คะแนน)

ส่วนที่ 4 บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System : GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

สำหรับแนวทางในการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ใช้แนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System : GES) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ตามคำแนะนำและข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา โดยแนวทาง GES เป็นระบบการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งในการนำเสนอผลวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้จัดทำข้อมูลตามกรอบ “การประเมินผลการปฏิบัติราชการแบบบูรณาการ (GES)” ใน 2 มิติ ได้แก่ มิติภายนอก และมิติภายใน ดังนี้

1) มิติภายนอก คือ การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นการประเมินผลการดำเนินงานด้านประสิทธิผลของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการและที่มีต่อกระบวนการให้บริการของหน่วยงาน

2) มิติภายใน คือ การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ โดยได้กำหนดให้มีการประเมินผลจากจำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เทียบกับโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565

ส่วนที่ 5 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่าง ๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความเป็นราชอาณาจักรไทย ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่าง ๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้แก่ พระราชพิธี รัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา การเกิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่มีพระมหากษัตริย์องค์ก่อน และความไพบูรณ์และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง

ส่วนที่ 6 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ฐานะการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบไปด้วย สินทรัพย์ จำนวน 394,972,475.51 บาท, หนี้สิน จำนวน 10,454,784.68 บาท, สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน จำนวน 384,517,690.83 บาท, รายได้ จำนวน 392,107,551.36 บาท และค่าใช้จ่าย จำนวน 309,476,599.79 บาท

Executive Summary

The Constitutional Court Annual Report, B.E. 2565 (2022), published in accordance with section 14 of the Act on the Office of the Constitutional Court, B.E. 2542 (1999), demonstrates the performance and audit report of the fiscal year B.E. 2565 (2022) (1st October 2021 – 30th September 2022) to the House of Representatives, the Senate, and the Council of Ministers.

As for a contribution to this Annual Report, the Office of the Constitutional Court accumulated data on the key performance of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court, which can be divided into six parts : Part I : Introduction; Part II : Comparative Overview of the Expenditure of the Office of the Constitutional Court between the Fiscal Years B.E. 2564 (2021) and B.E. 2565 (2022); Part III : Performance of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court; Part IV : Analysis Report on Government Evaluation System (GES) of the Fiscal Year B.E. 2565 (2022); Part V : Royal, State and Other Official Ceremonies; and Part VI : Audit Report of the Fiscal Year B.E. 2565 (2022). Having been well-revised in line with the suggestions and remarks of the Senate Standing Committee on the Independent Organs under the Constitution, this Annual Report can be summarized as follows.

Part I : Introduction

Pursuant to the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), duties and powers of the Constitutional Court can be defined into the following seven categories:

- (1) constitutionality review of laws and bills;
- (2) decision on questions pertaining to the duties and powers of the House of Representatives, the Senate, the National Assembly, the Council of Ministers and Independent Organs;
- (3) protection of people's rights and liberties;
- (4) defence of the Constitution, form of government and state security;
- (5) decision on whether or not an international agreement requires approval of the National Assembly;
- (6) decision on the qualifications and prohibitions of a political office holder; and
- (7) other decisions stipulated by organic law or other laws as being within the competence of the Constitutional Court.

As the Constitutional Court's secretariat, the Office of the Constitutional Court shall perform its duties and powers according to section 4 of the Act on the Office of the Constitutional Court, B.E. 2542 (1999) as follows :

- (1) administration of the Constitutional Court;
- (2) examination and compilation of information, orders and rulings relevant to the tasks of the Justice or the quorum of the Justices of the Constitutional Court;

- (3) studies, research and dissemination of the Constitutional Court's activities; and
- (4) other duties as assigned by the quorum of the Justices of the Constitutional Court.

In 2021, the Office of the Constitutional Court restructured itself, having resulted in organizational divisions as well as duties and powers as announced in Government Gazette Vol. 138 No. 4 a, dated 22nd January 2021.

Part II : Comparative Overview of the Expenditure of the Office of the Constitutional Court between the Fiscal Years B.E. 2564 (2021) and B.E. 2565 (2022)

In the fiscal year B.E. 2565 (2022), an appropriation of 361,136,700 THB was approved to the Office of the Constitutional Court (a decrease from the fiscal year B.E. 2564 (2021) by 36,300,800 THB or 9.13%). Of such total amount, 178,056,700 THB (an increase from the fiscal year B.E. 2564 (2021) by 2,589,900 THB or 1.48%) was allocated for personnel management; 76,344,900 THB (a decrease by 34,922,800 THB or 31.39%) for operations; and 106,735,100 THB (a decrease by 3,967,900 THB or 3.58%) for durable articles, land and buildings.

Part III : Performance of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court

1. Performance as from the Annual Action Plan, B.E. 2565 (2022)

Having been formulated to have a conformable linkage with the Council of Ministers' Plan levels 1, 2 and 3, dated 4th December 2017, the Annual Action Plan, B.E. 2565 (2022) of the Office of the Constitutional Court aimed to advance and integrate relevant policies and strategies in order for right, practical, explicit and complete implementation as set in goals of each plan. Such Annual Action Plan was also referred to develop the Budgetary Proposal, B.E. 2565 (2022) of the Office of the Constitutional Court.

2. Case Performance

The case performance of the Constitutional Court in the fiscal year B.E. 2565 (2022) (1st October 2021 – 30th September 2022) can be summarized as follows.

- 1) 124 cases on trials : 21 pending cases from the fiscal year B.E. 2564 (2021) and 103 newly-filed cases in the fiscal year B.E. 2565 (2022);
- 2) 104 settled cases : 24 cases ruled by the Constitutional Court and 80 cases dismissed by the Court orders; and
- 3) 20 pending cases in the Constitutional Court to be continued in the fiscal year B.E. 2566 (2023).

3. Research Performance

According to section 4 (3) of the Act on the Office of the Constitutional Court, B.E. 2542 (1999), the Office of the Constitutional Court has a duty to undertake studies and research as well as dissemination of the Constitutional Court's activities. In order to carry out the research mission for the sake of knowledge development, problem solving and prevention of any hindrance relevant to constitutional procedures, adjudication and others, the Office of the Constitutional Court rectified information and improved research innovations aiming at fostering and standardizing the Constitutional Court's function effectively through creation and development of both domestic and foreign data and studies. In addition, the Office of the Constitutional Court also publicized research papers and academic articles, sponsored research projects and offered funding for the following activities.

3.1 Five Research Projects on Knowledge Development related to the Constitution and Public Law to Support the Justices of the Constitutional Court's Performance of Duties :

1) Research Project on "Exceptions of the Acts beyond the Constitutional Court's Jurisdiction in accordance with the Organic Act on the Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018), and Constitutional Court Rulings and Orders";

2) Research Project on "Rules and Conditions to Submit Applications to the Constitutional Court according to Section 213 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), in relation to Rights and Liberties Violation Causing Mental Harm or Grievance";

3) Research Project on "Binding Outcomes of the Decisions of the Constitutional Court";

4) Research Project on "Procedure and Format of Drafting Constitutional Court Ruling"; and

5) Research Project on "The Relationship between the Royal Institution and the Constitution".

3.2 Thesis Sponsorship Project

The Office of the Constitutional Court managed and offered graduate thesis sponsorship to those pursuing their degrees in both public and private educational institutes related to the Constitution, the Constitutional Court, public law, politics and government. In the fiscal year B.E. 2565 (2022), among many who were interested in applying for the sponsorship, the Office of the Constitutional Court granted such financial support to five graduate students.

4. Performance on Publication and Media

Having taken into account the invention of easily retrievable, understandable, and interesting media for all, the Office of the Constitutional Court emphasized public relations and networking development to the people at every level and in every region, aiming to build and raise awareness of the Constitutional Court's duties and powers, through publication and media production disseminating the roles and responsibilities of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court, together with understanding of constitutional law and people's rights under

the Constitution. Such easy-to-communicable media corrected and strengthened public comprehension of the Constitutional Court's duties and powers, constitutional law and the rights of the people in different social groups ultimately.

5. Performance on Digital Technology

Having promoted and developed its information technology, the Office of the Constitutional Court applied such innovation to administer justice, support the judicial performance of the Justices of the Constitutional Court, and maximize judicial efficiency. As the technology enabled the public and all parties concerned to access information conveniently, promptly, and reasonably, they could track judicial progress easily, equally, thoroughly, and fairly without delay and non-discrimination. To reach such goals, the Office of the Constitutional Court, thus, carried out many significant projects to enable the system to be operated efficiently according to the Plan for Legal and Judicial Procedure Reform.

6. Performance on Personnel Development of the Office of the Constitutional Court

In the fiscal year B.E. 2565 (2022), the Office of the Constitutional Court allocated its budget for personnel development, aiming at enhancing officials' knowledge, skills and expertise to support the performance of the Justices of the Constitutional Court, as well as improving their potentials according to the competency levels designated by the Office of the Constitutional Court in line with Strategy III : Personnel Development for High Competencies and Continual Learning, including the mission and vision of the Office of the Constitutional Court. Both public and in-house trainings were organized to foster the officials to increase their knowledge and understanding, become skillful, and adopt positive attitudes for their efficient and achievable performance as set by the organization.

7. Performance on Cooperation and Public Relations with Both Domestic and International Networks

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand exchanged academic cooperation – by sharing theories, concepts, developments, rulings, and legal issues – with domestic and foreign networks, along with other constitutional courts and constitutional review bodies. This included academic cooperation on the stages of the Association of Asian Constitutional Courts and Equivalent Institutions (AACC) and the World Conference on Constitutional Justice (WCCJ) to build up understanding and confidence in the roles and constitutional process of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand and cultivate relationships with the international community. Invitation towards foreign constitutional courts of an official visit was also encouraged to promote cooperation as follows.

7.1 Promoting and enriching work development to cover cooperation agreements domestically and overseas; and

7.2 Promoting and improving legal and judicial procedure knowledge.

8. Performance on Evaluation of Integrity and Transparency Assessment (ITA)

The Office of the Constitutional Court in cooperation with the Office of the National Anti-Corruption Commission (NACC) participated in the Integrity and Transparency Assessment (ITA) Program for the fiscal year B.E. 2565 (2022). In this regard, the Office of the Constitutional Court was marked 89.12 out of 100 points for such assessment, ranked A Level (85.00 – 94.99 points).

Part IV : Analysis Report on Government Evaluation System (GES) of Fiscal Year B.E. 2565 (2022)

As for the guideline of performance evaluation, the Office of the Constitutional Court adopted the Government Evaluation System (GES) as a conceptual analysis framework in line with the suggestions and remarks of the Senate Standing Committee on the Independent Organs under the Constitution. Based on such review and evaluation system, the Office of the Constitutional Court illustrated its performance results of the fiscal year B.E. 2565 (2022), which were divided into two dimensions – external and internal.

1) The external dimension referred to the evaluation of the Office of the Constitutional Court's effectiveness, emphasizing public satisfaction assessment towards service-based interests and procedures.

2) The internal dimension referred to the evaluation of efficiency, emphasizing the organization's competencies and accomplishments. In light of method, the number of accomplished projects/activities was evaluated and compared with their Action Plan of the Fiscal Year B.E. 2565 (2022).

Part V : Royal, State and Other Official Ceremonies

The Royal and other ceremonies are deemed as a crucial national identity of the Kingdom of Thailand. In the fiscal year B.E. 2565 (2022), the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court participated in various Royal and State ceremonies associated with Buddhism, tributes to Their Majesties the late Kings with Royal Grace to the Kingdom, and auspicious occasions.

Part VI : Audit Report of the Fiscal Year B.E. 2565 (2022)

The financial position of the Office of the Constitutional Court can be summarized as follows : assets of 394,972,475.51 THB; debts of 10,454,784.68 THB; net/capital assets of 384,517,690.83 THB; income of 392,107,551.36 THB; and expenditure of 309,476,599.79 THB.

ส่วนที่ 1 บทนำ

1. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 14 บัญญัติว่า “เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า” ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำเป็น “รายงานประจำปี 2565 ศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชีในรอบปีดังกล่าว

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดทำรายงานประจำปี 2565 ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปีและรายงานผลด้านการบริหารจัดการงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี รวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับทราบเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ภารกิจและการดำเนินงานเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในทุก ๆ ด้านอีกด้วย

2. ศาลรัฐธรรมนูญ : องค์การวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการ ที่มีหน้าที่และอำนาจต่างจากศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร กล่าวคือ มีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย การกระทำและกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเรียกว่า “คดีรัฐธรรมนูญ” โดยรูปแบบศาลรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศออสเตรีย และต่อมาได้เป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ เช่น เยอรมนี เบลเยียม โปรตุเกส สเปน อิตาลี ตุรกี รัสเซีย แอฟริกาใต้ ชิลี เกาหลีใต้ และอินโดนีเซีย เป็นต้น

2.1 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 200 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน 3 คน
- (2) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน 2 คน
- (3) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 1 คน
- (4) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 1 คน

(5) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิการบดีมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

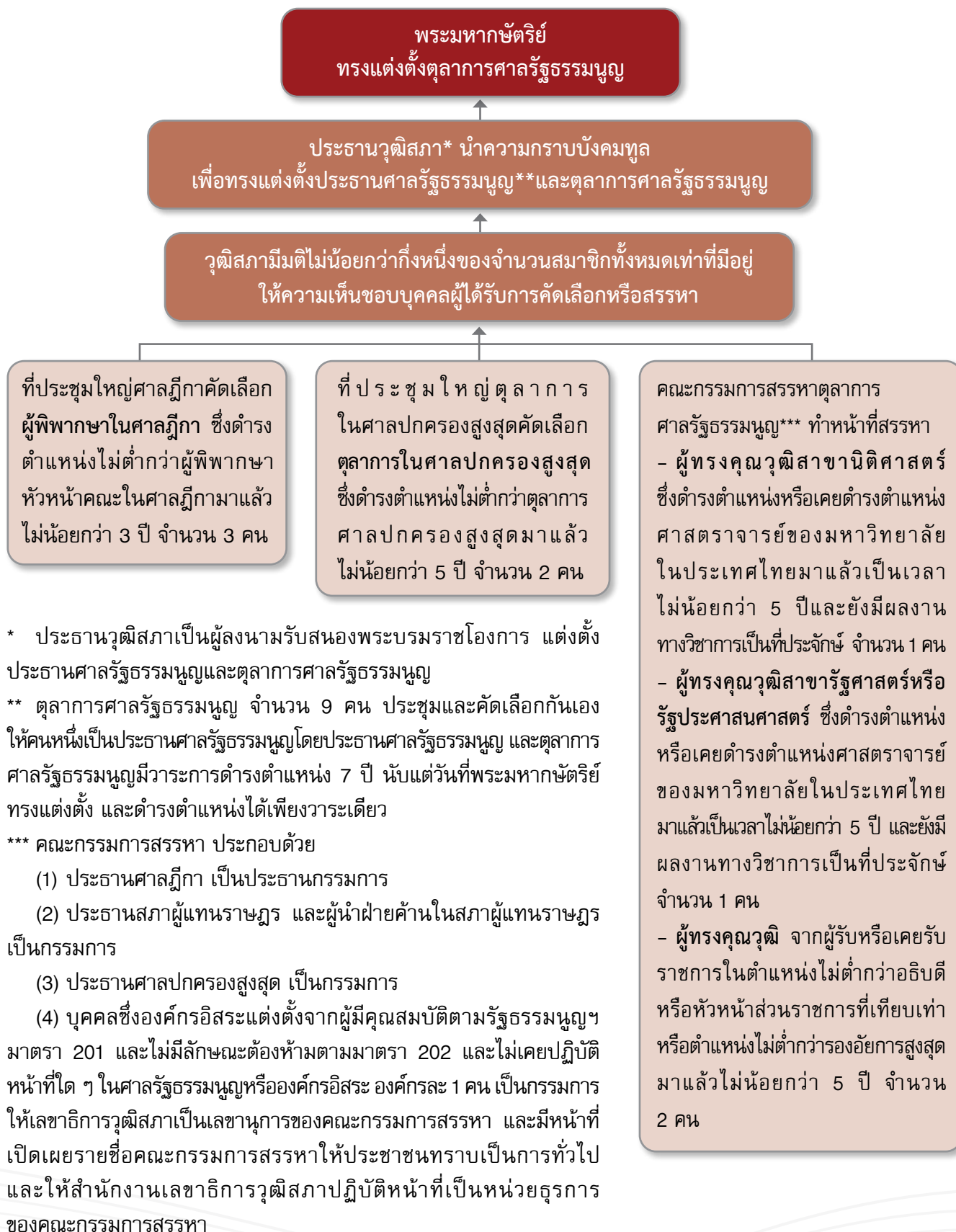
ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (1) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ก็ได้

การนับระยะเวลาตาม (1) – (5) ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งของบุคคลข้างต้นลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่า 2 ปี มิได้

กระบวนการคัดเลือกหรือสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

แผนภาพที่ 1 : กระบวนการคัดเลือกหรือสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

2.2 หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ และหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ อาจแบ่งหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

- (1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย
- (2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ
- (3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- (4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ
- (5) การพิจารณาวินิจฉัยหนังสือสัญญาระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่
- (6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคสาม ประกอบมาตรา 188 ยังบัญญัติให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ โดยมีอิสระในการพิจารณาวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และมาตรา 210 วรรคสอง ได้บัญญัติให้การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญทั้ง 7 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย

1.1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ(รัฐธรรมนูญ มาตรา 132 ประกอบมาตรา 148)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 130 บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน 10 ฉบับ คือ

- (1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
- (3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (4) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
- (5) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (6) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (7) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
- (8) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
- (9) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (10) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 ได้บัญญัติให้กระทำเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ และให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็นภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งหากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี ไม่มีข้อทักท้วงภายใน 10 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าว ก็ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป แต่หากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอความเห็นนั้นไปยังรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรได้ โดยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป

อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 ประกอบมาตรา 148 บัญญัติว่า ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า หรือในกรณีที่นายกรัฐมนตรี เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญก็ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ นายกรัฐมนตรี
หลักเกณฑ์และวิธีการ :

ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า **หรือ**

2. นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

1.2) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 148)

ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ถ้า

(1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(2) นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยัง ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้น โดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ไม่เป็นสาระสำคัญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และร่างพระราชบัญญัตินั้นยังคงสามารถประกาศใช้บังคับได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ นายกรัฐมนตรี
หลักเกณฑ์และวิธีการ :

ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า **หรือ**

2. นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

1.3) การพิจารณาวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 149)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 149 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความชอบรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมิได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้วแต่ยังมิได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

1.4) การพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภามีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 139)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติว่าต้องเริ่มต้นเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน เมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ อย่างไรก็ตามในขั้นตอนการพิจารณาของวุฒิสภา หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรให้ถือว่าวุฒิสภาได้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร หรือหากวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินั้น แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขและต่อมาได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาแล้ว แต่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการร่วมกัน ในกรณีนี้ถือว่ามีกรยับยั้งร่างพระราชบัญญัติไว้ก่อนเช่นกัน และระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาได้ก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา 180 วัน เว้นแต่จะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรสามารถยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา 10 วัน ดังนั้น ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติ ห้ามมิให้คณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภา
มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่**

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

1.5) การพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ กระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 144)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 144 ได้บัญญัติมาตรการ เพื่อตรวจสอบกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่ โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา สามารถเสนอความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล และถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย แต่ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคณะรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีอนุวัติให้กระทำการ หรือรู้ว่าการกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้นนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบเงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจัดทำโครงการ หรืออนุมัติโครงการ หรือจัดสรรเงินงบประมาณ โดยรู้ว่าการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือ หรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากความรับผิดชอบ

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รู้ว่าการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนในทางลับโดยพลัน และเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามิใช่ให้ความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกันกับกรณีที่สมาชิกของแต่ละสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นข้างต้น กล่าวคือ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนสิ้นสุดสมาชิกภาพและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคณะรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กระทำการหรือรู้ว่าการกระทำดังกล่าวแล้วแต่ไม่ได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย โดยการเรียกเงินคืนดังกล่าวให้กระทำภายใน 20 ปี นับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ การทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อม
ในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่**

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร/ สมาชิกวุฒิสภา/ คณะกรรมการ ป.ป.ช.

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา
2. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รู้ว่าการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนในทางลับโดยพลัน และเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามิใช่ ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับกรณีที่สมาชิกของแต่ละสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นข้างต้น
3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว

1.6) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)

การตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัตินั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 172 ได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ว่าจะต้องเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ

อย่างไรก็ดี การตราพระราชกำหนดให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

เมื่อพระราชกำหนดมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีจะต้องเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภานุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นต่อไป และในระหว่างที่

สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภายังไม่ได้อนุมัติพระราชกำหนดนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า พระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขว่าเป็นการตราขึ้น เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ และให้ประธานสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายใน 3 วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อพิจารณาวินิจฉัย และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคำวินิจฉัยภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับที่ ได้รับเรื่อง และให้แจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลใช้บังคับมาแต่ต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ
2. ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นนั้น ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นนั้น และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และคำวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

1.7) การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)

การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 212 บัญญัติไว้ จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม หากศาลเห็นเองหรือคู่ความ (โจทก์หรือจำเลย) หรือคู่กรณี (ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ถูกฟ้องคดี) ในคดีนั้นโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้นให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลดังกล่าวผ่านทางสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งกรณีนี้ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาล อันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย หมายถึงกฎหมายระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดั่งเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ศาลจะใช้บังคับกับคดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ศาลยุติธรรม/ ศาลปกครอง/ ศาลทหาร

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม
2. ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความหรือคู่กรณีในคดีนั้นโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลเช่นนั้นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
3. ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้การพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

1.8) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1))

การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีในศาลก่อน อย่างไรก็ตาม การเสนอเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน จะเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ วิธีการในการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น หมายถึงกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดั่งเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่**

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีที่เกิดขึ้นในศาลก่อน
2. ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2))

นอกจากหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายแล้ว รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระด้วย ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 12 ได้บัญญัติให้มี “องค์กรอิสระ” ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต เทียงธรรม ปราศจากอคติในการใช้ดุลพินิจ และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และกรณีที่เกิดขึ้นกับองค์กรใดก็ให้องค์กรนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ถ้าเป็นกรณีที่ปัญหาโต้แย้งระหว่างองค์กร ก็ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของ
สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ**

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ คณะรัฐมนตรี/ ประธานองค์กรอิสระ

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และไม่ใช่เป็นลักษณะของคำปรึกษาหรือข้อหารือ
2. กรณีเป็นปัญหาเกิดขึ้นกับองค์กรใดก็ให้องค์กรนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
3. กรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กร ก็ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

3.1) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 51)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ได้บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และยังให้สิทธิประชาชนและชุมชนในการติดตาม และเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมทั้งมีสิทธิฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 บัญญัติให้บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐดังกล่าว และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือการปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง ครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง และ

(2) บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง ครบถ้วน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มิหนังสือโต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการ ในกรณีนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้บุคคลหรือชุมชน และหน่วยงานของรัฐทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐ ยังมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง ครบถ้วน ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(3) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามที่เห็นสมควร เมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้งบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ ถ้าบุคคลหรือชุมชนเห็นว่า ข้อสั่งการของคณะรัฐมนตรียังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐ และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง ครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. บุคคลหรือชุมชนดังกล่าว ได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง **และ**

2. บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง ครบถ้วนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มิหนังสือโต้แย้งหน่วยงานของรัฐ

3. กรณีนี้หากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐ ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

4. คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามที่เห็นสมควร เมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้งบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ

5. ถ้าบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวเห็นว่าข้อสั่งการของคณะรัฐมนตรียังไม่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้งจากคณะรัฐมนตรี

6. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันที่ ได้รับคำร้อง

แผนภาพที่ 2 การใช้สิทธิของประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

3.2) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่า การกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 ได้บัญญัติให้บุคคล ซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 ถึงมาตรา 48 โดยการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจอรัฐ และต้องมิใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) การกระทำของรัฐบาล
- (2) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว
- (3) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน
- (4) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว
- (5) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 192

(6) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

ทั้งนี้ บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ทราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ โดยคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร และเมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำร้องดังกล่าวแล้ว ให้พิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นจากผู้ตรวจการแผ่นดินให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนดเวลา ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นจากผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ เมื่อพ้นกำหนดเวลา 60 วัน ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญนับแต่วันที่ได้รับความเห็นจากผู้ร้อง

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 ยังบัญญัติให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่า การละเมิดนั้นเป็นผลมาจาก บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง และให้แจ้งผลการพิจารณา ให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : บุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้/ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น
2. คำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็น การกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร
3. บุคคลดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน
4. ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนด เวลาดังกล่าว
5. กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับ คำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดสิทธิมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ กรณีตามมาตรา 46 ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่ พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

แผนภาพที่ 3 การใช้สิทธิกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213

การกระทำที่ไม่สามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ประกอบ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 มาตรา 47

ได้แก่ (1) การกระทำของรัฐบาล (2) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว (3) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน (4) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว (5) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจระหว่างศาล (6) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ

4.1) การพิจารณาวินิจฉัยการร้องขอให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญ มาตรา 49)

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 49 ว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ และหากผู้ใดทราบว่ามีกระทำความผิดดังกล่าว ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย สั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ อย่างไรก็ดี หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการร้องขอให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : อัยการสูงสุด/ ผู้ทราบการกระทำ

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. ผู้ใดทราบว่ามีกระทำความผิดอันเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้
2. หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.2) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9))

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 255 ได้บัญญัติให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้ นอกจากนี้ มาตรา 256 ได้บัญญัติไว้ด้วยว่า ในกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการนำร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย จะต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติเสียก่อน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้อย่างชัดเจนด้วย

อย่างไรก็ดี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำความกราบบังคมทูลเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภา

รวมกันแล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณีว่า ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับการลงมติเห็นชอบแล้วเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ คุณสมบัติ หรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของ ศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรืออำนาจได้และให้ประธานแห่งสภา ที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง โดยในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข เพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา
หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับการลงมติเห็นชอบจากรัฐสภา
2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่า หนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกันแล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกัน เสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข เพิ่มเติม มีลักษณะที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 255 คือ การแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะ ที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (8) คือ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรง ตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่อง ที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ในกรณีที่เป็นไปตามมาตรา 256 (8) ดังกล่าว ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติก่อนที่จะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย โดยให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย
3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง
4. ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

5) การวินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 178)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 178 ได้บัญญัติให้หนังสือสัญญาใดที่ประเทศไทยทำกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา โดยหนังสือสัญญาดังกล่าว ได้แก่

- (1) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย
- (2) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย หรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศ
- (3) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา
- (4) หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง อันได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีปัญหาว่า หนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ โดยศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับความขอดังกล่าว

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยหนังสือสัญญาใด
ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่**

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : คณะรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. หนังสือสัญญาบางประเภทที่ประเทศไทยทำกับประเทศอื่นหรือองค์การระหว่างประเทศที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา
2. ในกรณีที่มีปัญหาว่า หนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้
3. ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับความขอจากคณะรัฐมนตรี

6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

6.1) การพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 82)

ก. กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 82 ได้บัญญัติให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

- (1) ลาออก (มาตรา 101 (3))
- (2) ขาดคุณสมบัติของการมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 97)
- (3) มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 98)
- (4) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 184 หรือมาตรา 185)

(5) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก (มาตรา 101 (8))

(6) พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกตามมติของพรรคการเมืองนั้น ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นมิได้เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่พ้น 30 วันดังกล่าว (มาตรา 101 (9))

(7) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่คำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนด 60 วันนั้น (มาตรา 101 (10))

(8) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 120 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 101 (12))

ข. กรณีสมาชิกวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 82 ได้บัญญัติให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(1) ลาออก (มาตรา 111 (3))

(2) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของการเป็นสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 108)

(3) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 120 วันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา (มาตรา 111 (5))

(4) กระทำการอันเป็นการฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ (มาตรา 113) หรือกระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 184 หรือมาตรา 185)

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ (มาตรา 82 วรรคหนึ่ง) เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง และมีให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา (มาตรา 82 วรรคสองและวรรคสาม)

นอกจากนี้ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงเพราะเหตุดังกล่าว ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย (มาตรา 82 วรรคสี่)

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติ
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา**

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง
หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา 101 (3) (5) (6) (7) (8) (9) (10) หรือ (12) หรือ มาตรา 111 (3) (4) (5) หรือ (7) แล้วแต่กรณีและให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่
2. เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่
3. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ โดยสามารถให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

6.2) การพิจารณาวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 170)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 170 ได้บัญญัติเหตุที่ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวไว้ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย (มาตรา 170 (1))
- (2) ลาออก (มาตรา 170 (2))
- (3) สภาผู้แทนราษฎรมิมีมติไม่ไว้วางใจ (มาตรา 170 (3))
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี (มาตรา 160)
- (5) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 186) หรือกระทำการต้องห้าม

ในการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปไม่เป็นไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และเป็นลูกจ้างของบุคคลใด (มาตรา 187)

- (6) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี (มาตรา 171)

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวด้วยเหตุข้างต้นแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเนื่องจากดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน 8 ปี อีกด้วย (มาตรา 170 วรรคสอง ประกอบมาตรา 158 วรรคสี่)

ในกรณีตาม (2) (4) (5) หรือ กรณีนายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน 8 ปี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ยังบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง

สามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกรณีความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงหรือไม่ได้ด้วย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่า รัฐมนตรีผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รัฐมนตรีผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุตามมาตรา 170 (2) (4) หรือ (5) หรือวรรคสอง และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย
2. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญสามารถให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

7.1) การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคำร้องคัดค้านมติ คำสั่ง และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

(1) การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 17 วรรคสอง และวรรคสี่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง เป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องประกอบด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนดอย่างใดก็ได้ หลังจากการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว หากนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขให้ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

ภายหลังจากที่รับทราบมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง**

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง เนื่องจากผู้ยื่นขอจดทะเบียนพรรคการเมืองไม่ดำเนินการให้ถูกต้องหรือครบถ้วนตามความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

2. ภายหลังจากที่รับทราบมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(2) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีมติให้เพิกถอนข้อบังคับของพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 17 วรรคสาม และวรรคสี่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้ข้อบังคับพรรคการเมืองนอกจากจะต้องมีรายการตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว จะต้อง มีลักษณะที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างคนในชาติ และไม่ครอบงำหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ดี หากปรากฏภายหลังว่า ข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ไม่มีรายการตามที่กฎหมายกำหนดหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้น และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ มีมติ ในการนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้ง และเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วหากไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสันนิษฐานความเป็นพรรคการเมือง

ภายหลังจากที่รับทราบมติดังกล่าวแล้ว หัวหน้าพรรคการเมืองนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่มีมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมือง**

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : หัวหน้าพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมือง เนื่องจากไม่มีรายการหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มามีมติ
2. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วน ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากไม่มีการแก้ไขหรือยังไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสันนิษฐานความเป็นพรรคการเมือง
3. หัวหน้าพรรคการเมืองนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(3) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 22 วรรคห้า

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลไม่ให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ รวมทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมควรเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

หากความปรากฏต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าสมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนดังกล่าวข้างต้น ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกผู้นั้นยุติการกระทำโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็น เพื่อมิให้เกิดการกระทำดังกล่าวอีกแล้วแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มามีมติ อย่างไรก็ตาม หากความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมิได้มีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนด ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา 20 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ**

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบเอง หรือได้รับแจ้งจาก นายทะเบียนพรรคการเมืองว่าสมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนด แต่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมิได้มีมติหรือสั่งการ ให้สมาชิกยุติการกระทำดังกล่าว
2. นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา 20 ปี นับแต่วันที่ พ้นจากตำแหน่ง
3. กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสิทธิยื่น คำร้องคัดค้านคำสั่งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

(4) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ ความเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคสาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับ เหตุแห่งการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองไว้หลายประการ อาทิ พรรคการเมืองไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วน ภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามจำนวนที่กำหนดไว้ภายหลังจากการที่ได้รับการจดทะเบียน พรรคการเมือง หรือไม่มีการประชุมใหญ่หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี โดยไม่มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย หรือพรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ เป็นต้น ซึ่งเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน พรรคการเมืองหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดสิ้นสภาพด้วยเหตุดังกล่าว ให้นายทะเบียน พรรคการเมืองตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ ให้นายทะเบียนพรรคการเมือง เสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณา ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีการผิดกฎหมายเกิดขึ้น ก็ให้ประกาศ การสิ้นสภาพของพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา นอกจากนี้ ให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นการถูกยุบพรรคการเมืองด้วย

อย่างไรก็ดี หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศสิ้นสภาพไม่เห็นด้วยกับการประกาศ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง**

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศให้สิ้นสุดสภาพ

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณากรณีพรรคการเมืองกระทำการตามเหตุแห่งการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่ามีการผิดที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสุดสภาพ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีการผิดดังกล่าวเกิดขึ้นจริงและประกาศการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสุดสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยให้ถือว่าการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นการถูกยุบพรรคการเมือง

2. หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศสิ้นสุดสภาพไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 30 วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(5) การวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 ได้บัญญัติเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย หรือมีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานว่าพรรคการเมืองได้กระทำการตามเหตุดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 93 กำหนดว่า เมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 92 คณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องเอง หรือจะมอบหมายให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะขอให้อัยการสูงสุดช่วยเหลือดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่าจะเสร็จสิ้นก็ได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : คณะกรรมการการเลือกตั้ง/ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด หรือเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง
2. คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง สามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามเหตุดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

(6) การวินิจฉัยกรณีพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 141

บทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 140 ได้บัญญัติให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และยังคงดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามมาตรา 141 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงานจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 141 ได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น การแจ้งเปลี่ยนแปลงสมาชิกที่แตกต่างไปจากที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ หรือดำเนินการให้มีสมาชิกให้ครบห้าร้อยคน หรือจัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ หรือจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมืองให้ถูกต้อง และเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ เป็นต้น

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ดังกล่าวที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : พรรคการเมืองที่ได้รับผลกระทบจากการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยในเรื่องที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมืองเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องใด ๆ หรือต้องดำเนินการตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
2. พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
3. พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

7.2) การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการคัดค้านมติของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าเป็นการกำหนดนโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวมีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31 บัญญัติให้การวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา 27 (1) และ (2) หากผู้ว่าการเห็นว่านโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนดมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติต่อหน่วยรับตรวจ หรือทำให้มีการตรวจสอบใด ๆ ที่อยู่นอกเหนือหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการ หรือมีผลให้ผู้ว่าการไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ว่าการจะขอให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนก็ได้

มติของคณะกรรมการในการพิจารณาทบทวนตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ว่าการเห็นว่านโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวมีผลให้ผู้ว่าการไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ว่าการมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยต่อไป

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการคัดค้านมติของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าเป็นการกำหนดนโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวมีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31)

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. ในกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าการวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินหรือการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 27 (1) และ (2) มีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินจะขอให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาทบทวนก็ได้ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31 วรรคหนึ่ง)

2. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาพบทวนแล้ว และมีมติยืนยันว่าการวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินหรือการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานมาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินดังกล่าว ไม่มีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่

3. หากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่เห็นด้วยกับมติในการพิจารณาพบทวนของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยต่อไป (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31 วรรคสอง)

7.3) การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 29 บัญญัติให้ในระหว่างอายุของวุฒิสภาซึ่งมีกำหนด 5 ปีนับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง ตามมาตรา 269 (4) ของรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท อันเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรีหรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและวุฒิสภาทราบ และให้วุฒิสภาดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นว่า กรณีเป็นปัญหาวามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว ซึ่งหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในการพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้รับฟังตามที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

*****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : วุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1. การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท อันเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง

2. คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและวุฒิสภาทราบ และให้วุฒิสภาดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

3. วุฒิสภาเห็นว่ากรณีเป็นปัญหาวามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญและประธานศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจที่นอกเหนือจากการวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(1) การเสนอแนะความเห็นต่อร่างกฎหมายและพิจารณาแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดี โดยเป็นหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งภายหลังจากที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 (2) กำหนดให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปให้องค์กรที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญนั้น รัฐสภาจะต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วไปให้ศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็นว่ามีข้อขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ และรัฐสภามีอำนาจที่จะแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามความเห็นและข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และร่วมกับองค์กรอิสระอื่นในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อใช้บังคับกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 217 มาตรา 219 และมาตรา 276 ซึ่งปัจจุบันได้มีการประกาศใช้ “มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561” แล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 5 ก. วันที่ 30 มกราคม 2561) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 14 ยังบัญญัติให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนหนึ่งคน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสรรหากรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ด้วย

(2) หน้าที่และอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 193 บัญญัติให้แต่ละศาลยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานธุรการรับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาลในกรณีนี้ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะให้มีรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 (1) บัญญัติให้การบรรจุและแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและมาตรา 16 บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่นที่บัญญัติหน้าที่และอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญไว้ อาทิ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 5/1 บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นกรรมการในคณะกรรมการคัดเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นต้น

2.3 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไว้ ดังนี้

(1) องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า 7 คน (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคหนึ่ง)

(2) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนดข้อยกเว้นไว้เป็นอย่างอื่น (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคสอง) ยกเว้นกรณีการวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใด ไม่เป็นไปตามมาตรา 172 วรรคหนึ่ง จะต้องมีความเสี่ยงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)

(3) รัฐธรรมนูญกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเข้าใจในส่วนของตน พร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมและให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ความเห็นส่วนตนให้ทำโดยลับตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ โดยการทำวินิจฉัยดังกล่าวองค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้ คำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75)

(4) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคสี่)

(5) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา 5 นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)

(6) สาระสำคัญของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอในคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหา ประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย นอกจากนี้คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วติดรวมไว้กับคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 73)

2.4 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคสอง บัญญัติว่า “การยื่นคำร้อง และเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ได้ประกาศใช้บังคับแล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 12 ก วันที่ 2 มีนาคม 2561) โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดระเบียบ และประกาศของศาล เพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีการออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ซึ่งประกาศใช้บังคับแล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 97 ก วันที่ 17 กันยายน 2562) รวมถึงได้ออกระเบียบและประกาศศาลรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(1) ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาล พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 112 ก วันที่ 22 ตุลาคม 2562)

(2) ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในที่ทำการศาล พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 112 ก วันที่ 22 ตุลาคม 2562)

(3) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 109 ก วันที่ 17 ตุลาคม 2562) และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีขั้นตอนดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ระบบไต่สวน โดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอนวิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้การพิจารณาของศาลจะต้องเป็นไปโดยความรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ และในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

1) การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 กำหนดให้ การที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีสามารถกระทำได้ 2 กรณี คือ

1.1) กรณีจัดทำเป็นคำร้อง โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 กำหนดให้ คำร้องที่จะยื่นต่อศาลต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ (1) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง (2) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัย พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง (3) มาตราของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง (4) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไร พร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

การยื่นคำร้องดังกล่าว ให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญด้วย คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่จะดำเนินการแทนผู้รับมอบฉันทะได้

1.2) กรณีจัดทำเป็นหนังสือราชการ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 41 วรรคสอง กำหนดให้การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีดังต่อไปนี้จะต้องทำเป็นหนังสือ

(1) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรี ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย

(2) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าว ให้ศาลนั้นส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความ (หรือคู่กรณี) พร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(3) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(4) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(5) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(6) ประธานรัฐสภาประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(7) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(8) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(9) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล ที่ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ

ทั้งนี้ หนังสือที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีข้างต้น ตามมาตรา 43 กำหนดให้ทำเป็นหนังสือราชการ โดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยแล้ว หากศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่เป็นไปตามมาตรา 41 วรรคสอง ข้างต้น ให้ศาลรับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 50

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 17 ได้กำหนดช่องทางในการยื่นคำร้องต่อศาลไว้ ดังนี้

- (1) ยื่นคำร้องต่อศาลด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน
- (2) ส่งทางไปรษณีย์

(3) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น
ที่ศาลกำหนด

ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ข้อปฏิบัติและเงื่อนไข ประเภท รูปแบบ และขนาดของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใดทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษารายละเอียดได้ทาง www.constitutionalcourt.or.th หัวข้อ “ยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)”

นอกจากนี้ ประชาชนสามารถขอรับคำปรึกษาด้านกฎหมายได้ 3 ช่องทาง ดังนี้

(1) ติดต่อด้วยตนเอง ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

(2) ติดต่อทางโทรศัพท์ หมายเลข 0 2142 5074 และหมายเลข 0 2142 5075 หรือสายด่วน (Call center) 1201 ในวันและเวลาราชการ

(3) ติดต่อทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านทางเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ (www.constitutionalcourt.or.th) ภายใต้ชื่อ “ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ” และทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ‘office@constitutionalcourt.or.th’

2) การพิจารณารับคำร้อง

เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49 กำหนดให้การพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่า 3 คนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ และเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่งเรื่องให้คณะตุลาการดังกล่าวภายใน 2 วันนับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องตามข้อกำหนดของศาล และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน 5 วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล

ในกรณีที่คณะตุลาการมีความเห็นไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ให้เสนอศาลพิจารณาภายใน 5 วันดังกล่าว และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของคณะตุลาการให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล คำสั่งของคณะตุลาการที่สั่งรับหรือไม่รับคำร้องให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่ไม่มี การแต่งตั้งคณะตุลาการให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ภายใน 5 วัน นับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง

แผนภาพที่ 4 ช่องทางการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ

3) การแจ้งผู้ร้องและส่งสำเนาคำร้องให้แก่ผู้ถูกร้อง

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้นำความในมาตรา 42 เกี่ยวกับรายละเอียดของคำร้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 54

4) องค์คณะและการพิจารณาคดี

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 4 ให้นิยามความหมายของคำว่า “การพิจารณาคดี” คือ “การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึง การไต่สวน การประชุมปรึกษา เพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา” ในขณะที่คำว่า “กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า “การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น” และคำว่า “การนั่งพิจารณา” หมายความว่า “การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดีโดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล” นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ยังได้กำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีของศาลไว้ดังนี้

4.1) การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 59 กำหนดให้การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่ศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาคดีได้ และเมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย

4.2) การให้อีกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐาน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 60 และมาตรา 61 กำหนดให้คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและขอสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการได้ และเพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน อย่างไรก็ดี ในการอ้างพยานหลักฐานนั้น ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว โดยอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่า 7 วัน

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 62 กำหนดให้ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะเป็นพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลมีอำนาจสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล

ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดี แม้จะไม่มีฝ่ายใดขานขึ้นอ้างก็ตาม และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน หลังจากคู่กรณีถามพยานแล้ว ห้ามมิให้คู่กรณีฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

4.3) การให้อีกาสคู่กรณีสืบพยานที่ยอยู่นอกที่ทำการศาล

นอกเหนือจากการไต่สวนพยานหลักฐานภายในศาลแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 63 กำหนดให้ศาลอาจอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่ยอยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอ โดยอาจใช้ระบบการประชุมทางจอภาพตามข้อกำหนดของศาลได้ และให้ถือว่ากระทำการในห้องพิจารณาของศาล โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าว และเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่า 7 วัน อย่างไรก็ตามหากคู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าที่ดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่า 3 วัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันไต่สวนพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาล และศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้ พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญไต่สวนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลแล้วจะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นไม่ได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 64

ในระหว่างการไต่สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หากคู่กรณีหรือพยานลงลายมือชื่อไม่ได้ หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้ศาลทำรายงานจดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อเช่นนั้นแทนการลงลายมือชื่อ และให้ศาลบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานในการไต่สวนรวมไว้ในสำนวนด้วย โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นใดตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 66

4.4) การให้อีกาสคู่กรณีร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี

คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของตนได้ตามที่ศาลเห็นสมควรและภายในเวลาที่ศาลกำหนด การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำได้ด้วยวาจา โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี

ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับคำเบิกความของตน หรือบุคคลภายนอก ซึ่งมีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมิเหตุผลอันสมควรก็ดี มีสิทธิขอตรวจดู ขอคัดสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 67 และมาตรา 68

5) มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

การกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญนั้น ถือเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งอันจะทำให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีผลในทางปฏิบัติเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวไว้ เจตนารมณ์ของการกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวนั้นเพื่อต้องการที่จะให้มีการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้ เป็นการชั่วคราวหรือคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอในระหว่างการพิจารณาคดี อันจะมีผลเป็นการคุ้มครอง ป้องกัน และยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หากยังคงปล่อยให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือคู่กรณีในคดีรัฐธรรมนูญยังคงกระทำการหรือดำเนินการหรือพิจารณาในเรื่องเหล่านั้นต่อไป ซึ่งหากต่อมาศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำหรือการดำเนินการหรือการพิจารณาของหน่วยงานหรือบุคคลดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็อาจจะเกิดความเสียหายมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งยังเป็นการยากแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นดังกล่าว จนเป็นเหตุทำให้มีการใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องร้องให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น หรืออาจเกิดความเสียหายแก่สาธารณะหรือประเทศชาติอย่างรุนแรงจนไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลได้ รัฐอาจจำต้องเข้ามาชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ประชาชนแทน และอาจเป็นที่กล่าวได้ว่า “ความยุติธรรมของศาลในการที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้นมาไม่ทันเวลา” ดังนั้น มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญจึงมีความจำเป็นและสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นอื่นหรือผลของคำวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญเท่านั้น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 71 วรรคหนึ่ง จึงได้บัญญัติหลักการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้ว่า “เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงและคำร้องของผู้ร้องมีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำร้อง เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่กรณีได้ยื่นคำขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยและออกคำสั่งไปยังหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล” และวรรคสอง บัญญัติว่า “มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกินหกสิบวัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น”

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 หมวด 2 การพิจารณา ส่วนที่ 5 มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ข้อ 37 ถึงข้อ 40 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย สรุปได้ดังนี้

1) การยื่นคำขอกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

1.1) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอมาในคำร้องหรือคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรืออาจยื่นคำขอในเวลาใด ๆ ก่อนศาลวินิจฉัยคดี เพื่อให้ศาลมีมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย อันจะมีผลเป็นการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราว

หรือมีมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอไว้ในระหว่างการพิจารณาคดี หรือเพื่อประโยชน์แก่การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลในภายหลัง ทั้งนี้ คำขอดังกล่าวจะต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าประสงค์ให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวอย่างใด เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรง ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลังประการใด หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงอย่างไร (ข้อ 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

1.2) ในกรณีที่ไม่มีคำขอของคู่กรณี แต่พฤติการณ์แห่งคดีมีความจำเป็นรีบด่วน ศาลอาจกำหนด มาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี (ข้อ 37 วรรคสาม)

2) กรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งไม่รับคำร้องขอมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการเห็นว่าคำขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว ก่อนการวินิจฉัยโดยยื่นโดยไม่มีข้ออ้างหรือข้อเท็จจริงเพียงพอ หรือไม่มีเหตุผลหรือสาระอันควรได้รับการพิจารณา หรือไม่มีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำขอ ให้สั่งไม่รับคำขอดังกล่าว (ข้อ 38)

3) การดำเนินการก่อนมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว

3.1) เมื่อศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งรับคำขอตามข้อ 37 วรรคหนึ่ง และส่งสำเนาคำขอให้คู่กรณี อีกฝ่ายหนึ่งทำคำคัดค้านคำขอนั้นแล้ว ให้ศาลนัดไต่สวนคำขอโดยเร็วเพื่อให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาล ตามข้ออ้างหรือข้อคัดค้านของแต่ละฝ่าย และให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอดังกล่าวโดยไม่ชักช้า (ข้อ 39 วรรคหนึ่ง)

3.2) ในกรณีที่มิเหตุฉุกเฉินรีบด่วนเป็นกรณีพิเศษและมีเหตุจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการ หรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ตามที่เห็นสมควรแก่กรณีได้โดยไม่ต้องไต่สวนและไม่ต้องรับฟังความเห็นของคู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องก่อนก็ได้ (ข้อ 39 วรรคสอง)

4) คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวในคดีรัฐธรรมนูญแต่ละประเภท

4.1) มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามข้อ 37 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ศาลอาจมีคำสั่ง อย่างหนึ่งอย่างใดเป็นการเฉพาะดังต่อไปนี้ก็ได้ (ข้อ 40 วรรคหนึ่ง)

(1) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (1) หากกฎหมายมิได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะ และ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะอย่างสำคัญ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องนั้นไว้ก่อน หรือชะลอการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น แล้วแต่กรณี

(2) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือ องค์การอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ หรือคู่กรณี รอการพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(3) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ หรือคู่กรณี กระทำการหรือระงับการกระทำใด ๆ ไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วนไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(4) คดีที่ประชาชนหรือชุมชนยื่นคำร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 45 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีไปก่อนหรือรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องอื่นใดไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(5) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 178 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณา หรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(6) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐกระทำการหรือมิให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวข้องจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(7) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่ามติของคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 29 ศาลอาจมีคำสั่งให้ชะลอการดำเนินการหรือการบังคับการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หรือสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไปก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(8) คดีที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และกฎหมายอื่น ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอหรือคู่กรณีในระหว่างการพิจารณาคดี หรือสั่งให้พรรคการเมืองระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวตามคำขอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

4.2) การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น และพอสมควรแก่กรณี และต้องเป็นไปเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึง (ข้อ 40 วรรคสอง)

4.3) การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยของศาลให้เป็นที่สุด และให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกิน 60 วัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น แต่กรณีที่มิใช่จริงใหม่อันเป็นสาระสำคัญที่ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวขึ้นใหม่ ศาลอาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวใหม่ได้ โดยจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ การออกคำสั่งแต่ละครั้งให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกินหกสิบวัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น (ข้อ 40 วรรคสาม)

6) การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75 กำหนดให้ ในการวินิจฉัยคดี ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตัวเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ดังนั้น จึงถือเป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมนั่งพิจารณาและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้ ความเห็นส่วนตัวของตุลาการ ให้ทำโดยลับและต้องเผยแพร่ต่อสาธารณะตามข้อกำหนดของศาล

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 52 กำหนดให้องค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า 7 คน และตุลาการซึ่งมีได้ร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยนั้น หากมีปัญหว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัยจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึง 7 คน

ในการทำคำวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75 วรรคสาม กำหนดให้องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัย ตามมติของศาลก็ได้ และคำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มิคำวินิจฉัย

ในส่วนของผลของคำวินิจฉัย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 กำหนดให้ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน และในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่า คำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว หรือในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาล แก่ผู้ร้องหรือผู้มีหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติ ซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไข การตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173) การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใด ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213) หรือการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1)) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว ส่วนการแจ้งให้คู่กรณีมาฟังคำวินิจฉัยและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลและการแจ้งคำวินิจฉัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี คำสั่งดังกล่าว ต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคดี เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาล ไม่น้อยกว่า 15 วัน ทั้งนี้ คำสั่งของศาลดังกล่าวให้มีผลในวันที่ศาลลงมติ ซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง โดยเป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 77

7) การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับหรือการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ว่า

“ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาล หากมีความจำเป็นจะต้องบังคับให้เป็นไปตาม คำวินิจฉัย ให้ศาลมีอำนาจกำหนดคำบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ในคำวินิจฉัยนั้น โดยศาลอาจกำหนดให้ มีผลไปในอนาคตขณะใดขณะหนึ่งหลังวันอ่านคำวินิจฉัย หรืออาจกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการในการบังคับ อย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ ตามความจำเป็นหรือสมควรตามความเป็นธรรมแห่งกรณี และให้องค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ รายงานผลการปฏิบัติหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลต่อศาล ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล”

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 หมวด 3 การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง และการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ข้อ 44 และข้อ 45 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 ไว้ดังนี้

(1) การรายงานการปฏิบัติตามคำบังคับของศาล และกรณีผู้กรณีไม่ปฏิบัติตามคำบังคับ หรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับ

ในกรณีที่ศาลกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 74 เมื่อความปรากฏแก่ศาล หรือผู้กรณียื่นคำขอ หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับรายงานต่อศาลว่า ผู้กรณียังไม่ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาล ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาหรือไต่สวนและมีคำสั่งกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย หรือมีคำสั่งใดๆ เพื่อให้การบังคับคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว (ข้อ 44)

(2) กรณีองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับหรือปฏิบัติล่าช้าเกินควร

เมื่อปรากฏว่าองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลให้ถูกต้องครบถ้วน หรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร ให้ศาลไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอให้ฟังได้ว่าการที่ไม่ได้ปฏิบัติตามคำบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเป็นไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจแจ้งให้นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานองคมนตรี สภานายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล หรือผู้ควบคุม ตามความจำเป็นและสมควรแก่ประเภทคดี เพื่อดำเนินการหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาล และแจ้งผลให้ศาลทราบโดยเร็ว (ข้อ 45)

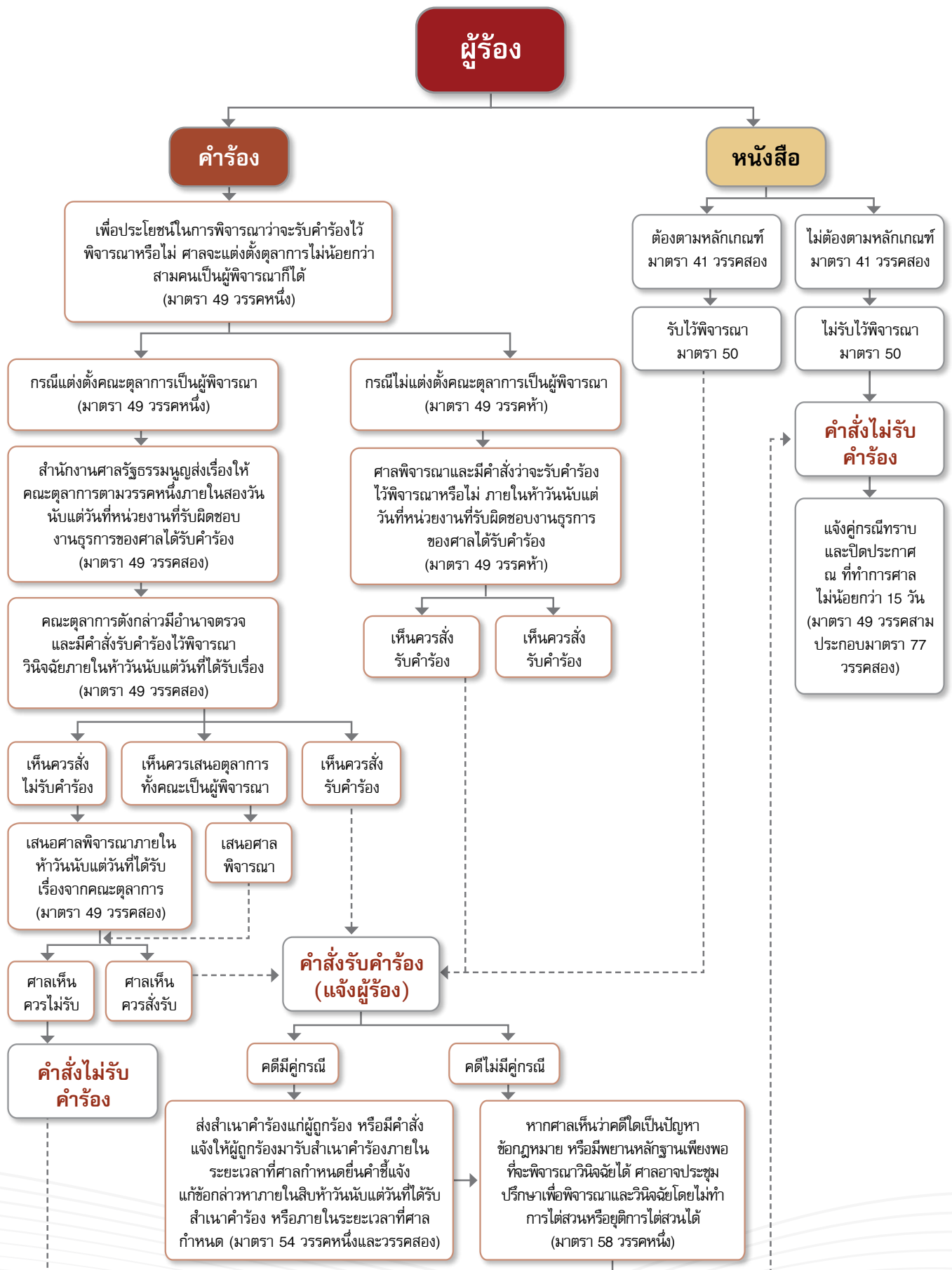
8) การละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 38 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและรวดเร็ว

นอกจากนี้ การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เลียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

กรณีผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลหรือคำสั่งศาลตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการดักเตือน โดยจะมีคำตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือไล่ออกจากบริเวณศาล หรือลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยการสั่งลงโทษดังกล่าว ศาลจะพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี อย่างไรก็ดี การสั่งลงโทษจำคุก หรือโทษปรับ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และในการดำเนินการดังกล่าวให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 39

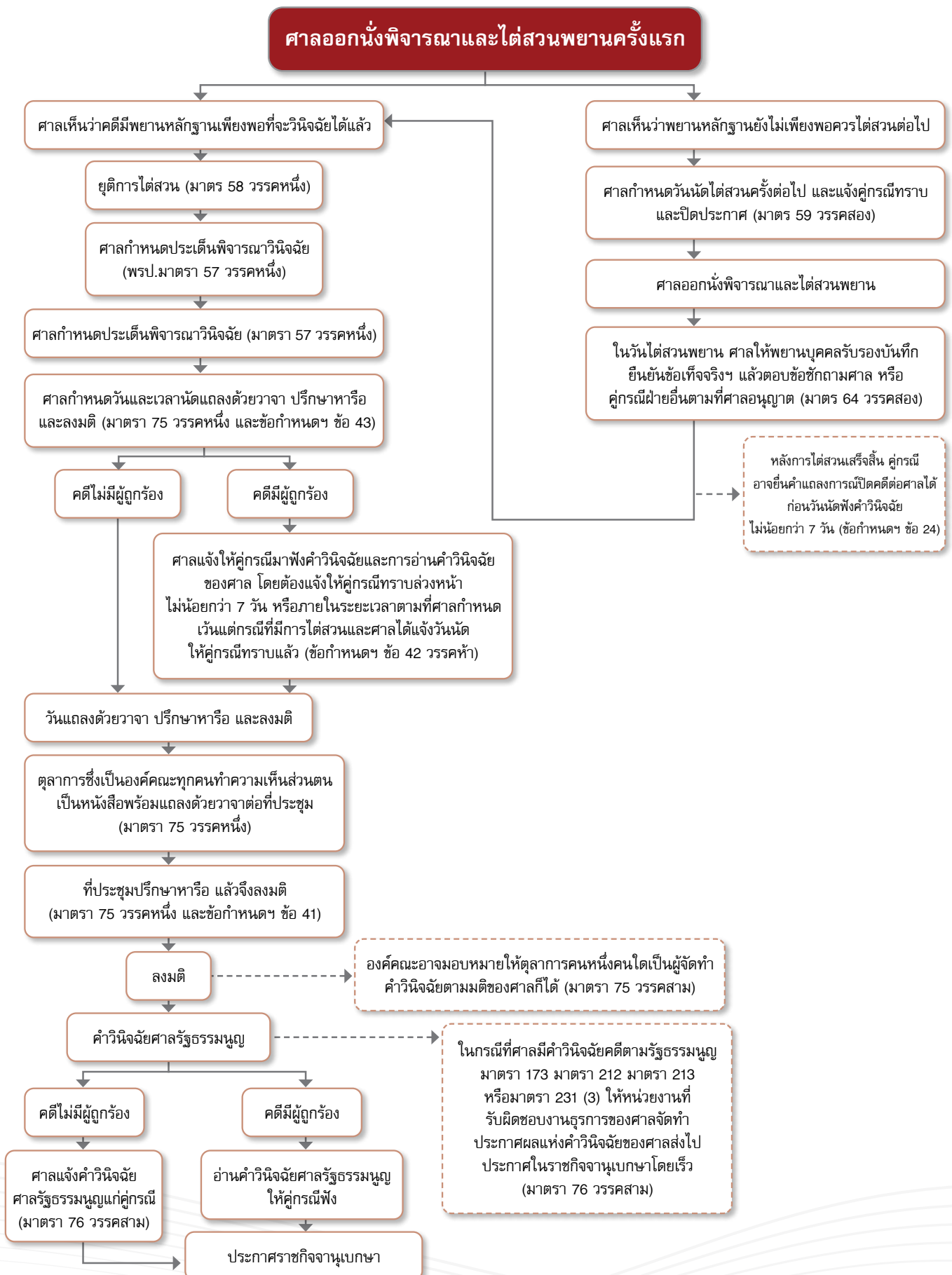
**แผนภาพที่ 5 กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561**

แผนภาพที่ 5 กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 (ต่อ)

แผนภาพที่ 5 กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 (ต่อ)

3. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา 188 มาตรา 190 มาตรา 191 และมาตรา 193 มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม” ประกอบกับมาตรา 193 บัญญัติว่า “ให้ศาลแต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

3.1 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ดังนี้

- (1) รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
- (2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (3) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
- (4) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

3.2 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2564 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 4 ก ลงวันที่ 22 มกราคม 2564) ประกอบด้วย

(1) สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ	(11) สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
(2) กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	(12) กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ
(3) กลุ่มงานนิติการ	(13) วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
(4) กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ	(14) กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ
(5) สำนักคดี 1	(15) กองสื่อสารองค์กร
(6) สำนักคดี 2	(16) กลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์
(7) สำนักคดี 3	(17) สำนักบริหารและอำนวยการ
(8) สำนักคดี 4	(18) สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล
(9) สำนักบริหารจัดการคดี	(19) สำนักบริหารกลาง
(10) สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ	(20) กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ

ส่วนราชการภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีฐานะและอำนาจหน้าที่ สรุปได้ดังนี้

(1) **สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ** มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านเลขานุการ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประสานงานเกี่ยวกับนโยบายของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายของประธานศาลรัฐธรรมนูญ การประสานนโยบาย รวมทั้ง ข้อกฎหมายและระเบียบที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และดำเนินการเกี่ยวกับการเดินทางไปราชการของประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(2) **กลุ่มงานตรวจสอบภายใน** มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบภายในเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยรับตรวจ ประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ จัดทำแผนการตรวจสอบภายในประจำปี และแผนปฏิบัติงานตรวจสอบ การตรวจสอบด้านการเงินและการบัญชี ตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนงาน งานและโครงการ สารสนเทศ และการบริหาร ดำเนินการตรวจสอบและประเมินระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง ของหน่วยรับตรวจ ตลอดจนเสนอแนะวิธีการในการปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายหรือการรั่วไหลเกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สินต่าง ๆ จัดทำรายงานการตรวจสอบภายใน เสนอต่อเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และติดตามผลการปรับปรุงแก้ไขของหน่วยรับตรวจปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(3) **กลุ่มงานนิติการ** มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการทางด้านนิติการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศึกษา วิเคราะห์ สนับสนุนและพัฒนาการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบและกฎหมายว่าด้วยการยื่นบัญชีทรัพย์สิน ตอบข้อหาหรือ ให้คำปรึกษา แนะนำทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน อุทธรณ์ต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนศึกษา ค้นคว้า ตรวจสอบข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย เพื่อเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาสั่งการปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(4) **กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ** มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ที่มีภารกิจในการตรวจสอบ และกลั่นกรองสรุปย่อคำวินิจฉัยและบรรทัดฐานคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และวิเคราะห์ ตรวจสอบ และกลั่นกรองคำแถลงการณ์และให้ความเห็นเกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญ รวมทั้ง การค้นคว้า วิเคราะห์ ให้ความเห็นและจัดทำเอกสารทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานคดีรัฐธรรมนูญ และวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และค้นคว้า วิเคราะห์ ให้ความเห็นและจัดทำเอกสารทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานและให้คำแนะนำ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการ รวมทั้ง วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารดังกล่าว และผลกระทบอื่นที่อาจเกิดขึ้นตามที่ได้รับมอบหมาย ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับระบบงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งและข้อบังคับ

รวมทั้งนโยบายที่มีผลกระทบต่อศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ กลั่นกรองการร่างกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(5 – 8) สำนักคดี 1 – 4 มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินงานด้านกฎหมาย เพื่อสนับสนุนการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญรวมถึงปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบคดีรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินงานด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพิจารณารับคำร้องคดีรัฐธรรมนูญ และปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานทางด้านคดีและวิชาการประจำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมายค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์และจัดทำบันทึกสรุปสำนวนเสนอต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือความคิดเห็นเชิงวิชาการเกี่ยวกับงานคดีรัฐธรรมนูญ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(9) สำนักบริหารจัดการคดี มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการรับคำร้อง การตรวจคำร้อง การจ่ายสำนวนคดี การส่งเอกสารทางด้านคดี และการเก็บรักษาสำนวนคดี วัตถุ และเอกสารเกี่ยวกับคดี ตรวจสอบ ติดตาม ประสานงาน และรายงานผลการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ วิธีการชั่วคราว และคำบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินการเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จัดทำทะเบียนสารบบคดี และรายงานสถิติคดี รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำปี รวบรวม จัดทำ และรายงานสถิติคดีเกี่ยวกับการรับสำนวนคดีของสำนักคดีกลุ่มงานคดี และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน รวบรวม จัดทำ และรายงานความเคลื่อนไหวของสำนวนคดี คำวินิจฉัย หรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ประสานงาน ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และจัดหาข้อมูลข่าวสารด้านคดีแก่ส่วนราชการอื่นหรือบุคคลภายนอก การจัดทำวาระการประชุม (เชิงคดี) หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณา หรือการไต่สวนของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการประสานงานธุรการทั่วไประหว่างส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการต่าง ๆ ในด้านคดี การผลิตและจัดทำเอกสารทางวิชาการในการจัดอบรม และสัมมนาด้านคดีรัฐธรรมนูญ และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม หรือสัมมนาด้านคดีรัฐธรรมนูญของส่วนราชการต่าง ๆ ด้านคดี และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(10) สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ตรวจสอบ กลั่นกรอง และให้ความเห็นเกี่ยวกับการร่างคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ศึกษา ค้นหาค้นหาข้อมูล ทั้งด้านสำนวนคดี และด้านวิชาการ เช่น แนวคิด ทฤษฎี แนวคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเคยตัดสินไว้ประกอบการพิจารณาคดี และสนับสนุนข้อมูลด้านแนวหรือบรรทัดฐานคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ในด้านคดีตรวจทานความถูกต้องของร่างคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งในส่วนของรูปแบบและเนื้อหาในคดีที่ได้รับมอบหมาย ก่อนอ่านหรือเผยแพร่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งนั้นเผยแพร่สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการในการจัดอบรมและสัมมนาด้านคดีรัฐธรรมนูญ รวบรวม จัดทำแนวหรือบรรทัดฐานคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำฐานข้อมูลสรุปย่อคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ การจัดทำรายงานสรุปปัญหา แนวทางแก้ไขและพัฒนามาตรฐานงานคดี และการบริหารจัดการงานคดีเสนอผู้บริหาร และการจัดทำมาตรฐานคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือ หรือเอกสารประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับคดีรัฐธรรมนูญ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(11) สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา มีผู้อำนวยการสถาบันเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมการศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ และการพัฒนาองค์ความรู้ การศึกษาวิจัยร่วมกับบุคคลหรือองค์กรภายนอกจัดทำรายงานวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร รวมทั้งการจัดทำวารสารและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ ตลอดจนดำเนินการสร้างเครือข่ายชุมชนทางวิชาการด้านรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ กับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน โดยจัดการประชุมและสัมมนาทางวิชาการ หรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการ หรือการจัดทำกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับประเทศจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(12) กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน องค์กรวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไทยและต่างประเทศ จัดทำคำแปล หรือสรุปย่อคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ต่างประเทศเป็นภาษาไทย และภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักกฎหมายมหาชน องค์กรวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ และคดีรัฐธรรมนูญต่างประเทศ สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการ หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักกฎหมายมหาชน และคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการด้านคดีแก่ส่วนราชการ ในการศึกษา ดูงานต่างประเทศ รวมทั้งการจัดทำเอกสารวิชาการเกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญต่างประเทศเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(13) วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ มีผู้อำนวยการวิทยาลัยเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดการศึกษาอบรม สัมมนา และการประชุมให้แก่บุคลากรทั้งภายในศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดทำและพัฒนาคู่มือเอกสารวิชาการและสื่อโสตทัศน เพื่อประกอบการศึกษาอบรม การติดตาม ประเมิน เพื่อพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการฝึกอบรมสัมมนา รวมถึงจัดทำรายงานผลการศึกษาอบรมและสัมมนาเสนอต่อผู้บริหาร และบริหารหลักสูตร การศึกษาอบรมเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน ศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาประชาธิปไตย การส่งเสริมหลักนิติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ สร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการพัฒนาสังคมในด้านรัฐธรรมนูญ การจัดการฝึกอบรม และการประชุมให้แก่บุคคลทั้งภายในและภายนอกศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำและพัฒนาคู่มือ เอกสารวิชาการ และสื่อโสตทัศน เพื่อประกอบการศึกษาอบรม รวมถึงจัดทำรายงานผลการศึกษา อบรมและสัมมนาเสนอต่อผู้บริหาร และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(14) กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ หน่วยงานยุติธรรมระหว่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงการสร้างเครือข่ายพันธมิตรความร่วมมือทางวิชาการและการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดำเนินการแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ การเผยแพร่ภาพลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการแปลและล่าม จัดหาทุนสำหรับบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญในการศึกษา ฝึกอบรม ดูงานและวิจัยในต่างประเทศ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(15) กองสื่อสารองค์กร มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนการสื่อสารองค์กรผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ จัดทำแผนการปฏิบัติงานเสนอผู้บริหารดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญทั้งภายในและภายนอกองค์กรดำเนินการจัดทำ และเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมาย คดีความ กระบวนการและการศาลรัฐธรรมนูญ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อประชาชนและสังคม เผยแพร่ผลงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ ผลิตรายการ และจัดนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ให้ความรู้แก่ประชาชน รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ประสานงานและอำนวยความสะดวกในด้านสื่อสารมวลชนสัมพันธ์ ศึกษา และประเมินผลเพื่อพัฒนา รวมทั้งเพื่อเสนอแนะนโยบายด้านการสื่อสารองค์กร และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(16) กลุ่มงานหอสมุด จัดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการคัดเลือก จัดหา และให้บริการระบบทรัพยากรสารสนเทศ ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พัฒนาระบบการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ กำหนดเป้าหมาย การสำรวจ จัดหา คัดเลือก ประเมินคุณค่า รับผิดชอบทรัพยากรด้านพิพิธภัณฑ์ และจัดหมายเหตุให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด ดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสาร และสิ่งของสำคัญที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำบัญชี ลงทะเบียน จัดทำตราขึ้นสืบค้น สารระสังเขป ทรัพยากรด้านพิพิธภัณฑ์และจัดหมายเหตุให้เป็นไปตามหลักวิชาการ วางแผน ซ่อมแซม อนุรักษ์ เก็บรักษาทรัพยากรด้านพิพิธภัณฑ์และจัดหมายเหตุที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ให้สามารถเผยแพร่และนำออกจัดแสดงได้ พัฒนาเทคนิคการเผยแพร่กิจกรรม การบรรยายนำชมพิพิธภัณฑ์ศาลและจัดหมายเหตุ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเกิดประโยชน์แก่สาธารณชนและสังคมต่อไปวิเคราะห์ และควบคุม ดูแล ป้องกันสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์ศาลและจัดหมายเหตุ เพื่อวางแผนกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติให้มีความเหมาะสม และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(17) สำนักบริหารและอำนวยการ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ สนับสนุน และอำนวยการความสะดวกในการออกนั่งพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ประสานงานกับส่วนราชการภายในเกี่ยวกับงานพิธีที่จัดขึ้น ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติงานเลขานุการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (เชิงบริหาร) งานเลขานุการนักบริหารของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ งานสารบรรณกลางและงานธุรการทั่วไป สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้แก่ส่วนราชการภายในและภายนอกเพื่อให้การปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

และปฏิบัติงานที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของงานใดโดยเฉพาะศึกษา พัฒนาโครงสร้างการบริหารราชการและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ แผนอัตรากำลัง และการพัฒนาระบบงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำ ควบคุม และปรับปรุงข้อมูลในทะเบียนประวัติของบุคลากร ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการทางวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ และการดำเนินการทางจริยธรรม และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(18) สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์ความต้องการ ประเมินความน่าจะเป็นในการพัฒนาและจัดหาโปรแกรมระบบงาน ระบบฐานข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการ การออกแบบ และจัดทำโปรแกรมระบบงาน ระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานในสังกัด การติดตั้ง ควบคุม บำรุงรักษาเครือข่ายต่าง ๆ ของระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายโปรแกรมปฏิบัติการ รวมทั้งควบคุมการจัดเก็บข้อมูล และแฟ้มข้อมูลต่าง ๆ ทดสอบ ประมวลผลระบบการทำงานของโปรแกรมระบบงาน ระบบฐานข้อมูลเพื่อทดสอบความเข้ากันได้ของระบบและประสิทธิภาพในการทำงานบริหารจัดการ บำรุงรักษา จัดทำเอกสารคู่มือในการใช้งาน ฝึกอบรม ประชุม และให้คำปรึกษาแนะนำโปรแกรมระบบงาน และระบบฐานข้อมูลแก่ผู้ใช้งาน รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี คู่มือลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์สำเร็จรูปที่ใช้ในศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทย และต่างประเทศ รวมถึงฐานข้อมูลรัฐธรรมนูญไทยและต่างประเทศ และฐานข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและบุคลากรในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รายงานผลการวิเคราะห์และตรวจสอบการใช้งานต่อผู้บริหาร พัฒนาระบบ และจัดทำแผนพัฒนาระบบงาน การจัดทำข้อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิคด้านระบบงานสารสนเทศ ระบบคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ระบบเครือข่ายข้อมูล พัฒนาระบบงานและระบบการให้บริการให้เป็นมาตรฐานและเข้าถึงผู้ใช้บริการ พัฒนาระบบรูปแบบ มาตรฐาน หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ กระบวนพิจารณา ระบบงานธุรการ ตลอดจนวิธีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาระบบงาน จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานเสนอต่อผู้บริหาร และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(19) สำนักบริหารกลาง มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน เกี่ยวกับการเงิน บัญชี พัสดุ และควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน งบประมาณและการเงินนอกงบประมาณดำเนินการเกี่ยวกับการบัญชีดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ตรวจสอบรักษา เบิกจ่าย จัดทำทะเบียนคุมพัสดุและทรัพย์สิน ตลอดจนการซ่อมแซมและจำหน่ายพัสดุ วิเคราะห์ ประเมินคุณภาพของพัสดุ บริหารสัญญา วางแผนดำเนินงาน และการจัดทำพัสดุประจำปีควบคุมดูแลบำรุงรักษา ยานพาหนะ ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของบุคคล อาคารสถานที่และเอกสารของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินการเกี่ยวกับการอารักขาบุคคลสำคัญ และประสานงานด้านการข่าวดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจค้น สอบข้อเท็จจริง และป้องกันการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในบริเวณศาลจัดทําระบบฐานข้อมูล ควบคุม กำกับ ดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่เสนอต่อผู้บริหารดำเนินการด้านวิทยุสื่อสารและปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(20) กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา วิเคราะห์เพื่อจัดวางระบบการบริหารการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงานประจำปีและรายงานประจำปีของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินกระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.3 แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีแผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญเป็นกรอบทิศทางการบริหารราชการของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานการอำนวยความยุติธรรมในการกิจของศาลรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตลอดจนการพัฒนาหลักนิติธรรมในสังคมไทย การสร้างบรรทัดฐานการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะอย่างต่อเนื่อง โดยแผนปฏิบัติราชการ มีรายละเอียดดังนี้

แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) มุ่งเน้นให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีกรอบทิศทางการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและประสิทธิภาพ สามารถสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของศาลรัฐธรรมนูญและเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจหลักของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงการเสนอทิศทางการดำเนินงานเพื่อยกระดับศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization)

จากกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการที่กล่าวมาข้างต้น นำมาสู่การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) รายละเอียดดังนี้

• **วิสัยทัศน์ (Vision)**

เป็นสถาบันนำที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญในระดับสากล

• **พันธกิจ (Mission)**

คุ้มครองความเป็นกฎหมาย
สูงสุดของรัฐธรรมนูญ สิทธิ
และเสรีภาพของประชาชน
โดยยึดหลักนิติธรรม ภายใต้
การปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุข เพื่อประโยชน์สุขของ
ประชาชน

• **เป้าประสงค์ (Goals)**

เพื่อให้บรรลุพันธกิจดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญ
ได้กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานไว้ ดังนี้

1. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการพิจารณาคดี
สู่สากล
2. เสริมสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการ
ภายในองค์กรมีความเข้มแข็ง
3. บุคลากรมีความสามารถควบคู่คุณธรรม
และจริยธรรม
4. ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธา
ต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ค่านิยมของศาลรัฐธรรมนูญ

“ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย
ห่วงใยสิทธิเสรีภาพของประชาชน”

ค่านิยมของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

R I G H T

“องค์กรแห่งความถูกต้องและยุติธรรม”

R : Righteousness	มีคุณธรรมยึดมั่นในความถูกต้อง
I : Intelligence	มุ่งพัฒนาตนเอง
G : Good will	มีไมตรีจิตต่อทุกคน
H : Harmony	มีความรักความสามัคคี
T : Teamwork	มุ่งมั่นทำงานเป็นทีม

แผนภาพที่ 7 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy map)

วิสัยทัศน์ “เป็นสถาบันที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญในระดับสากล”

พันธกิจ

“คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยยึดหลักนิติธรรมภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน”

เป้าประสงค์

- ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการพิจารณาตัดสินคดี
- เสริมสร้างและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายในองค์กรมีความเข้มแข็ง
- บุคลากรมีความรู้ความสามารถควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม
- ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ยุทธศาสตร์ที่ 1

ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงานด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นมาตรฐานสากล

กลยุทธ์ที่ 1.1 ข้อมูลและงานวิจัยมีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ยุทธศาสตร์ที่ 2

เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นมาตรฐานสากล

กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นมาตรฐานสากล
กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์ความรู้ เชื่อมโยงเข้ากับ e-Library ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาระบบการติดตามการปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการสร้างความรู้และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3

พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร

กลยุทธ์ที่ 3.1 บุคลากรมีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ รวมถึงมีความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีการจัดระเบียบการพัฒนาและการประเมินให้สอดคล้องกับบุคลากรภายในองค์กร
กลยุทธ์ที่ 3.2 ปรับปรุงทัศนคติ มุ่งให้บุคลากรภายในมีค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร ร่วมกันมีความเป็นทีม
กลยุทธ์ที่ 3.3 จัดทำข้อตกลงในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ ให้ความสำคัญบุคลากรทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4

เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4.1 ส่งเสริมและขยายการพัฒนาให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งที่อยู่ในปัจจุบันและเพิ่มขึ้นในอนาคต
กลยุทธ์ที่ 4.2 พัฒนางานเครือข่ายด้านประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่
กลยุทธ์ที่ 4.3 พัฒนางานความรู้และความร่วมมือทางวิชาการ
กลยุทธ์ที่ 4.4 ยกย่องสถาบันที่ และคุณภาพการให้บริการห้องสมุดกฎหมายรัฐธรรมนูญ พิพิธภัณฑสถานรัฐธรรมนูญ หอจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ และวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

3.4 อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2542 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการสรรหาบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจในการสนับสนุนงานด้านพิจารณาวินิจฉัยคดี และงานบริหารด้านต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปัจจุบัน (ณ วันที่ 30 กันยายน 2565) มีอัตรากำลังรวมทั้งสิ้น 238 อัตรา ประกอบด้วย

- 1) ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 184 อัตรา (มีข้าราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 171 อัตรา)
- 2) อัตรากำลังของลูกจ้างประจำ จำนวน 25 อัตรา (มีลูกจ้างประจำดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 25 อัตรา)
- 3) อัตรากำลังของพนักงานราชการ จำนวน 29 อัตรา (มีพนักงานราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 27 อัตรา)

รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนอัตรากำลังและจำนวนที่มีอยู่จริงของข้าราชการและลูกจ้างตามโครงสร้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ (อัตรา)		ลูกจ้างประจำ (อัตรา)		พนักงานราชการ (อัตรา)	
	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง
ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	5	4	0	0	0	0
ที่ปรึกษาด้านวิชาการ	1	1	0	0	0	0
ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ	14	13	0	0	0	0
กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ	3	3	1	1	2	2
กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	3	3	0	0	0	0
กลุ่มงานนิติการ	4	4	0	0	1	1
สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ	9	9	2	2	1	1
สำนักคดี 1	11	10	0	0	0	0
สำนักคดี 2	11	9	0	0	0	0
สำนักคดี 3	11	11	0	0	0	0
สำนักคดี 4	11	10	0	0	0	0
สำนักบริหารจัดการคดี	9	9	1	1	1	1
สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ	11	11	1	1	0	0
กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ	0	0	0	0	0	0
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา	9	9	1	1	4	4
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ	7	7	0	0	3	3
กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ	9	8	0	0	1	1
กองสื่อสารองค์กร	6	6	1	1	1	1
กลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์	4	4	0	0	1	1
สำนักบริหารและอำนวยการ	18	17	4	4	6	5
สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล	9	7	1	1	2	2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนอัตรากำลังและจำนวนที่มีอยู่จริงของข้าราชการและลูกจ้างตามโครงสร้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ต่อ)

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ (อัตรา)		ลูกจ้างประจำ (อัตรา)		พนักงานราชการ (อัตรา)	
	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง
สำนักบริหารกลาง	14	12	12	12	5	4
กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ	5	4	1	1	1	1
รวม	184	171	25	25	29	27

3.5 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 361,136,700 บาท พบว่า รายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด คือ ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 178,056,700 บาท (ร้อยละ 49.30) รองลงมาเป็น ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 76,344,900 บาท (ร้อยละ 21.14) และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 106,735,100 บาท (ร้อยละ 29.56) ดังตารางที่ 2 และแผนภูมิที่ 1

ตารางที่ 2 การจัดสรรงบประมาณจำแนกตามรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	178,056,700	49.30
1.1 ค่าตอบแทนคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญและคณะสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ	57,100,000	15.81
1.2 ค่าตอบแทนข้าราชการ ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	119,602,400	33.12
1.3 ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร)*	1,354,300	0.37
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	76,344,900	21.14
2.1 ค่าตอบแทน	6,799,300	1.88
2.2 ค่าใช้สอย	62,120,300	17.20
2.3 ค่าวัสดุ	3,050,000	0.85
2.4 ค่าสาธารณูปโภค	4,375,300	1.21

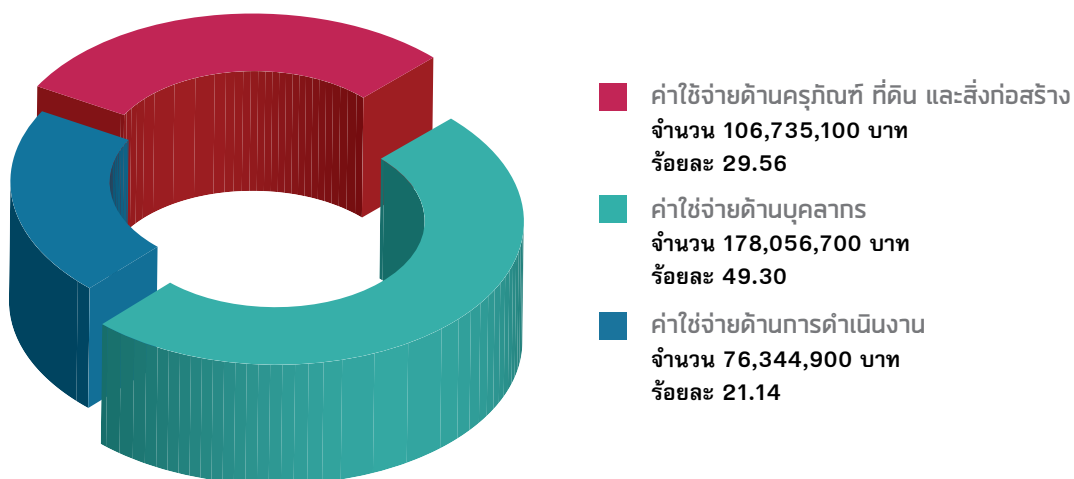
ตารางที่ 2 การจัดสรรงบประมาณจำแนกตามรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	106,735,100	29.56
3.1 ครุภัณฑ์สำนักงาน	-	-
3.2 ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	4,000,000	1.11
3.3 ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	58,697,900	16.25
3.4 ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	44,037,200	12.20
รวม	361,136,700	100.00

*ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร) ประกอบด้วย

1. ค่าใช้จ่ายตามสิทธิ์และข้อกำหนดตามกฎหมาย
  - 1.1 ค่าเช่าบ้านของข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
  - 1.2 เงินประกันสังคมของพนักงานราชการ
  - 1.3 เงินสมทบกองทุนเงินสวดทดแทนประจำปี
  - 1.4 ค่าตอบแทนพิเศษข้าราชการและลูกจ้างประจำที่ได้รับเงินเดือนเต็มขั้น
2. เงินบำเหน็จตอบแทน

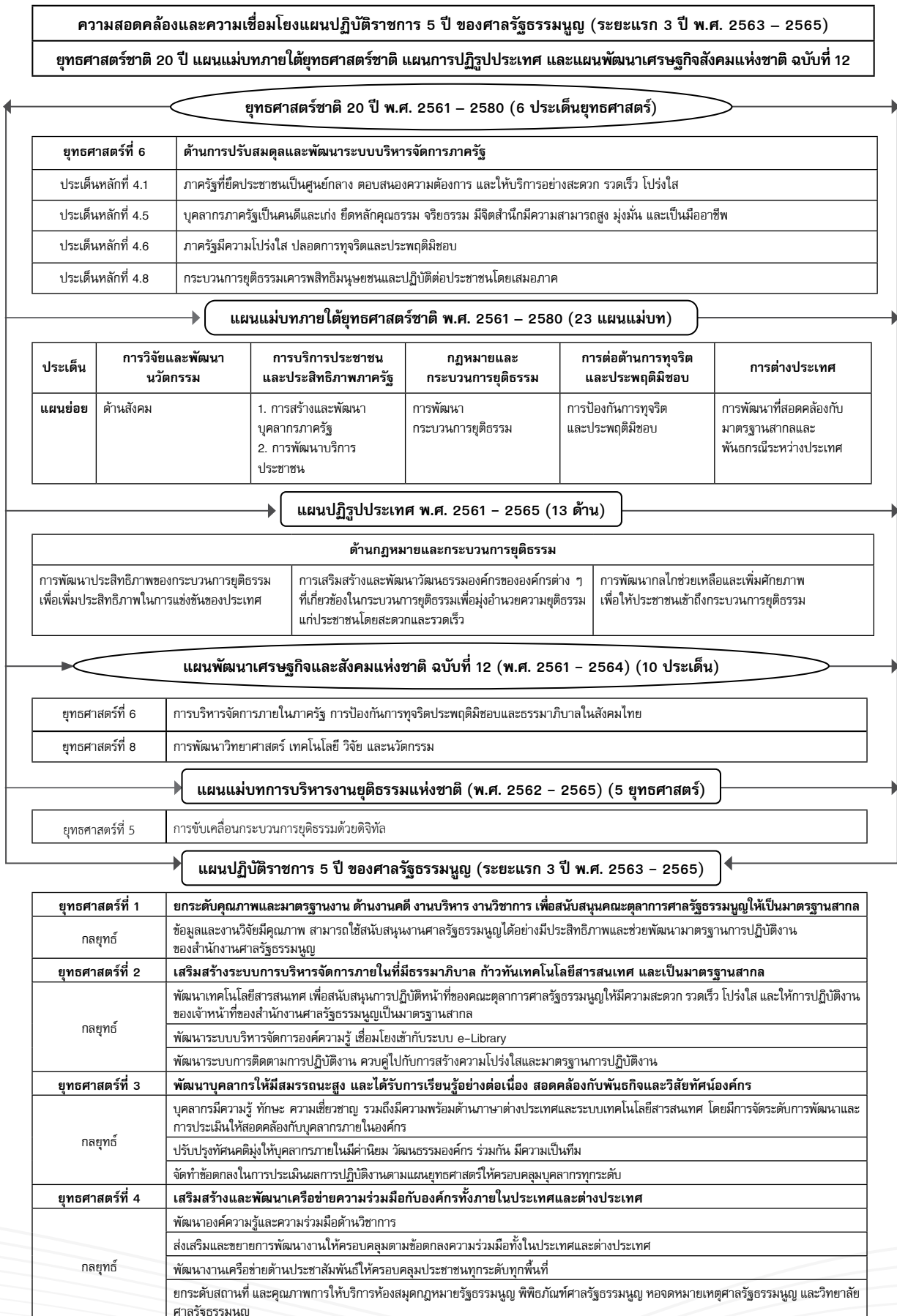
แผนภูมิที่ 1 แสดงสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับจัดสรร

3.6 ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ที่ใช้กำหนดทิศทางและแนวทางต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนการปฏิรูปประเทศ และร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2562 – 2565 ดังรายละเอียดตามแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 ความสอดคล้องและความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 - 2565) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ส่วนที่ 2

**ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณ
ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2564 - 2565**

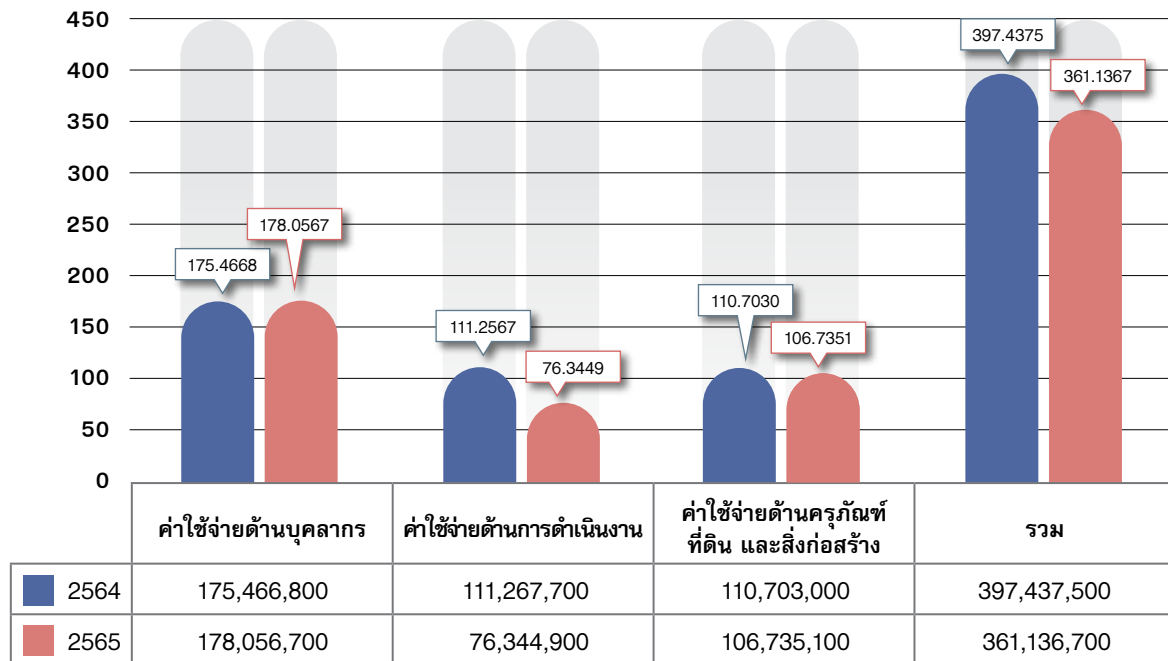
1. การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รวมทั้งสิ้นจำนวน 361,136,700 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 36,300,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.13) โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 178,056,700 บาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 2,589,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.48) ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 76,344,900 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 34,922,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.39) และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 106,735,100 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 3,967,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.58) สำหรับการเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 รายละเอียดดังตารางที่ 3 และแผนภูมิที่ 2

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565

รายการ	ปีงบประมาณ				ปีงบประมาณ 2565 เทียบกับ ปีงบประมาณ 2564	
	2564		2565		จำนวน เพิ่ม/(ลด)	ร้อยละ เพิ่ม/(ลด)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	175,466,800	44.15	178,056,700	49.30	2,589,900	1.48
1.1 ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ศาลรัฐธรรมนูญและคณะสนับสุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ศาลรัฐธรรมนูญ	55,307,000	13.92	57,100,000	15.81	1,793,000	3.24
1.2 ค่าตอบแทนข้าราชการลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	116,747,100	29.37	119,602,400	33.12	2,855,300	2.45
1.3 ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	3,412,700	0.86	1,354,300	0.37	(2,058,400)	(60.32)
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	111,267,700	28.00	76,344,900	21.14	(34,922,800)	(31.39)
2.1 ค่าตอบแทน	5,603,100	1.41	6,799,300	1.88	1,196,200	21.35
2.2 ค่าใช้สอย	95,459,100	24.02	62,120,300	17.20	(33,338,800)	(34.92)
2.3 ค่าวัสดุ	3,200,000	0.81	3,050,000	0.85	(150,000)	(4.69)
2.4 ค่าสาธารณูปโภค	7,005,500	1.76	4,375,300	1.21	(2,630,200)	(37.54)
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และ สิ่งก่อสร้าง	110,703,000	27.85	106,735,100	29.56	(3,967,900)	(3.58)
3.1 ครุภัณฑ์สำนักงาน	44,600	0.01	–	–	–	–
3.2 ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	27,000	0.01	4,000,000	1.11	3,973,000	14,714.81
3.2 ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	15,997,600	4.02	58,697,900	16.25	42,700,300	266.92
3.3 ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	94,633,800	23.81	44,037,200	12.20	(50,596,600)	(53.47)
รวม	397,437,500	100	361,136,700	100	(36,300,800)	(9.13)

แผนภูมิที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565

2. การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 361,136,700 บาท โดยมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 314,145,779.40 บาท คิดเป็นร้อยละ 86.99 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 46,990,920.60 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.01 ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

รายการ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่ายเงิน		คงเหลือ	
		งบประมาณ (บาท)	ร้อยละ	งบประมาณ (บาท)	ร้อยละ
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	178,056,700	180,959,862.58	101.63	- 2,903,162.58	- 1.63
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	76,344,900	55,295,940.20	72.43	21,048,959.80	27.57
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	106,735,100	77,889,976.62	72.98	28,845,123.38	27.02
รวม	361,136,700	314,145,779.40	86.99	46,990,920.60	13.01

หมายเหตุ : งบประมาณคงเหลือ สำนักงานจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการหรือในกรณีจำเป็นตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

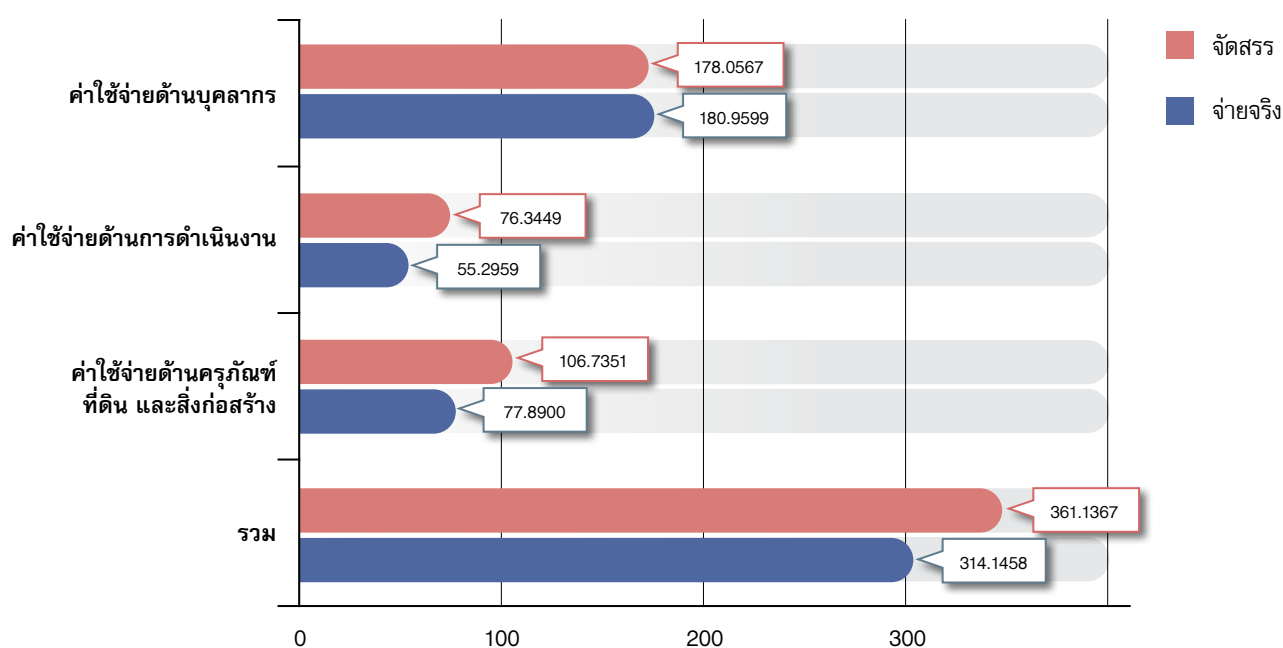
จากตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประกอบด้วย

ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 178,056,700 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 180,959,862.58 บาท คิดเป็นร้อยละ 101.63 คงเหลืองบประมาณ จำนวน - 2,903,162.58 บาท คิดเป็นร้อยละ - 1.63

ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 76,344,900 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 55,295,940.20 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.43 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 21,048,959.80 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.57

ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 106,735,100 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 77,889,976.62 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.98 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 28,845,123.38 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.02

แผนภูมิที่ 3 การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

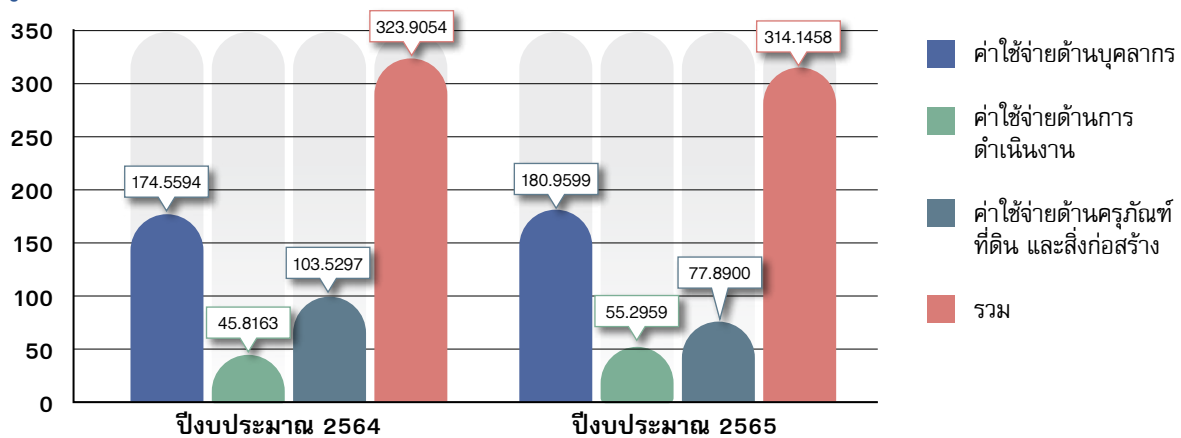

3. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565

รายการ	ปีงบประมาณ 2564	ปีงบประมาณ 2565
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	174,559,411.02	180,959,862.58
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	45,816,261.47	55,295,940.20
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	103,529,755.16	77,889,976.62
รวม	323,905,427.65	314,145,779.40

แผนภูมิที่ 4 การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565

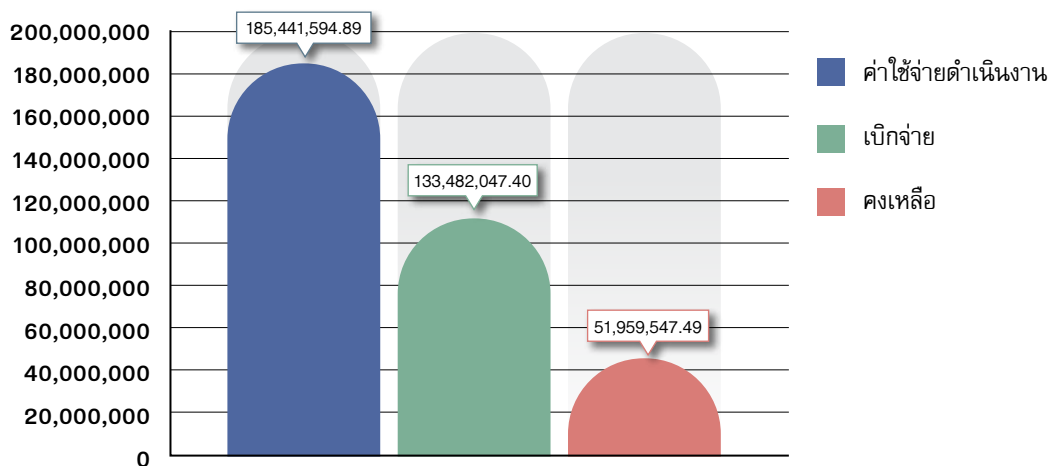

4. รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ตารางที่ 6 รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	185,441,594.89 บาท
เบิกจ่าย	133,482,047.40 บาท
คงเหลือ	51,959,547.49 บาท

แผนภูมิที่ 5 รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

หมายเหตุ : งบประมาณคงเหลือ สำนักงานจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการหรือในกรณีจำเป็นตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบประมาณค้างเบิกประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 51,959,547.49 บาท มีแผนการดำเนินโครงการสำคัญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดังนี้

1) โครงการจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญและการสร้างความมั่นคงต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้รับงบประมาณ จำนวน 5,727,900 บาท

2) โครงการจัดทำบรรทัดฐานคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับงบประมาณ จำนวน 6,000,000 บาท

- 3) โครงการปรับปรุงและพัฒนาระบบห้องประชุมวินิจัยคดี ได้รับงบประมาณ จำนวน 8,288,000 บาท
- 4) โครงการการประชุมสัมมนาทางวิชาการนานาชาติเพื่อการพัฒนาความยุติธรรมในทางรัฐธรรมนูญและการเจรจาความร่วมมือทางวิชาการกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศและองค์กรเทียบเท่า ได้รับงบประมาณ จำนวน 9,930,000 บาท
- 5) โครงการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับงบประมาณ จำนวน 17,800,000 บาท

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

5.1 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2565 จำนวน 361,136,700 บาท (ร้อยละ 100) ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร 178,056,700 บาท (ร้อยละ 49.30) ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 76,344,900 บาท (ร้อยละ 21.14) ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ 106,735,100 บาท (ร้อยละ 29.56) สืบเนื่องมาจากประเทศไทยได้มีการปรับมาตรการทางกฎหมายให้สอดคล้องกับการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) เพื่อรองรับการกระตุ้นเศรษฐกิจภายหลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) อย่างไรก็ดี สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญยังคงไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากยังเฝ้าระวังความปลอดภัยจากโรคติดต่อให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสาเหตุให้บางโครงการมีการปรับรูปแบบ ระยะเวลา การดำเนินโครงการหรือปรับแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่องบประมาณด้านค่าใช้จ่ายที่มีแผนงาน/โครงการที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคคลภายนอกและเป็นงบประมาณของภารกิจด้านการต่างประเทศ มีผลให้ต้องปรับแผนการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและบางโครงการจำเป็นต้องเลื่อนกำหนดการดำเนินงานไปพลางก่อน รวมถึงแผนงาน/โครงการจัดซื้อจัดจ้างยังคงได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ประกอบนโยบายของรัฐที่มีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้การดำเนินงานภายใต้แผนงานล่าช้ากว่าแผนที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2565 ให้มีประสิทธิภาพ รองรับสถานการณ์อันกระทบหรืออาจเกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเหมาะสม รวมถึงกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อรองรับสถานการณ์ปัจจุบันหรืออนาคต เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์และก่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินโครงการที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ดังนี้

1) **ประเภทแผนงาน/โครงการที่เป็นการประชุมสัมมนาของหน่วยงาน** ควรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานของโครงการ โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการประชุม เช่น การสัมมนาในรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบโปรแกรม Zoom ทั้งนี้ ควรจัดหาสิทธิ (License) เพื่อบริหารจัดการโปรแกรม Zoom เพื่อใช้ในการประชุมออนไลน์ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในปัจจุบัน

2) **ประเภทแผนงาน/โครงการที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคคลภายนอก** ควรพิจารณาเลื่อนการดำเนินการแผนงาน/โครงการออกไป เนื่องจากแผนงาน/โครงการที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคคลภายนอก เช่น นักเรียน นักศึกษา ฯลฯ สถานศึกษามีนโยบายในการชะลอการดำเนินกิจกรรมออกไปจนกว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดจะคลี่คลาย และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญควรปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินงานโดยการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบอื่นทดแทน เช่น การเผยแพร่ในรูปแบบเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ผ่านสื่อดิจิทัล

3) **ประเภทแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ** ควรปรับแผนการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ เช่น การเดินทางไปร่วมประชุม การส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นไปตามกรอบความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (MOU) แผนงานโครงการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการมาเป็นรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบโปรแกรม Zoom หรือช่องทางอื่น ๆ ที่เหมาะสม

គោលនយោបាយ

และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการทบทวน ปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้แผนปฏิบัติราชการฯ มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2565) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2562 – 2565) รวมทั้งดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ขึ้น

แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับแผนต่าง ๆ ในระดับ 1, 2 และ 3 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดการผลักดันและบูรณาการนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรม มีความชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามเป้าประสงค์ของแผนต่าง ๆ รวมทั้งใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อไป มีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 จำนวน 35 โครงการ ดังนี้

1) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นมาตรฐานสากล รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 จำนวน 7 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และได้มีการดำเนินงาน/โครงการสำคัญ ดังนี้

1.1) โครงการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงานทางวิชาการและบทความทางวิชาการในประเทศ

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

 แผนย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านสังคม

(3) ความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกฎหมาย

 มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย กฎ โดยสะดวก และเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย หรือกฎให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

(4) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

(5) ผลการดำเนินงาน

ได้สิ้นสุดการขอรับทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ครั้งที่ 4) ในวันที่ 15 สิงหาคม 2565 มีผู้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน 5 ราย

1.2) โครงการบูรณาการองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการและรัฐธรรมนุญ

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : กระบวนการยุติธรรมเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.7 กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และ

มีเท่าที่จำเป็น

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

☞ แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย

(3) ความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกระบวนการยุติธรรม

☞ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

(4) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติดมิชอบและธรรมาภิบาล

ในสังคมไทย

(5) ผลการดำเนินงาน

☞ จัดพิมพ์รายงานศึกษาวิจัย เรื่อง ขอบเขตหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

☞ จัดพิมพ์รวมบทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 21

☞ จัดพิมพ์หนังสือสิทธิของประชาชนและอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

☞ ลงนามสัญญาจ้างจัดพิมพ์รายงานศึกษาวิจัย เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิ

ในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลในสังคมยุคดิจิทัล ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ

☞ ลงนามสัญญาจัดพิมพ์หนังสือความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 2

2) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นมาตรฐานสากล รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 จำนวน 7 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และได้มีการดำเนินงาน/โครงการสำคัญ ดังนี้

2.1) โครงการจัดหาระบบศูนย์ข้อมูลสำรองสารสนเทศ (Disaster Recovery Site : DR Site)

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

 แผนย่อยการพัฒนาบริการประชาชน

(3) ความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกระบวนการยุติธรรม

 การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

(4) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย

(5) ผลการดำเนินงาน

อยู่ระหว่างผู้รับจ้างขยายระยะเวลาการส่งมอบงานอันเป็นผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

2.2) โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางหู

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

 แผนย่อยการพัฒนาบริการประชาชน

(3) ความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกระบวนการยุติธรรม

 การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

(4) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาล

ในสังคมไทย

(5) ผลการดำเนินงาน

ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว โดยดำเนินการจัดอบรมโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางหู ในวันพฤหัสบดีที่ 8 กันยายน 2565 ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

3) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 จำนวน 3 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และได้มีการดำเนินงาน/โครงการสำคัญ ดังนี้

3.1) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับองค์กรภายนอก

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.5 บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

 แผนย่อยการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

(3) ความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกระบวนการยุติธรรม

 การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

(4) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย

(5) ผลการดำเนินงาน

ได้ดำเนินการจัดส่งบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้ารับการฝึกอบรมกับองค์กรภายนอก เช่น อบรมหลักสูตรโครงการอบรมกฎหมายมหาชน, อบรมหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.), อบรมหลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง, ศึกษาดูงานต่างประเทศ เป็นต้น

3.2) โครงการสัมมนาการพัฒนาองค์ความรู้บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้างความเป็นธรรมสู่ประชาชน

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

 แผนย่อยการพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ

(3) ความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกระบวนการยุติธรรม

 การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

(4) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติดมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย

(5) ผลการดำเนินงาน

 ได้ดำเนินการจัดโครงการปฐมนิเทศและการพัฒนาศักยภาพข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่ เมื่อวันที่ 2 - 4 กุมภาพันธ์ 2565 ณ ห้องรับรองชั้น 9 และวันที่ 7 - 9 กุมภาพันธ์ 2565 ณ จังหวัดเพชรบุรี

 ได้ดำเนินการจัดสัมมนาข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ 8 - 10 สิงหาคม 2565 ณ เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี

4) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 จำนวน 18 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค่างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และได้มีการดำเนินงาน/โครงการสำคัญ ดังนี้

4.1) โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักนิติธรรม

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.7 กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

☞ แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย

(3) ความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกระบวนการยุติธรรม

☞ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

(4) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาล

ในสังคมไทย

(5) ผลการดำเนินงาน

มีการดำเนินการจัดโครงการและกิจกรรม ดังนี้

☞ โครงการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายของกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2565 มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 110 คน

☞ โครงการบูรณาการเสริมสร้างความรู้สู่ประชาชนในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2565 มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหากฎหมายรัฐธรรมนูญจำนวน 107 คน

☞ กิจกรรมการบรรยายให้ความรู้ด้านกฎหมาย โครงการวันรพี ประจำปีการศึกษา 2565 โดยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยนเรศวร เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2565 มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 234 คน

4.2) โครงการพัฒนาวุชนสาธิตรัฐธรรมนูญ

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.7 กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

☞ แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย

(3) ความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกระบวนการยุติธรรม

๑๓ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

(4) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาล

ในสังคมไทย

(5) ผลการดำเนินงาน

จัดโครงการพัฒนาวุชนสาธิตรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ 5 - 7 กันยายน 2565 ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสถานที่อื่น ๆ ในการศึกษาดูงาน มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 54 คน

ตารางแสดงโครงการตามแผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2565	จำนวนโครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงานด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นมาตรฐานสากล ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม	7 โครงการ 3 โครงการ 4 โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นมาตรฐานสากล ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม	7 โครงการ 7 โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม	3 โครงการ 3 โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม	18 โครงการ 18 โครงการ
รวม 4 ประเด็นยุทธศาสตร์	35 โครงการ

2. ผลการดำเนินงานด้านคดี

ศาลรัฐธรรมนูญมีฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นองค์กรตุลาการในการตีความรัฐธรรมนูญเพื่ออรรถาธิบายซึ่งหลักความเป็นกฎหมายสูงสุด โดยยึดถือค่านิยม “ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิเสรีภาพของประชาชน” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตลอดจนหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐ การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา การยุบพรรคการเมือง เป็นต้น

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มีอำนาจหน้าที่ศึกษาและรวบรวมข้อมูลคำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยการพัฒนาระบบงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการ 5 ปีของศาลรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยเรื่องการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มาตรฐานสากล สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศที่กำหนดให้มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย กฎ โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย หรือกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก เพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค

ปัจจุบัน ศาลรัฐธรรมนูญมีคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คือ นายวริทธิ์ กังศรีเทียม และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก 8 คน ได้แก่ 1) นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ 2) นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ 3) นายปัญญา อุดชาชน 4) นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม 5) นายวิรุฬห์ แสงเทียน 6) นายจิรนิติ หะวานนท์ 7) นายนดล เทพพิทักษ์ และ 8) นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ รวมทั้งสิ้น 9 คน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 200 โดยศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีผลการดำเนินงานด้านคดีประจำปี พ.ศ. 2565 ในแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

1. ภาพรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2565)

1.1 ตารางที่ 7 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2565)

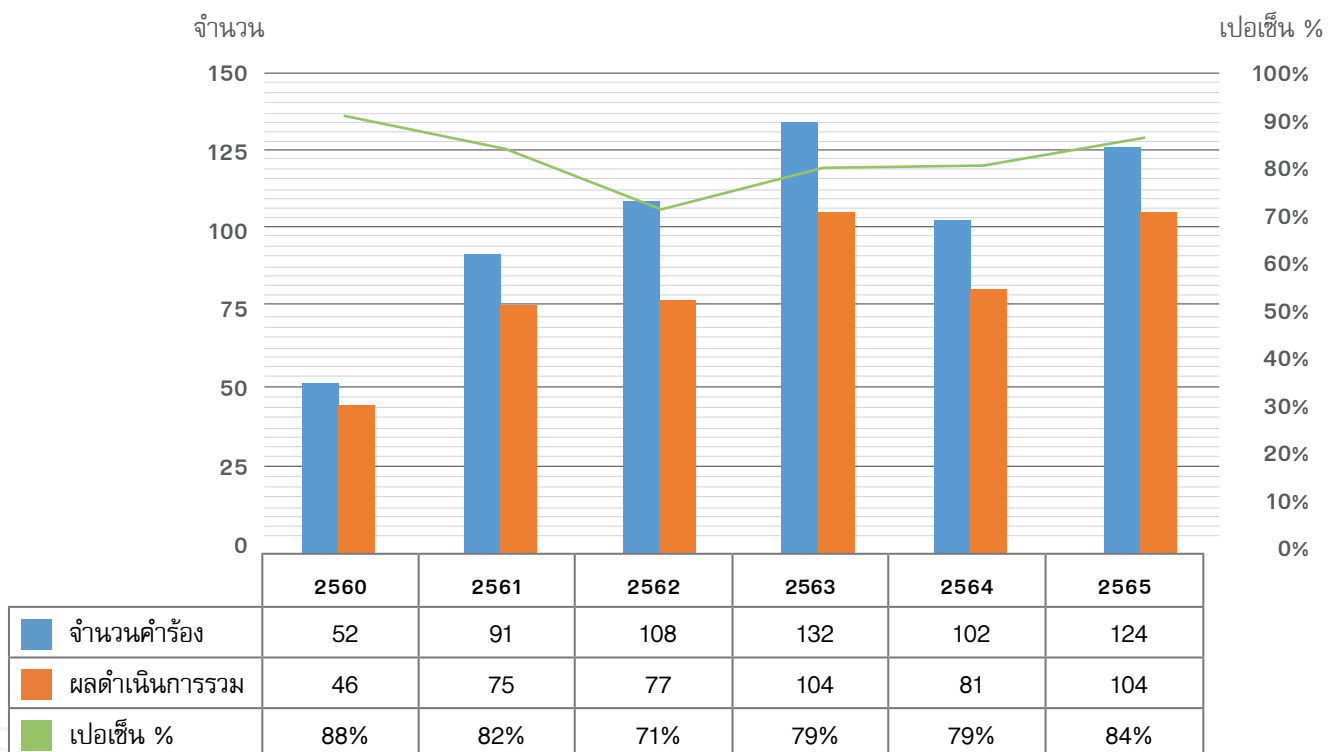
ปีงบประมาณ พ.ศ.	คดีค้างพิจารณา มาจากปีงบประมาณ ก่อนหน้า	คดีที่เข้ามาใหม่ ในปีงบประมาณ ปัจจุบัน	คดีที่เสร็จ การพิจารณา โดยศาล มีคำวินิจฉัย	คดีที่เสร็จ การพิจารณา โดยศาล มีคำสั่ง	คดีค้าง พิจารณายกไป ปีงบประมาณ ถัดไป
2560	0	52	2	44	6
2561	6	85	6	69	16
2562	16	92	15	62	31
2563	31	101	20	84	28
2564	28	74	30	51	21
2565	21	103	24	80	20

หมายเหตุ สถิติคดีในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2565 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 507 เรื่อง
2. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย รวมจำนวน 97 เรื่อง
3. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง มีจำนวนรวม 390 เรื่อง

1.2 แผนภูมิที่ 6 แสดงภาพรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2565)

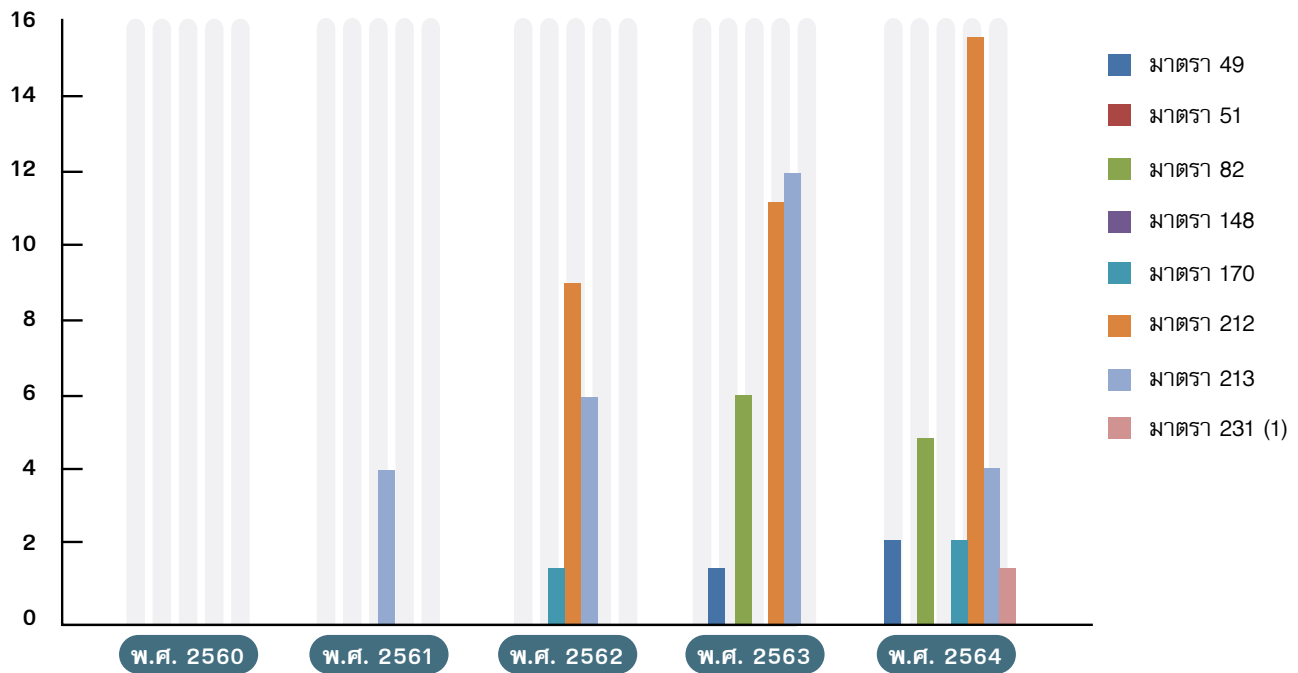
สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2565)

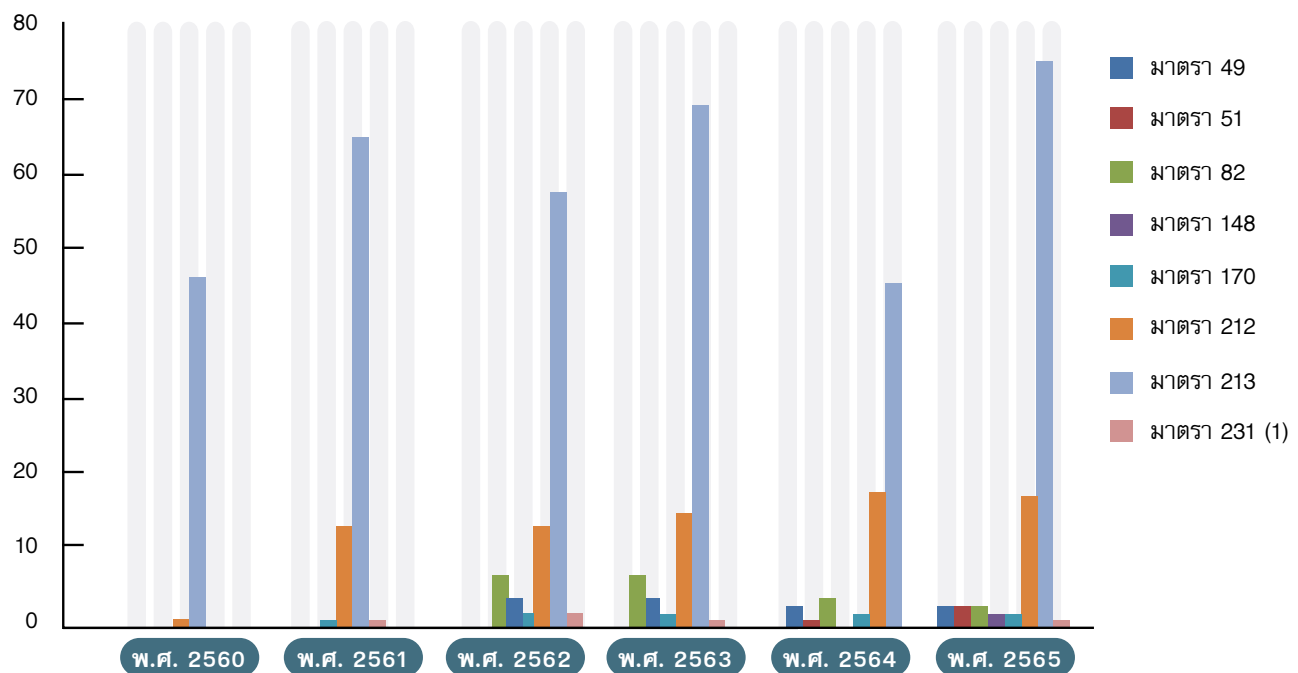
หมายเหตุ ผลการดำเนินการรวม รวมคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย และคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง

1.3 แผนภูมิที่ 7 แสดงผลการดำเนินงานในคดีสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2565)

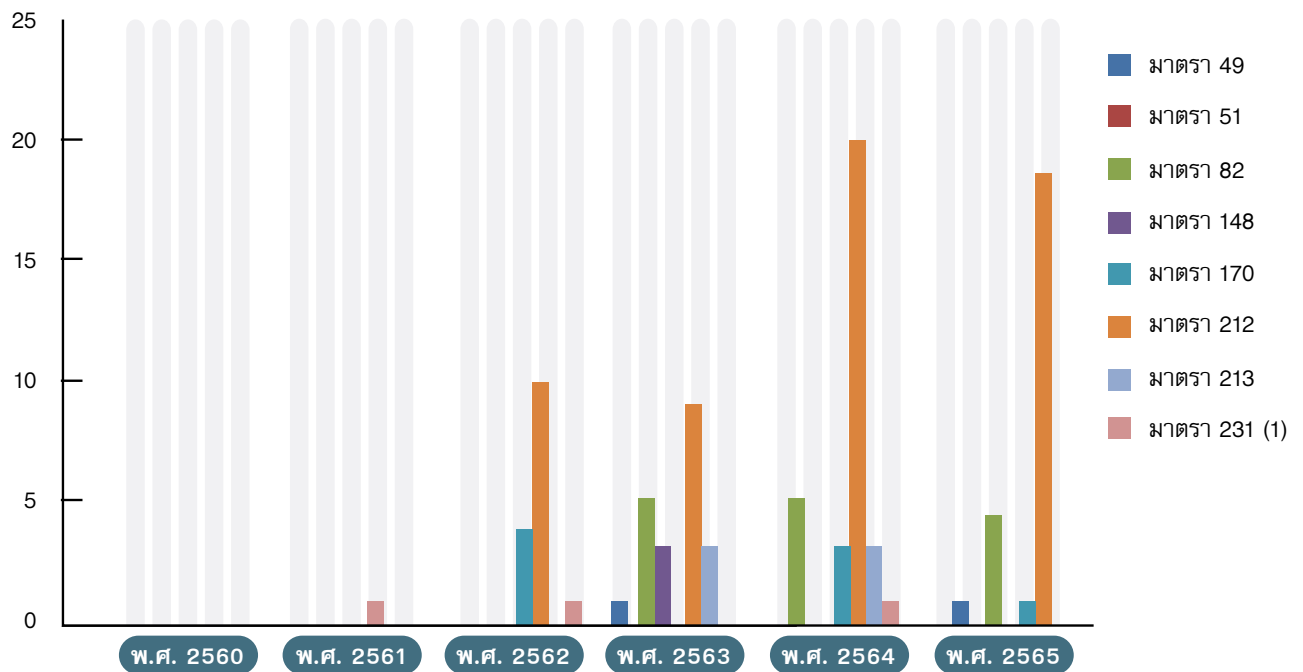
เรื่องค้างพิจารณาจากปีงบประมาณก่อนหน้า

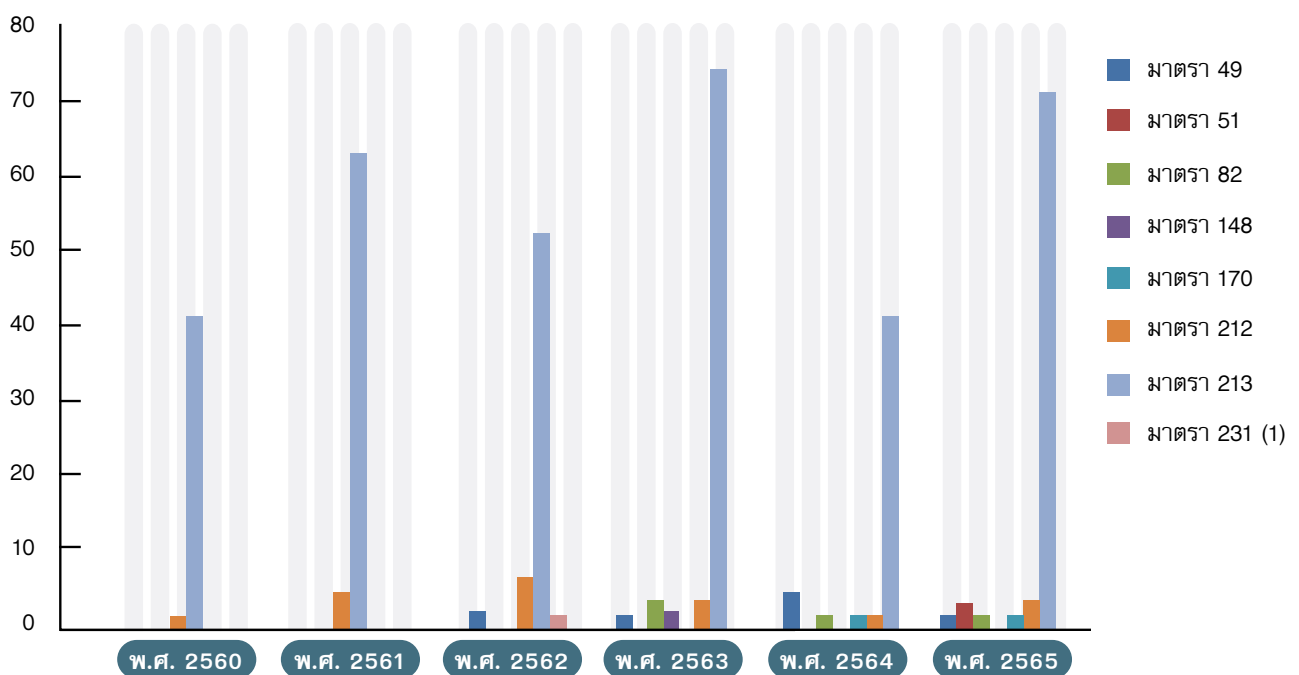
เรื่องที่เข้าสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

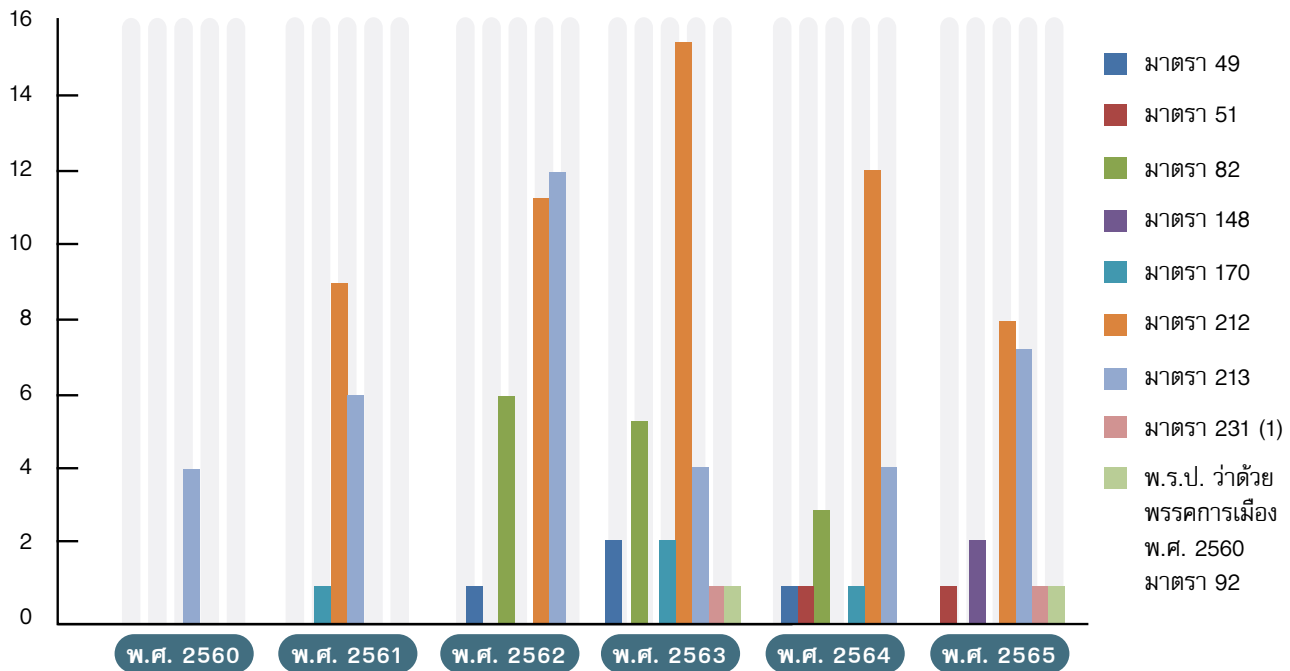
เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับดำเนินการ/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง ในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

เรื่องค้างพิจารณาขกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณถัดไป

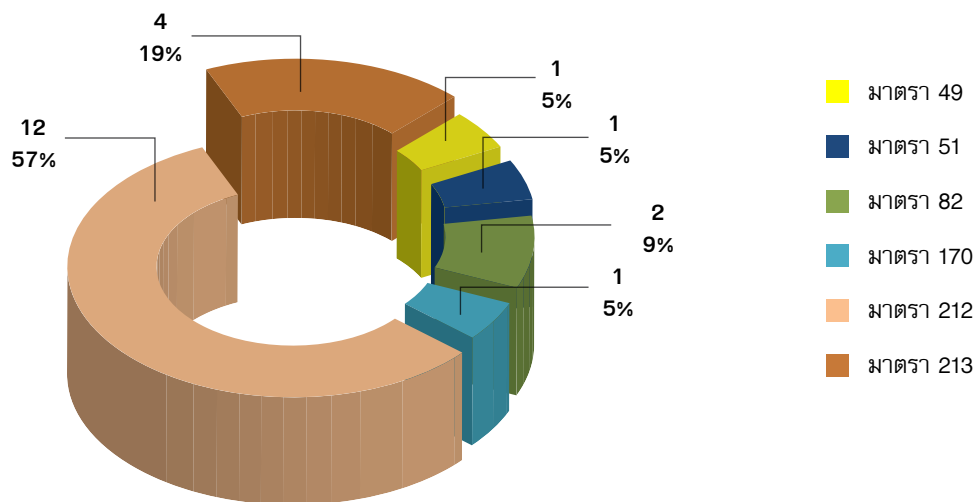
2. ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ผลการดำเนินงานด้านคดีของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2565) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

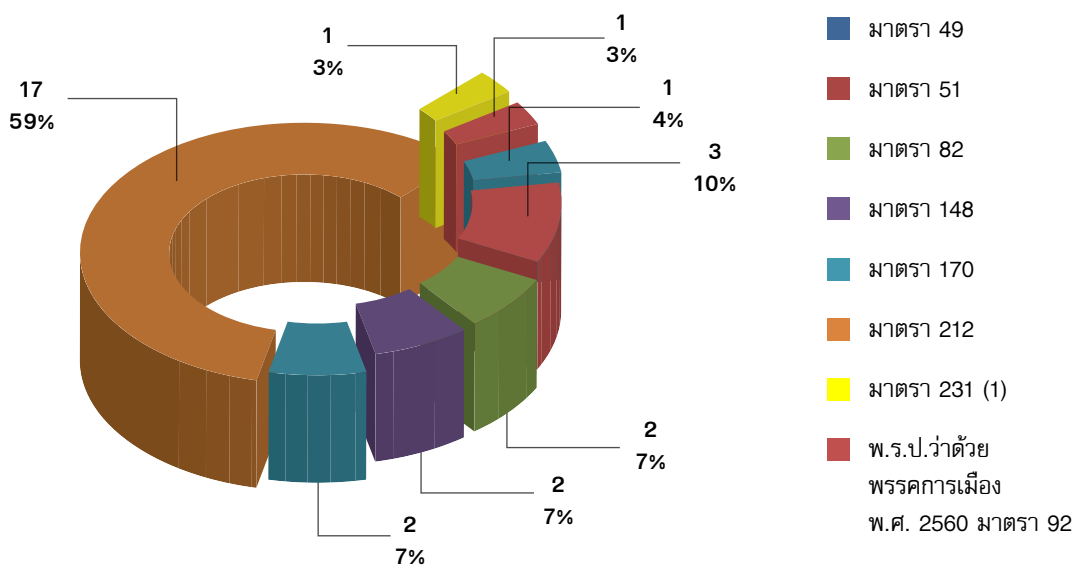
- 1) มีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 124 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 21 เรื่อง และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 103 เรื่อง
- 2) ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จ รวมจำนวน 104 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 24 เรื่อง และเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้องในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 80 เรื่อง
- 3) คดีที่ยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ยกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 20 เรื่อง

แผนภูมิที่ 8 แสดงผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี

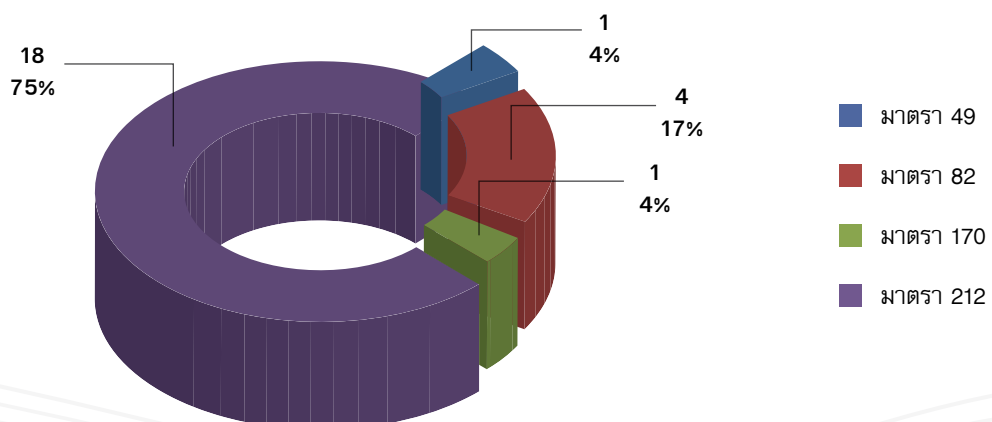
เรื่องคำพิพากษายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

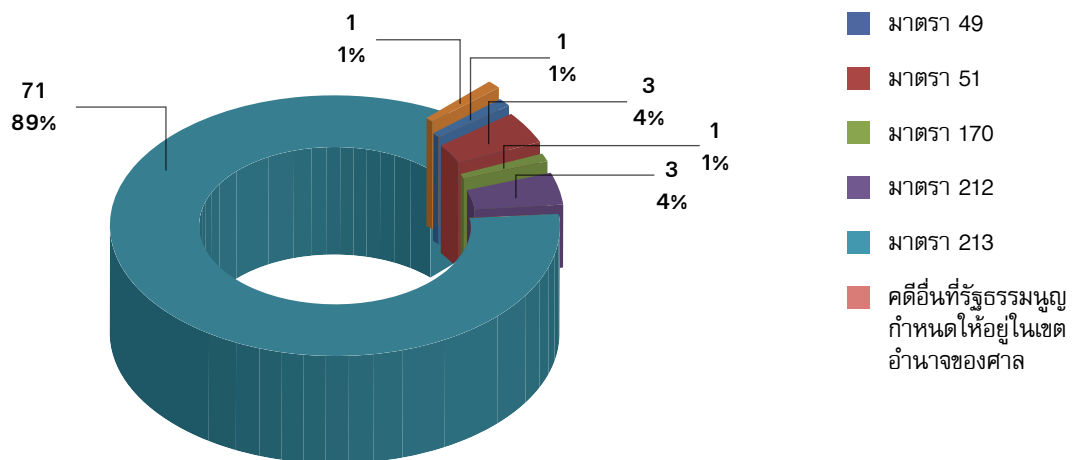
เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

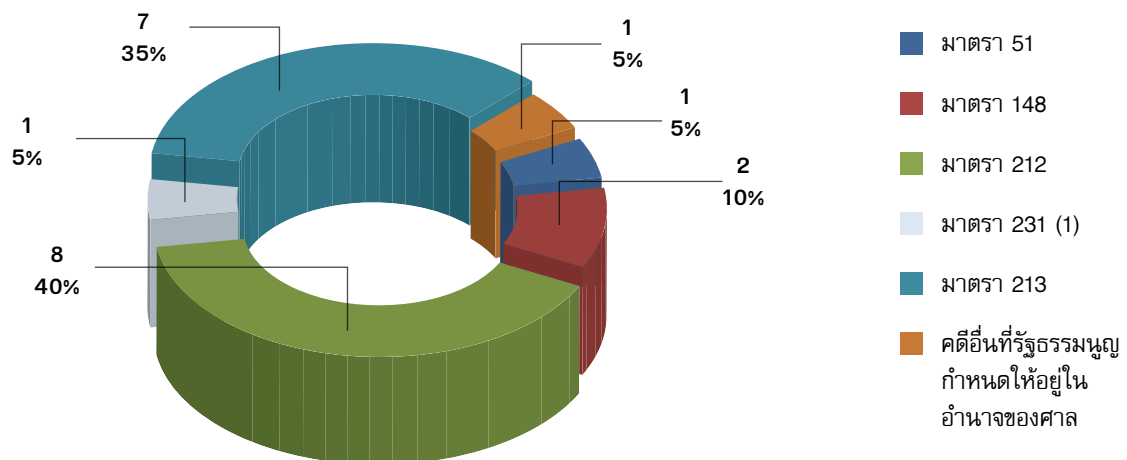
เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง
ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

เรื่องค้างพิจารณาออกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี

ประเภทคดี	เรื่องคำพิพากษา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องคำพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือ ร่างกฎหมาย		2 19/2565 20/2565			2 19/2565 20/2565
1.1 การพิจารณาสิทธิความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 132 ประกอบ มาตรา 148)	-		-	-	
1.2 การพิจารณาสิทธิความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 148)	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1.3 การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)	12 30/2563 5/2564 6/2564 8/2564 11/2564 12/2564 13/2564 14/2564 15/2564 16/2564 17/2564 18/2564	17 21/2564 24/2564 3/2565 4/2565 5/2565 6/2565 7/2565 8/2565 9/2565 10/2565 11/2565 13/2565 14/2565 21/2565 22/2565 23/2565 24/2565	18 14/2564 15/2564 (คำวินิจฉัยที่ 15 – 16/2564) 8/2564 (คำวินิจฉัยที่ 18/2564) 30/2563 (คำวินิจฉัยที่ 20/2564) 11/2564 (คำวินิจฉัยที่ 21/2564) 5/2564 (คำวินิจฉัยที่ 23/2564) 6/2564 (คำวินิจฉัยที่ 1/2565) 12/2564 (คำวินิจฉัยที่ 2/2565)	3 18/2564 (คำสั่งที่ 20/2565) 6/2565 (คำสั่งที่ 19/2565) 22/2565 (คำสั่งที่ 57/2565)	8 8/2565 9/2565 10/2565 13/2565 14/2565 21/2565 23/2565 24/2565

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องต่างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องต่างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
			13/2564 (คำวินิจฉัยที่ 3/2565)		
			16/2564 (คำวินิจฉัยที่ 4/2565)		
			21/2564 (คำวินิจฉัยที่ 6/2565)		
			24/2564 4/2565 (คำวินิจฉัยที่ 7-8/2565)		
			7/2565 (คำวินิจฉัยที่ 9/2565)		
			17/2564 (คำวินิจฉัยที่ 10/2565)		
			3/2565 (คำวินิจฉัยที่ 11/2565)		

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องต่าง พิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องต่างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
			5/2565 (คำวินิจฉัยที่ 12/2565) 11/2565 (คำวินิจฉัยที่ 13/2565)		
1.4 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1))	-	1 12/2565	-	-	1 12/2565
1.5 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องคำพิจารณา ที่ยกมา จาก พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องคำพิจารณา ที่ยกไปดำเนินการต่อ ในชั้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
2. คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2))	-	-	-	-	-
3. คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิก การกระทำล้มล้างการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญ มาตรา 49)	1 19/2563	1 2/2565	1 19/2563 (คำวินิจฉัยที่ 19/2564)	1 2/2565 (คำสั่งที่ 2/2565)	-
4. คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้อง หน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับ ประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 51)	1 19/2564	3 23/2564 18/2565 16/2565	-	3 19/2564 (คำสั่งที่ 40/2564) 23/2564 (คำสั่งที่ 59/2564) 18/2565 (คำสั่งที่ 51/2565)	1 16/2565

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งรับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
5. คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิก ภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 82)	3 24/2563 1/2564 9/2564 ¹	3 20/2564 22/2564 ² 17/2565 ³	5 24/2563 (คำวินิจฉัยที่ 17/2564) 1/2564 (คำวินิจฉัยที่ 24/2564) 9/2564 (คำวินิจฉัยที่ 22/2564) 20/2564 (คำวินิจฉัยที่ 5/2565) 17/2565 (คำวินิจฉัยที่ 14/2565)	1 22/2564 (คำสั่งที่ 47/2565)	-

¹ เรื่องพิจารณาที่ 9/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น
รัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

² เรื่องพิจารณาที่ 22/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น
รัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

³ เรื่องพิจารณาที่ 17/2565 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น
รัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ที่ยกมาจากราย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ที่ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
6. คดีเกี่ยวกับการเสนอร่าง พระราชบัญญัติที่มีหลักการ อย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการ ของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยังไว้ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 139)	-	-	-	-	-
7. คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรรูป หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่ส่งผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการใช้งบประมาณรายจ่าย (รัฐธรรมนูญ มาตรา 144)	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องต่าง พิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาล รัฐธรรมนูญ พิจารณาคำร้อง ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องต่าง พิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องต่างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
8. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 149)	-	-	-	-	-	-	-	-
9. คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของ ความเป็นรัฐมนตรี (รัฐธรรมนูญ มาตรา 170)	1 9/2564 ⁴	2 22/2564 ⁵ 17/2565	2 9/2564 (คำวินิจฉัยที่ 22/2564)	2 22/2564 ⁵ 17/2565	1 9/2564 ⁴	2 22/2564 ⁵ 17/2565	1 22/2564 (คำสั่งที่ 47/2565)	-
10. คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้ รับความเห็นชอบจากรัฐสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 178)	-	-	-	-	-	-	-	-

⁴ เรื่องพิจารณาที่ 9/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

⁵ เรื่องพิจารณาที่ 22/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องต่าง พิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาล รัฐธรรมนูญ พิจารณากัน ระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องต่างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
11. คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่า การกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213)	4 ต.20/2564 ต.33/2564 ต.34/2564 ต.35/2564	74 ต.36/2564 ถึง ต.54/2564 และ ต.1/2565 ถึง ต.55/2565	-	71 ต.33/2564 ถึง ต.54/2564 และ ต.1/2565 ถึง ต.49/2565 (คำสั่งที่ 38/2564 ถึง คำสั่งที่ 60/2564 และ คำสั่งที่ 1/2565 ถึง คำสั่งที่ 56/2565 ยกเว้นคำสั่งที่ 40/2564 59/2564 2/2565 19/2565 20/2565 45/2565 47/2565 51/2565	7 ต.20/2564 ต.50/2565 ต.51/2565 ต.52/2565 ต.53/2565 ต.54/2565 ต.55/2565

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องคำพิจารณา ที่ยกมา จากประมวล กฎหมาย วิธีพิจารณา ความอาชญา พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่ง ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่ง จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องคำพิจารณา ที่ยกมา จากประมวล กฎหมาย วิธีพิจารณา ความอาชญา พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
12. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม (รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9))	-	-	-	-	-
13. คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น กำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญ	-	2 1/2565 15/2565	-	1 คำสั่งที่ 45/2565	1 1/2565
13.1 การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับ คำร้องคัดค้านมติ คำสั่ง และประกาศ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและการยุบ พรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. 2560	-		-		

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องคำพิพากษา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องคำพิพากษา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
13.2 การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับ มติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการ ของคณะรัฐมนตรีว่าเป็นการปฏิบัติ หน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560	-	-	-	-	-
14. กรณีคำร้องที่ไม่อยู่ในอำนาจ ของศาลรัฐธรรมนูญ	-	-	-	-	-
รวม	21 ⁶	103 ⁷	24	80	20

⁶ เรื่องพิจารณาที่ 9/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

⁷ เรื่องพิจารณาที่ 22/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ส่วนที่สอง การยื่นคำร้องทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์และการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. การยื่นคำร้องทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ข้อ 17 วรรคหนึ่ง กำหนดให้การยื่นคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล คู่กรณีจะยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน หรือส่งทางไปรษณีย์ หรือส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนดก็ได้ ดังนั้น การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงทำได้ 3 ช่องทาง คือ

- 1) ยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน
- 2) ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน
- 3) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนด

รายงานสถิติเรื่องเข้าสู่ศาลรัฐธรรมนูญ

ลำดับที่	เรื่องพิจารณา (เรื่อง)				เรื่องฟ้องตรง (เรื่อง)				รวมทั้งหมด (เรื่อง)
	ยื่นด้วยตนเอง	ยื่นทางไปรษณีย์	ยื่นทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์	รวม (เรื่อง)	ยื่นด้วยตนเอง	ยื่นทางไปรษณีย์	ยื่นทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์	รวม (เรื่อง)	
ประจำปีงบประมาณ 2565 (1 ต.ค. 64 – 30 ก.ย. 65)	11	17	1	29	40	24	10	74	103

2. การให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีบริการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน โดยสามารถขอรับคำปรึกษาได้ 3 ช่องทาง ดังนี้

1) **ติดต่อด้วยตนเอง** ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์) เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร (ห้องปรึกษาคดี ชั้น 2)

2) **ติดต่อทางโทรศัพท์** หมายเลข 0 2142 5074 หมายเลข 0 2142 5075 หรือคอลเซ็นเตอร์ หมายเลข 1201

3) **ผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ** www.constitutionalcourt.or.th ภายใต้เมนู “ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ” หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ office@constitutionalcourt.or.th

รายงานการให้คำปรึกษาศาลรัฐธรรมนูญ

	ด้วยตนเอง (ครั้ง)	ทางโทรศัพท์ (ครั้ง)	ทางระบบ อิเล็กทรอนิกส์(ครั้ง)	รวม (ครั้ง)
ประจำปีงบประมาณ 2565 (1 ต.ค. 64 – 30 ก.ย. 65)	82	106	6	194

ส่วนที่สาม คำวินิจฉัยและคำสั้งศาลรัฐธรรมนูญ

ก. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2565 ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยแล้วจำนวน 22 คำวินิจฉัย⁸ ดังต่อไปนี้

1. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 15 – 16/2564 วันที่ 6 ตุลาคม 2564

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 บัญญัติให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจเลือกใช้วิธีการที่กฎหมายกำหนดนั้นได้ตามความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งกรณีตามหลักความจำเป็นเพื่อกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาอย่างน้อยที่สุดแต่ต้องบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายได้ด้วย จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักความจำเป็นแล้ว ซึ่งการกำหนดบทลงโทษในกฎหมาย ย่อมมีเหตุผลความจำเป็นหรือความเหมาะสมในแต่ละเรื่องแต่ละกรณีต่างกันไป ไม่อาจกำหนดเป็นบรรทัดฐานเดียวกันเพื่อใช้แก่การกระทำ พฤติการณ์ เหตุการณ์ หรือผลลัพธ์ที่แตกต่างกันได้ เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายบรรลุวัตถุประสงค์ในการป้องกันและยับยั้งบุคคลที่กระทำการหรือจะกระทำการอันเป็นการละเมิดอำนาจศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแม้กฎหมายจะกำหนดให้ศาลสามารถสั่งลงโทษจำคุกได้ไม่เกินหกเดือนก็ตาม แต่ก็เป็นการกำหนดอัตราโทษจำคุกขั้นสูงโดยไม่มีขั้นต่ำ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ หรือไม่ลงโทษก็ได้ ทั้งนี้ตามความจำเป็นและความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดี ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 จึงไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ เป็นมาตรการที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่สอดคล้องกับหลักความจำเป็นและหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณีไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

⁸ นับรวมคำวินิจฉัยที่มีการรวมพิจารณาหลายเรื่องพิจารณาด้วย

2. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 17/2564 วันที่ 20 ตุลาคม 2564

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายไพบูลย์ นิตติตะวัน ลื่นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (10) ประกอบมาตรา 90 และมาตรา 91 วรรคหนึ่ง (5) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่ลื่นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (10) ประกอบมาตรา 90 และมาตรา 91 วรรคหนึ่ง (5)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) คณะกรรมการบริหารพรรคประชาชนปฏิรูปประชุมและมีมติเป็นเอกฉันท์ ให้เลิกพรรคประชาชนปฏิรูปตามข้อบังคับพรรคประชาชนปฏิรูป พ.ศ. 2561 โดยดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนด และกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้มาประชุมมีมติเป็นไปโดยชอบ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ประกาศการลื่นสภาพความเป็นพรรคการเมืองของพรรคประชาชนปฏิรูป และประกาศในราชกิจจานุเบกษา การลื่นสภาพความเป็นพรรคการเมืองของพรรคประชาชนปฏิรูปจึงเป็นไปโดยชอบ และไม่มีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานใดแสดงให้ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า การเลิกพรรคประชาชนปฏิรูปอันเป็นเหตุให้ลื่นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่มีเจตนาซ่อนเร้นโดยอาศัยมติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งตนเป็นหัวหน้าพรรคมีอำนาจเหนือกว่ากรรมการบริหารพรรค

2) พรรคประชาชนปฏิรูปลื่นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 90 (1) ประกอบมาตรา 91 วรรคหนึ่ง (7) ทำให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกพรรคประชาชนปฏิรูปของผู้ถูกร้องลื่นสุดลง แต่ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (10) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคสี่ โดยกฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งจะได้รับผลกระทบจากการที่พรรคการเมืองลื่นสภาพไป อันเป็นหลักการเดียวกันกับการคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองที่ถูกยุบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (10) ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ลื่นสภาพตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 จึงเข้าไปเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองลื่นสภาพ

3) หัวหน้าพรรคประชาชนปฏิรูปต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าพรรคจนกว่าพรรคประชาชนปฏิรูปจะชำระบัญชีเสร็จตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 95 เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองลื่นสภาพหรือถูกยุบพรรคการเมืองที่ต้องปฏิบัติหน้าที่จนกว่าการชำระบัญชีจะแล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองลื่นสภาพหรือถูกยุบพรรคการเมือง และห้ามมิให้หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในนามของพรรคการเมืองที่ลื่นสภาพหรือถูกยุบไปแล้วเท่านั้น การที่ผู้ถูกร้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อชำระบัญชีของพรรคประชาชนปฏิรูปที่ลื่นสภาพจนกว่าจะแล้วเสร็จ โดยมิได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในนามพรรคการเมืองที่ลื่นสภาพไปแล้ว จึงไม่เป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 95

4) รัฐธรรมนูญ มาตรา 90 และมาตรา 91 วรรคหนึ่ง (5) มีวัตถุประสงค์ใช้บังคับกับกรณีที่อยู่ระหว่างการจัดการเลือกตั้งและก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (10) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคหนึ่ง (7) และมาตรา 91 วรรคสี่ ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการเลือกตั้งและผู้ถูกร้องได้รับการประกาศผลการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแล้ว

3. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 18/2564 วันที่ 3 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 9 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

การที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 9 บัญญัติให้พนักงานอัยการผู้ได้รับมอบหมายรายงานผลการอนุญาตฟ้องคดีให้อัยการสูงสุดทราบ ถือเป็นการตรวจสอบ กลั่นกรองการใช้ดุลพินิจและถ่วงดุลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาที่ต้องได้รับการพิจารณาในการสั่งคดีอย่างรอบคอบเพื่อรักษาความยุติธรรม และไม่ให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นเพราะเหตุสั่งฟ้องเกินกำหนดเวลา บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผู้เสียหายและผู้ต้องหาไปพร้อมกัน หากมีปัญหาเรื่องการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือทำให้สิทธิหรือเสรีภาพของผู้ใดเสียหาย ผู้นั้นอาจใช้สิทธิเรียกร้องโดยยื่นฟ้องต่อศาลที่มีอำนาจเป็นผู้พิจารณาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้

4. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 19/2564 วันที่ 10 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 (นายอานนท์ นำภา นายภาณุพงศ์ จาดนอก และนางสาวปณัสยา สิทธิจิรวัฒนกุล) เป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องดังกล่าว รวมทั้งกลุ่มองค์กรเครือข่ายเล็กกระทำการดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเรียกร้องเพื่อให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์ที่ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและอยู่เหนือความรับผิดชอบทางการเมือง และให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิดหมิ่นประมาท หมิ่นพระบรมเดชานุภาพสถาบันพระมหากษัตริย์ จะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่เคารพสักการะ อีกทั้งการออกมาเรียกร้องโจมตีในที่สาธารณะ โดยอ้างการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ใช้ถ้อยคำหยาบคาย และยังไปละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนอื่นที่เห็นต่าง และมีการดำเนินงานอย่างเป็นขบวนการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยไม่สุจริต เป็นการละเมิดกฎหมาย มีมูลเหตุจูงใจเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง แม้เหตุการณ์ตามคำร้องผ่านพ้นไปแล้ว แต่หากยังคงให้กระทำการดังกล่าวต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคสองให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้

5. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2564 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 และ มาตรา 27 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม โดยมีข้อแนะนำว่ารัฐภาคีของรัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสมควรพิจารณาดำเนินการตรากฎหมายเพื่อรับรองสิทธิและหน้าที่ของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างเหมาะสมต่อไป

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 บัญญัติขึ้นตามธรรมชาติของมนุษย์ สืบสานการดำรงอยู่ของสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่สังคมยึดถือ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชายและหญิงตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ มิได้ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ทั้งยังช่วยส่งเสริมความมั่นคงของรัฐ และเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตราดังกล่าวมิได้จำกัดเสรีภาพของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในการอยู่ร่วมกัน และมีได้มีข้อความไปจำกัดสิทธิของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในการทำนิติกรรมใด ๆ ตามกฎหมายที่อาจก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม และส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยสำหรับสิทธิในฐานะคู่สมรส เช่น การให้ความยินยอมในการรักษาพยาบาล การได้รับสวัสดิการของคู่สมรส การได้รับประโยชน์จากกรมธรรม์ หรือสิทธิการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิด หรือสิทธิในฐานะทายาทโดยธรรมนั้น เป็นสิทธิที่มีได้เกิดจากสถานภาพการสมรสโดยตรง แต่เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติ

2) ความหมายของความเสมอภาคระหว่างชายกับหญิงมิใช่การบัญญัติกฎหมายให้ชายเป็นหญิงหรือให้หญิงเป็นชาย เพราะเพศเป็นการแบ่งแยกมาโดยธรรมชาติ ซึ่งเพศที่ถือกำเนิดมานั้นเลือกไม่ได้ หากจะมีข้อยกเว้นบ้าง ควรจะแยกออกไปคุ้มครองต่างหากเป็นการเฉพาะ การให้ความเสมอภาคระหว่างชายหญิงมิใช่การให้ถือว่าเหมือนกัน แต่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมกับเพศสภาพของบุคคลนั้น ๆ ในการนี้ กฎหมายจะต้องรับรู้และแยกเพศชายและเพศหญิงเป็นหลักไว้ก่อนจึงจะให้ความเสมอภาคได้ เนื่องจากสิ่งที่ไม่เหมือนกันจะปฏิบัติให้เหมือนกันไม่ได้ การปฏิบัติให้ถูกต้องสอดคล้องกับวิถีของธรรมชาติจะสร้างความเสมอภาคระหว่างชายหญิงได้ มิใช่ถือเอาผู้ที่กำหนดเพศไม่ได้มารวมกับความเป็นหญิงชายที่แยกกันไว้อย่างชัดเจน การยอมรับสิ่งที่แตกต่างให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่แตกต่างจึงไม่อาจกระทำได้นอกจากนี้ ในกรณีสวัสดิการของรัฐ หากไม่ได้กำหนดเพศไว้ ย่อมทำให้ต้องมีการพิสูจน์ทั้งสภาพเพศและมีใบรับรองแพทย์ในทุกกรณีเมื่อคำนึงถึงสัดส่วนที่พึงจะเกิดขึ้นจะเป็นการเพิ่มภาระให้รัฐและทำให้สิทธิของสามักริยาต้องถูกตรวจสอบไปด้วย ทำให้เกิดความล่าช้ามีอุปสรรคไม่ได้รับความเป็นธรรมไปโดยปริยาย อีกทั้งการไม่กำหนดเพศในการสมรสอาจมีผู้ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มของผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQI) จดทะเบียนสมรสเพื่อหวังผลประโยชน์ในสวัสดิการต่าง ๆ ของรัฐ หรือประโยชน์จากการลดหย่อนภาษี อันอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

3) รัฐหรือผู้บัญญัติกฎหมายสามารถกำหนดการคุ้มครองได้เป็นการเฉพาะเรื่องเฉพาะกลุ่มขึ้นมาใช้บังคับเพื่อคุ้มครองบุคคลผู้มีเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิดหรือบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเป็นกลุ่มเฉพาะที่เป็นกรณีกเว้น ปัญหาดังกล่าวจึงสามารถแก้ไขได้โดยบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะ ซึ่งเมื่อบริบทสังคมโลกและสังคมไทยในปัจจุบันยอมรับและเริ่มมีการให้สิทธิแก่บุคคลเกี่ยวกับสถานะทางเพศอย่างกว้างขวางมากขึ้น รัฐควรมีมาตรการที่เหมาะสมและสนับสนุนให้บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศได้ใช้ชีวิตร่วมกัน โดยการตรากฎหมายเฉพาะเพื่อให้สิทธิและเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ

6. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 21/2564 วันที่ 24 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง โดยมีข้อแนะนำว่าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสมควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางปกครองอย่างเหมาะสมต่อไป

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายที่ดินมิได้บัญญัติขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 ประกอบมาตรา 3 การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมายของคู่กรณีอันเป็นกระบวนการเยียวยาภายในฝ่ายปกครองเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่คู่กรณีโดยการโต้แย้งคำสั่งทางปกครองเพื่อให้องค์กรฝ่ายปกครองทบทวนและแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครอง ทั้งยังเป็นการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองโดยองค์กรภายในฝ่ายปกครอง นอกจากนี้ยังเป็นขั้นตอนสำคัญก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครอง หากไม่ดำเนินการดังกล่าว ถือว่ามีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนด ส่งผลทำให้ไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 42 วรรคสอง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 กำหนดให้คู่กรณีต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง จึงต้องนำมาบังคับใช้ในฐานะที่เป็นบทบัญญัติทั่วไปในกรณีที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ เมื่อคำสั่งของฝ่ายปกครองเป็นที่ยุติแล้วหากประชาชนยังไม่พอใจย่อมมีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 44 จึงไม่เกี่ยวข้องกันและเป็นคนละกรณีกับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดกตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมิได้รับรองและคุ้มครองสิทธิเกี่ยวกับระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองไว้โดยตรง

7. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 22/2564 วันที่ 8 ธันวาคม 2564

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบ มาตรา 98 (4) (6) และมาตรา 96 (2) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ 1 ผู้ถูกร้องที่ 3 และผู้ถูกร้องที่ 5 สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (4) (6) และมาตรา 96 (2) และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ 2 และผู้ถูกร้องที่ 4 สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (6) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งห้าหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 วรรคสอง คือ วันที่ 7 เมษายน 2564 และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ 8 ธันวาคม 2564 เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ 1 ผู้ถูกร้องที่ 2 ผู้ถูกร้องที่ 3 และผู้ถูกร้องที่ 4 ว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 105 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบมาตรา 102 และมาตรา 105 วรรคหนึ่ง (2)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญในช่วงปี 2556 - 2557 หลายคำสั่งที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย แม้ปรากฏถ้อยคำว่าการชุมนุมเป็นการแสดงออกเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นสิทธิโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ แต่หากการกระทำนั้นเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นใด เป็นเรื่องที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกระบวนกรยุติธรรมทางอาญาจะต้องไปดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ศาลรัฐธรรมนูญมีได้รับรองการกระทำซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นใดไว้ตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง

2) การที่ศาลอาญาไม่ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ถูกร้องทั้งห้าในระหว่างอุทธรณ์ โดยสั่งในคำร้องว่า “ส่งศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาสั่ง” เป็นการใช้ดุลพินิจสั่งคำร้องในคดีของศาลอาญาตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 (4) ให้อำนาจไว้ เมื่อยังไม่มีความสั่งศาลอุทธรณ์ให้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ถูกร้องทั้งห้า ศาลอาญาต้องออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกาเพื่อรอฟังคำสั่งศาลอุทธรณ์ อันเป็นการพิจารณาคดีที่อยู่ในขอบเขตการใช้อำนาจของศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 194 และการที่ผู้ถูกร้องทั้งห้าถูกคุมขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เป็นการคุมขังอยู่โดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (6) ข้อโต้แย้งคำสั่งศาลอาญาข้างต้นว่าไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. 2548 จึงฟังไม่ขึ้น

3) การคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอันเป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (6) ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขว่าต้องเป็นการคุมขังจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้แต่อย่างใด

4) รัฐธรรมนูญ มาตรา 125 วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคดีอาญา ซึ่งศาลมีอำนาจพิจารณาคดีในระหว่างสมัยประชุมได้โดยไม่ต้องขออนุญาตสภาก่อน เพียงแต่การพิจารณาคดีของศาลต้องไม่ขัดขวางต่อการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมาประชุมสภา ซึ่งความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาเป็นสถานะพิเศษที่รัฐธรรมนูญบัญญัติขึ้นเพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถมาประชุมและปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างสมัยประชุมได้ตามปกติ และไม่อาจถูกจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวไปทำการสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาในคดีอาญาหรือการพิจารณาคดีอาญา โดยเป็นการคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเฉพาะกรณีที่เกิดอยู่ระหว่างการพิจารณา อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 1 (8) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 เป็นการอ่านคำพิพากษาและการคุมขัง

ตามหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา จึงไม่ใช่กระบวนการพิจารณาก่อนศาลชี้ขาดตัดสินคดี แต่เป็นกระบวนการหลังศาลชี้ขาดตัดสินคดีแล้ว ไม่อยู่ในความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 125 วรรคสี่ ดังนั้น ในกรณีที่มีการพิจารณาคดีของศาลเสร็จสิ้นจนถึงขั้นตอนการอ่านคำพิพากษา ย่อมไม่อาจอ้างความคุ้มกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

5) รัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) บัญญัติให้นำลักษณะต้องห้ามผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 98 มาใช้เป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีลักษณะต้องห้ามระหว่างการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงระหว่างการดำรงตำแหน่งได้ มิเป็นเพียงลักษณะต้องห้ามขณะที่ผู้ถูกร้องใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

6) ลักษณะต้องห้ามมิให้บุคคลใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 96 (2) ใช้คำว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่” เป็นบทบัญญัติลายลักษณ์อักษรที่มีความชัดเจน ไม่อาจตีความเป็นอย่างอื่น การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (4) และมาตรา 96 (2) ย่อมหมายความว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยไม่ต้องให้คดีถึงที่สุดก่อน

7) รัฐธรรมนูญ มาตรา 82 วรรคสอง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งห้าพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ถูกปฏิบัติหน้าที่

8) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลในวันอ่าน ในการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง และการประกาศให้ผู้มีรายชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแทนตำแหน่งที่ว่างภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลงนั้น ให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวว่างลงคือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบ

8. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 23/2564 วันที่ 22 ธันวาคม 2564

เรื่อง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 21 วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 วรรคสาม มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสี่ หรือไม่ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 22 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 21 วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 วรรคสาม มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสี่ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 22 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 และ มาตรา 29 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 21 วรรคสอง บัญญัติให้กรณีที่มีได้มีการโต้แย้งพยานหลักฐาน หรือมีการโต้แย้งแต่ไม่มีเหตุแห่งการโต้แย้งโดยชัดแจ้ง ศาลไม่จำเป็นต้องไต่สวน ถ้อยคำที่ว่าศาลจะมีคำสั่งให้รับฟังพยานหลักฐานนั้นโดยไม่ต้องไต่สวนก็ได้ เป็นเพียงการให้ดุลพินิจแก่ศาลเท่านั้น แต่การพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบซึ่งใช้ระบบไต่สวนยังต้องอยู่ภายใต้หลักการฟังความสองฝ่ายโดยชอบอยู่ด้วย โดยศาลมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงได้เองไม่จำเป็นต้องยึดติดกับพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงที่คู่ความเสนอต่อศาล

2) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 22 กำหนดให้ศาลนำรายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณานั้น ศาลเพียงนำเค้าโครงเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานอัยการ (ฝ่ายโจทก์) เรียบเรียงในชั้นไต่สวนหรือสอบสวนมาพิจารณาว่าพยานหลักฐานที่คู่ความทั้งสองฝ่ายเสนอมีน้ำหนักน่าเชื่อถือตามที่ฝ่ายโจทก์กล่าวอ้างและฝ่ายจำเลยคัดค้านโต้แย้งหรือไม่ แต่ไม่ได้เป็นการผูกมัดศาลให้ถือข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานตามเอกสารเหล่านั้น โดยศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงจากพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานอื่นใดจากจำเลยหรือหน่วยงานหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมตามที่ศาลเห็นสมควร เพื่อค้นหาความจริงและให้โอกาสจำเลยมีสิทธิในการต่อสู้คดี เสนอพยานหลักฐาน รวมทั้งโต้แย้งและหักล้างพยานหลักฐานของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งอย่างเต็มที่ การนำสำนวนคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นหลัก จึงมิได้เป็นการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยกระทำความผิด ไม่ได้เป็นบทบังคับให้ศาลต้องรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเป็นที่ยึดตามรายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ฝ่ายเดียว

9. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 24/2564 วันที่ 22 ธันวาคม 2564

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสิระ เจนจาคะ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (10) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (10) นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ วันที่ 24 มีนาคม 2562 และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ 22 ธันวาคม 2564 เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 105 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบมาตรา 102

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) เมื่อพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี พ.ศ. 2539 ประกาศใช้ ผู้ถูกร้องย่อมได้รับการล้างมลทินโทษตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งถือว่าผู้ถูกร้องมิได้เคยถูกลงโทษจำคุกฐานฉ้อโกงในคดีนั้นมาก่อน เข้าเงื่อนไขตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ว่า ผู้ถูกร้องไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่การได้รับประโยชน์จากการล้างมลทินดังกล่าวไม่มีผลเป็นการลบล้างการกระทำความผิดในคดีอาญาที่ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (10) อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6)

2) เอกสารราชการที่ส่งต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยรับรองสำเนาความถูกต้องอันถือเป็นการรับรองว่าได้รับหรือคัดถ่ายมาจากผู้จัดทำเอกสารเหล่านั้น ทั้งผู้ถูกร้องไม่ได้อ้างถึงความไม่บริสุทธิ์หรือความไม่ถูกต้องของข้อความในเอกสารนั้นว่าเป็นอย่างไรและที่ถูกควรเป็นเช่นใด ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับฟังเอกสารนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 และสามารถนำเอกสารดังกล่าวมารับฟังเพื่อค้นหาความจริงว่าเป็นเช่นใดได้

3) รัฐธรรมนูญ มาตรา 101 ประกอบมาตรา 98 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันจะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว กล่าวคือ ต้องไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา โดยมีข้อต้องไม่มีอยู่ในขณะสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น แต่ต้องไม่มีตลอดระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้น มีเหตุใดเหตุหนึ่งตามที่เป็นบัญญัติเป็นลักษณะต้องห้ามเมื่อใด ย่อมทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลงทันทีที่มีลักษณะต้องห้ามนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 100 บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้งเช่นนี้ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงนับแต่วันเลือกตั้ง คือ วันที่ 24 มีนาคม 2562

4) เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ทำให้มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลงและต้องดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 105 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบมาตรา 102 ให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ว่างลง คือ วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธี พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ 22 ธันวาคม 2564

10. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 1/2565 วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 81 วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 81 วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่ง และวรรคสาม

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 81 วรรคสอง กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีภาระการพิสูจน์ที่ต้องแสดงให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินของตนมิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ การที่ศาลแพ่งจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินจะต้องไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการก่อน โดยพนักงานอัยการ มีภาระการพิสูจน์ให้เชื่อก่อนว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ เมื่อพนักงานอัยการนำสืบดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะพิสูจน์หรือมีภาระการพิสูจน์ให้ศาลแพ่งเห็นว่าตน เป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตรา 81 จึงไม่ใช่ข้อสันนิษฐาน เด็ดขาดเพราะยังเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธินำสืบพยานโต้แย้งหรือหักล้างได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ได้มีผลกระทบ ต่อการรับฟังพยานหลักฐานของศาลซึ่งยังคงใช้หลักการชี้ว่าพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จึงมีความเหมาะสมและความจำเป็นที่จะกำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีภาระการพิสูจน์เนื่องจาก ลักษณะเฉพาะของข้อเท็จจริง การได้มาซึ่งทรัพย์สินย่อมอยู่ในความรู้เห็นของผู้ถูกกล่าวหาแต่เพียงฝ่ายเดียว และสามารถ เข้าถึงพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงนั้นได้ และยังสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน การทุจริต ค.ศ. 2003 ข้อ 20 อันแสดงให้เห็นถึงการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เป็นธรรมเพื่อที่จะรักษาคุณลักษณะระหว่าง การป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีความร้ายแรงเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะกับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน ของบุคคลจากการใช้มาตรการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน รวมทั้งมีการตรวจสอบและถ่วงดุลการปฏิบัติ หน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และคู่ความมีสิทธิในการต่อสู้ คดีได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับการมีคำสั่งใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นกระทำโดยองค์กรตุลาการ ซึ่งเป็นไปตามหลักนิติธรรม

11. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2565 วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 28 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และมาตรา 28 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการลงโทษแก่ผู้ที่ทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้แล้วไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร อันเป็นการบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์ในการวางระเบียบกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคมโดยทั่วไป สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายอาญาที่มุ่งประสงค์คุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ดังนั้น การกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 วรรคหนึ่ง จึงกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองจำต้องบัญญัติให้เป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา

2) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 วรรคหนึ่ง กำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นเพียงการกำหนดอัตราโทษขั้นสูงโดยไม่ได้กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำเอาไว้ ทั้งโทษจำคุกหรือโทษปรับ ศาลย่อมสามารถใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดีเป็นกรณี ๆ ไป จึงเป็นอัตราโทษที่เหมาะสมกับการกระทำฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว เพราะทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นบทกำหนดโทษที่เหมาะสมได้สัดส่วนกับความผิดนั้นตามหลักความได้สัดส่วน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน มิได้เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ

12. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2565 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

การพิจารณาและการทำคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการมิได้เป็นการใช้อำนาจตุลาการ แต่เป็นเพียงการยุติข้อพิพาททางเลือก อันเป็นสิทธิหรือเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลในการเข้าทำสัญญาจะรับข้อพิพาททางแพ่งที่คู่สัญญาตกลงกันเสนอข้อพิพาทที่เกิดขึ้นแล้วหรือที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้แก่บุคคลอื่น ที่เรียกว่า “อนุญาโตตุลาการ” เป็นผู้ชี้ขาด การนำคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการของประเทศหนึ่งที่มีสนธิสัญญา อนุสัญญา หรือความตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีมาบังคับในประเทศไทย ไม่ทำให้อำนาจอธิปไตยทางศาลของประเทศไทยถูกกระทบกระเทือน พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ที่บัญญัติให้กรณีคู่พิพาทฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาด คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งจำต้องอาศัยอำนาจรัฐในการบังคับตามคำชี้ขาดโดยยื่นคำร้องต่อศาล จึงมิใช่บทบัญญัติให้ผู้บังคับใช้กฎหมายหรือศาลต้องยอมรับคำวินิจฉัยขององค์กรต่างประเทศ ไม่ขัดต่อหลักการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล และหลักนิติธรรม

13. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2565 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติพินัยกรรม พ.ศ. 2528 มาตรา 52 วรรคหนึ่ง (1) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติพินัยกรรม พ.ศ. 2528 มาตรา 52 วรรคหนึ่ง (1) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

การลงโทษภาคทัณฑ์เป็นการลงโทษที่เสร็จสิ้นครั้งเดียวในลักษณะการดักเตือนอย่างเป็นทางการเพื่อป้องปรามมิให้บุคคลนั้นกระทำความผิดซ้ำในลักษณะเดิมขึ้นอีก จึงไม่กำหนดระยะเวลาของการได้รับโทษไว้ ผู้ถูกลงโทษภาคทัณฑ์ไม่ถูกห้ามประกอบวิชาชีพพินัยกรรม สามารถประกอบวิชาชีพพินัยกรรมได้ตามปกติหากมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามประการอื่นตามกฎหมาย ดังนั้น โทษภาคทัณฑ์ตามพระราชบัญญัติพินัยกรรม พ.ศ. 2528 มาตรา 52 วรรคหนึ่ง (1) จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 นอกจากนี้โทษภาคทัณฑ์เป็นโทษทางปกครอง มิใช่โทษทางอาญา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29

14. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2565 วันที่ 1 มิถุนายน 2565

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสำลี รักสุทธี สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (10) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (10) นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ วันที่ 24 มีนาคม 2562 และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ 1 มิถุนายน 2565 เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 105 วรรคหนึ่ง (2)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การต้องไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ต้องมีอยู่ในขณะสมัครรับเลือกตั้งและตลอดระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดมีเหตุใดเหตุหนึ่งตามที่บัญญัติเป็นลักษณะต้องห้ามเมื่อโดยยอมทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลงทันทีที่มีลักษณะต้องห้ามนั้น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (10)

2) แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา 82 วรรคสอง บัญญัติให้กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา 100 บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงนับแต่วันเลือกตั้ง คือ วันที่ 24 มีนาคม 2562

3) เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ร้องสิ้นสุดลง ทำให้มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลง โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา 105 วรรคหนึ่ง (5) บัญญัติให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศให้ผู้มีรายชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง จึงให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงคือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลในวันอ่าน

15. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 6/2565 วันที่ 1 มิถุนายน 2565

เรื่อง พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาตรา 9 (2) และมาตรา 11 (6) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาตรา 9 (2) และมาตรา 11 (6) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธไม่ใช่เสรีภาพอย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะการชุมนุมในพื้นที่สาธารณะย่อมกระทบต่อเสรีภาพอื่นของประชาชนทั่วไป รัฐจึงจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 44 วรรคสอง ดังนั้น พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาตรา 9 (2) จึงเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีต้องกระทำเท่าที่จำเป็นหรือคำนึงถึงความสมควรแก่เหตุเพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินหรือป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

2) แม้ว่าการใช้อำนาจประกาศห้ามมิให้กระทำการใด ๆ หรือสั่งให้กระทำการใด ๆ เท่าที่จำเป็นตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาตรา 11 (6) อาจเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอยู่บ้าง แต่ลักษณะของสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง มีความซับซ้อน ไม่สามารถคาดการณ์การเกิดขึ้นหรือระดับความรุนแรงของสถานการณ์ กฎหมายไม่อาจกำหนดมาตรการที่ชัดเจนได้ การให้อำนาจฝ่ายบริหารออกข้อกำหนดหรือให้อำนาจสั่งการไม่ใช่การให้อำนาจโดยไม่มีขอบเขตและกลุมเครือ เนื่องจากนายกรัฐมนตรีต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไขการให้ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ความจำเป็นที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหาให้ยุติได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วทั้งที่ และเฉพาะแต่กรณีสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงเท่านั้น อีกทั้งมาตรา 11 วรรคสาม ยังบัญญัติให้กรณีเหตุการณ์ร้ายแรงยุติลง ให้นายกรัฐมนตรียกเลิกประกาศตามมาตรา 11 โดยเร็ว บทบัญญัติดังกล่าวเป็นไปตามเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ อันเป็นไปตามหลักความพอสมควรแก่เหตุที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 แล้ว

16. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 7 - 8/2565 วันที่ 15 มิถุนายน 2564

เรื่อง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) (ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 โดยกำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ทั้งอนุมาตรา ให้มีความเหมาะสมกับประเภทของการกระทำและความหนักเบาตามสภาพแห่งข้อหา ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านในส่วนที่ว่า “ต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด” โดยมีได้ระบุชัดเจนว่าเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดฐานใด อีกทั้งบทบัญญัตินี้ยังไม่ได้กำหนดระยะเวลาในกรณีที่ผู้นั้นถูกต้องห้ามสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไว้ ย่อมทำให้บุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในฐานความผิดดังกล่าวจะมีลักษณะต้องห้ามมิให้รับสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านตลอดชีวิต เมื่อพิจารณาเทียบเคียงบทบัญญัติแห่งกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านกับผู้ดำรงตำแหน่งอื่น พบว่าบัญญัติคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามกรณีต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดเฉพาะในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า เท่านั้น ประกอบกับซึ่งน้ำหนักกระหว่างหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้กับประโยชน์ส่วนรวมแล้ว บทบัญญัติมาตรา 12 (11) เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ได้สัดส่วนกัน ขัดต่อหลักนิติธรรม และไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

17. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 9/2565 วันที่ 20 กรกฎาคม 2564

เรื่อง พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 20 วรรคหนึ่ง (2) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 20 วรรคหนึ่ง (2) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

หลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิด ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ส่วนการไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเป็นเพียงข้อยกเว้น เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่ได้รับสิทธิในการปล่อยชั่วคราวเป็นการได้รับการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างจากผู้กระทำความผิดเสมือนได้ถูกลงโทษโดยกระบวนการยุติธรรมก่อนที่จะมีคำพิพากษาของศาล ดังนั้นพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 20 วรรคหนึ่ง (2) ที่กำหนดให้เฉพาะจำเลยที่ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดีได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย เป็นการบัญญัติ

กฎหมายที่มุ่งเยียวยาความเสียหายให้แก่บุคคลผู้บริสุทธิ์จึงสอดคล้องกับหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีความผิดจนกว่าจะมีการพิสูจน์ในศาลอันเป็นมาตรการที่จำเป็นต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้มีสิทธิ ที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐกรณีที่บุคคลถูกควบคุมหรือคุมขังโดยไม่ได้กระทำความผิด มิได้มุ่งหมาย ให้จำเลยต้องสละสิทธิในการปล่อยชั่วคราวหรือถูกคุมขัง ไม่เป็นการสร้างภาระเกินสมควร หรือเป็นการจำกัดสิทธิในการรับ การอำนวยความยุติธรรม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29

18. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 10/2565 วันที่ 20 กรกฎาคม 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 30 (6) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 34 วรรคหนึ่ง มาตรา 37 วรรคสอง และมาตรา 40 วรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 30 (6) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 34 วรรคหนึ่ง มาตรา 37 วรรคสอง และมาตรา 40 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

การบัญญัติกฎหมายที่ให้อำนาจฝ่ายบริหารสามารถออกกฎหมายลำดับรองได้ เนื่องด้วยสถานการณ์ของสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารที่ต้องการแก้ไขปัญหาด้วยความรวดเร็วและเหมาะสม กับสถานการณ์ของสังคม จึงเป็นเหตุผลความจำเป็นของการบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อย่างไรก็ดี ตาม ต้องกระทำภายในขอบเขตของกฎหมายแม่บทที่ได้รับมอบอำนาจจากฝ่ายนิติบัญญัติและต้องสอดคล้อง กับเจตนารมณ์ของกฎหมายเท่านั้น อีกทั้งยังอยู่ภายใต้การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายและกฎ โดยศาลปกครอง ดังนั้น พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 30 (6) ที่ห้ามมิให้ผู้ใดขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเพิ่มเติมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ แม้จะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจฝ่ายบริหารออกกฎหมายลำดับรองที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลอยู่บ้าง แต่มิได้มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยเด็ดขาด การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยวิธีการหรือในลักษณะอื่นยังสามารถดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งเป็นไปอย่างเหมาะสมตามหลักความจำเป็นและมีความสมดุล ระหว่างประโยชน์สาธารณะกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

19. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2565 วันที่ 27 กรกฎาคม 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 50 (10) ที่บัญญัติ ให้ผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือ หรือเจ้าสำนักเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 40 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 50 (10) ที่บัญญัติให้ผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนักเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 40

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 50 (10) บัญญัติให้ ผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นการกำหนด

ให้ผู้ที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องไม่เป็นผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนักโดยมิได้กำหนดระยะเวลาจำกัดสิทธิไว้เป็นการบัญญัติเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (10) เพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อตรวจสอบ สกัด ป้องกัน และยับยั้งบุคคลที่มีประวัติเสื่อมเสียไม่ให้เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเด็ดขาด ประกอบกับ เมื่อชี้แจงนำหน้กระหว่างการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะที่ต้องการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้ว มาตรการที่จำกัด สิทธิดังกล่าวจึงเป็นมาตรการเท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่เหตุ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 40

20. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 12/2565 วันที่ 24 สิงหาคม 2565

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 247 มาตรา 248 และมาตรา 249 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 189 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 247 มาตรา 248 และ มาตรา 249 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 189

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) หลักการของการดำเนินคดีแพ่งเป็นการระงับข้อพิพาทระหว่างบุคคลเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยการชดเชยค่าเสียหาย หรือการให้บุคคลกระทำการหรืองดกระทำการใด ๆ มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดดังเช่นหลักการดำเนินคดีอาญา การนำระบบอนุญาโตตุลาการมาใช้เฉพาะในคดีแพ่ง จึงมิใช่เป็นกรณีการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 247 มาตรา 248 และมาตรา 249 จึงไม่เป็นการจำกัดสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของคู่ความ หากแต่คู่ความยังสามารถขออนุญาตฎีกาในปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัยได้ เมื่อชี้แจงนำหน้กระหว่างการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนกับประโยชน์ส่วนรวม ที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริงและรวดเร็วขึ้น ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

2) การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248 กำหนดให้มีองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องขออนุญาตฎีกา เป็นเพียงการแต่งตั้งองค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา เพื่อพิจารณาก่อนการลงคดีที่เป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย มิใช่การจัดตั้งศาลชั้นใหม่หรือกำหนดวิธีพิจารณา เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลฎีกาแต่อย่างใด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 189

21. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2565 วันที่ 24 สิงหาคม 2565

เรื่อง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช ในศาสนาใดโดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 เป็นมาตรการป้องกันมิให้บุคคลแต่งกายเลียนแบบ โดยมีเจตนาให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลที่มีสถานะเช่นนั้น หากรัฐปล่อยให้บุคคลใดกระทำ ย่อมกระทบโดยตรงต่อความบริสุทธิ์ของศาสนา เนื่องจากผู้กระทำการดังกล่าวประพฤติเสื่อมเสีย ไม่อยู่ในครรลองคลองธรรมของศาสนา อันทำให้ศาสนิกชนเสื่อมศรัทธาศาสนาเพราะเข้าใจผิดว่าเป็นการกระทำของภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชในศาสนา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากยินยอมให้บุคคลประพฤติเช่นนั้นจนประชาชนหลงเชื่อมากขึ้น จะเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคม และศาสนาจากการบิดเบือนคำสอนตามหลักศาสนาให้เป็นไปตามที่บุคคลนั้นต้องการ อันนำมาซึ่งความแตกแยก ในบรรดาผู้นับถือศาสนาและความแตกแยกในสังคม พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายอันส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การบัญญัติให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและมีโทษทางอาญา จึงสามารถกระทำได้ สอดคล้องกับหลักภัยอันตราย (the principle of harm) และเป็นไปตามหลักนิติธรรม

2) ความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 มุ่งคุ้มครองความเสียหายในทางทรัพย์สิน ของผู้อื่นที่เกิดจากการหลอกลวงโดยเฉพาะ ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 มุ่งคุ้มครองศาสนา ศาสนิกชน และ บุคคลทั่วไปจากการกระทำอันมิชอบหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ในประการอื่น ๆ ที่มีใช้เพื่อให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สิน ความผิด อาญาทั้งสองฐานมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน ไม่อาจนำความผิดและโทษตามประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวใช้บังคับแทน สำหรับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 43 มุ่งใช้บังคับแก่การปกครองคณะสงฆ์ไทยเท่านั้น อีกทั้งความผิด อาญาของผู้ที่ต้องปราศิกแล้วไม่ละการแต่งกายอย่างเพศบรรพชิตก็ถูกยกเลิกไปแล้วตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 เป็นมาตรการที่พอเหมาะพอควรตามความจำเป็น และได้สัดส่วนกับความร้ายแรงแห่งการทำความผิด สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

3) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 มิได้มีผลกระทบต่อเสรีภาพของศาสนิกชนผู้ปฏิบัติศาสนกิจโดยทั่วไป ศาสนิกชนยังมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาได้อย่างบริบูรณ์ และมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรม ตามหลักศาสนาของตนได้ครบเท่าที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อเงื่อนไขของการใช้เสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 31 ซึ่งรวมถึงเสรีภาพ ในการนับถือและปฏิบัติตามความเชื่อของตนที่ไม่ขัดแย้งอยู่กับศาสนาใดด้วย หากบุคคลดังกล่าวต้องการเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชในศาสนาใด ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักของศาสนา นั้น ประกอบกับเมื่อพิจารณาการกำหนด อัตราโทษ เป็นการกำหนดตามความร้ายแรงของการทำความผิด และกำหนดอัตราโทษขั้นสูงโดยไม่ได้กำหนด อัตราโทษขั้นต่ำ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นสูงที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้สอดคล้อง กับความจำเป็นและความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดีในแต่ละกรณี แม้จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกาย ของบุคคลอยู่บ้าง แต่เป็นไปอย่างสมเหตุสมผลเพื่อคุ้มครองความบริสุทธิ์ของศาสนา ได้สัดส่วนและมีความสมดุลระหว่าง ประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนจะต้องสูญเสียไปอันเนื่องมาจากกฎหมายนั้น ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

22. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 14/2565 วันที่ 30 กันยายน 2565

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ลื่นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสอง ประกอบมาตรา 158 วรรคสี่ หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีผู้ถูกร้องไม่ลื่นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสอง ประกอบมาตรา 158 วรรคสี่

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การที่ผู้ถูกร้องได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 19 เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2557 ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมติ ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติถวายคำแนะนำ ผู้ร้องไม่ใช่ นายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งต้องมีที่มาตามมาตรา 158 วรรคสอง กล่าวคือ ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร

2) ความมุ่งหมายของบทเฉพาะกาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 เป็นไปตามหลักทั่วไปของการบังคับใช้กฎหมาย คือ กฎหมายย่อมมีผลใช้บังคับนับแต่วันประกาศใช้ เมื่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 ย่อมมีความหมายว่า ทุกบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญย่อมมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปในวันดังกล่าว เว้นแต่บทเฉพาะกาลจะบัญญัติให้เรื่องใดยังไม่มีผลใช้บังคับ ดังนั้น กรณีของมาตรา 158 วรรคสี่ ในเรื่องระยะเวลาแปดปีจึงต้องเริ่มนับวันที่นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ ผู้ถูกร้องจึงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามความในมาตรา 264 นับแต่วันดังกล่าว เมื่อนับถึงวันที่ 24 สิงหาคม 2565 ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรียังไม่ครบกำหนดเวลาตามมาตรา 158 วรรคสี่ ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสอง ประกอบมาตรา 158 วรรคสี่

3) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3 - 5/2550 และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 24/2564 เป็นกรณีเกี่ยวกับพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง อันเป็นเหตุให้ถูกยุบพรรค และเป็นผลให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองถูกเพิกถอนสิทธิทางการเมือง และเป็นกรณีลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ซึ่งมีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยชัดเจนว่าให้มีผลย้อนหลังได้ เพราะเป็นการกระทำฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือขาดคุณสมบัติมาตั้งแต่แรก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ได้บัญญัติกรณีการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีผลย้อนหลังได้ เป็นคนละกรณีกับข้อเท็จจริงในคดีนี้ที่เป็นกรณีเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด อันเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงซึ่งมีหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่แตกต่างกัน ไม่อาจนำมาเทียบเคียงกันได้

รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ข. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2565 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และจำหน่ายคดี จำนวน 80 เรื่อง

สำหรับการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี จำนวน 70 คำสั่ง ได้แก่ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2564 ถึงคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 56/2565 (ยกเว้นคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 40/2564 ที่ 59/2564 ที่ 2/2565 ที่ 4/2565 ที่ 4.1/2565 ที่ 19/2565 ที่ 20/2565 ที่ 45/2565 ที่ 47/2565 ที่ 51/2565 ที่ 57/2565) โดยอาจสรุปบรรทัดฐานคำสั่งเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีคำร้องที่ยื่นเข้ามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง	
	ปีปฏิทิน 2564	ปีปฏิทิน 2565
1. การขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สิทธิไว้เป็นการเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 หรือ เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1)	- 50/2564	- 1/2565 - 8/2565 - 14/2565 - 33/2565 - 34/2565 - 36/2565 - 38/2565 - 39/2565 - 40/2565 - 41/2565 - 43/2565 - 48/2565
2. ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 7 (4) และมาตรา 45 มิใช่การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46	- 46/2564 - 48/2564	-
3. ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินยังไม่ได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบและยังไม่พ้นกำหนดเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับคำร้องจากผู้ร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 48 วรรคหนึ่ง	-	- 51/2565

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีคำร้องที่ยื่นเข้ามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง	
	ปีปฏิทิน 2564	ปีปฏิทิน 2565
4. ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อพ้นกำหนดเวลาเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาล ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 48	- 47/2564 - 60/2564	- 42/2565
5. ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 7 (11) มิได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง	- 49/2564	- 6/2565 - 13/2565 - 17/2565 - 22/2565 - 23/2565 - 24/2565 - 25/2565 - 26/2565 - 28/2565 - 29/2565 - 30/2565 - 46/2565 - 54/2565 - 55/2565 - 56/2565
6. คำร้องมีรายการไม่ครบถ้วน ไม่ระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจน และผู้ร้องไม่ดำเนินการแก้ไขคำร้องให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคสอง ประกอบมาตรา 42 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 15 และข้อ 18	- 51/2564	-

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีคำร้องที่ยื่นเข้ามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง	
	ปีปฏิทิน 2564	ปีปฏิทิน 2565
7. คำร้องไม่ได้ระบุการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องโดยตรงอย่างไร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคสอง	- 41/2564 - 53/2564 - 55/2564	- 13/2565 - 17/2565 - 22/2565 - 23/2565 - 24/2565 - 25/2565 - 26/2565 - 28/2565 - 29/2565 - 30/2565 - 54/2565 - 55/2565
8. การกระทำไม่เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47	-	- 27/2565 - 29/2565 - 53/2565
9. รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (2)	- 41/2564 - 42/2564 - 43/2564 - 44/2564 - 45/2564 - 47/2564 - 49/2564 - 52/2564 - 54/2564 - 56/2564 - 57/2564 - 58/2564	- 5/2565 - 8/2565 - 9/2565 - 11/2565 - 12/2565 - 14/2565 - 18/2565 - 27/2565 - 32/2565 - 35/2565 - 44/2565 - 46/2565 - 49/2565 - 51/2565 - 53/2565

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีคำร้องที่ยื่นเข้ามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง	
	ปีปฏิทิน 2564	ปีปฏิทิน 2565
10. เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่นหรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (4)	- 38/2564 - 54/2564 - 56/2564 - 60/2564	- 3/2565 - 7/2565 - 10/2565 - 12/2565 - 16/2565 - 21/2565 - 31/2565 - 50/2565 - 52/2565
11. เรื่องที่ขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มิได้มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง	- 45/2564 - 50/2564	- 5/2565 - 33/2565 - 34/2565 - 37/2565 - 38/2565 - 39/2565 - 41/2565 - 43/2565 - 48/2565
12. คำร้องไม่ปรากฏว่าผู้ร้องถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ อันเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง	- 39/2564 - 50/2564	- 15/2565
13. ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยยังไม่พ้นกำหนดเวลาหกสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับคำร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง	-	- 16/2565

หมายเหตุ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญบางคำสั่งมีประเด็นที่ศาลจะต้องพิจารณาหลายประเด็น โดยอาศัยรัฐธรรมนูญหลายมาตรา จึงอาจปรากฏอยู่ในบรรทัดฐานคำสั่งหลายข้อ

ส่วนกรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี จำนวน 10 คำสั่ง⁹ ได้แก่ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 40/2564 ที่ 59/2564 ที่ 2/2565 ที่ 4/2565 ที่ 4.1/2565 ที่ 19/2565 ที่ 20/2565 ที่ 45/2565 ที่ 47/2565 ที่ 51/2565 และที่ 57/2565 โดยมีผลของคำสั่งและบรรทัดฐานคำสั่งดังต่อไปนี้

1. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 40/2564 วันที่ 6 ตุลาคม 2564

เรื่อง นายสุทธิพร ปทุมเทวภิบาล (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากคณะรัฐมนตรียังมิได้มีการสั่งการเป็นประการใด เพียงแต่มอบหมายให้หน่วยงานพิจารณาและเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป กรณียังไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 วรรคหนึ่ง (3) ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51

บรรทัดฐานคำสั่ง

การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 วรรคหนึ่ง ซึ่งจะต้องปรากฏว่าคณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและได้สั่งการประการใดประการหนึ่งแล้ว แต่ผู้ร้องเห็นว่าข้อสั่งการดังกล่าวยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ จึงจะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ มิใช่เป็นเพียงกรณีที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้หน่วยงานพิจารณาและเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเท่านั้น

2. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 59/2564 วันที่ 22 ธันวาคม 2564

เรื่อง นายศรัลย์ ธนากรภักดี ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องไม่ปรากฏว่าผู้ร้องดำเนินการให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51

บรรทัดฐานคำสั่ง

การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 ผู้ร้องจะต้องระบุว่าตนเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตราใด และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือการปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควรอย่างไร และต้องดำเนินการให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45

⁹ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2565 และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 4.1/2565 นับรวมเป็นเรื่องเดียวกัน เนื่องจากเป็นคำร้องต่อเนื่อง (เรื่องพิจารณาที่ 3/2565)

3. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2565 วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเสนอขอพระราชทานอภัยโทษให้แก่ผู้ต้องราชทัณฑ์ที่ผู้ร้องเห็นว่าไม่เหมาะสม อีกทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอื่นใดที่แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์หรือกระทำการใช้สิทธิหรือเสรีภาพล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

บรรทัดฐานคำสั่ง

การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์หรือกระทำการใช้สิทธิหรือเสรีภาพล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ไม่ใช่เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของผู้ร้องต่อการกระทำของบุคคลอื่นที่ตนเห็นว่าไม่เหมาะสมเท่านั้น

4. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2565 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง นายจรัส แก้วจันทน์ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (1) และ (2)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจาก

1) ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นเพียงการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ เป็นคนละกรณีกับการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (1)

2) รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) เป็นกรณีการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ซึ่งกำหนดให้เฉพาะองค์กรดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง มิได้ให้สิทธิผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง

3) ข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นเพียงการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้หน่วยงานของรัฐช่วยเหลือและปฏิบัติให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ยังไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงจากการกระทำที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้อย่างไร ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่งและวรรคสอง ดังนั้นผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (1) ต้องเป็นการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายเท่านั้น

2) ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (1) ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ เท่านั้น

3) แม้ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญมาตราอื่น แต่หากข้อเท็จจริงตามคำร้องอาจถือได้ว่าเป็นการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 การยื่นคำร้องดังกล่าวก็ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

5. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 4.1/2565 (คำร้องต่อเนื่อง) วันที่ 24 สิงหาคม 2565

เรื่อง คำร้องขอคัดค้านคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2565

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นการขออุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องไม่อาจอุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

บรรทัดฐานคำสั่ง

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ และไม่สามารถใช้ช่องทางการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 เพื่ออุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญได้

6. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 19/2565 วันที่ 11 พฤษภาคม 2565

เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ข้อ 6 (4) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 48 วรรคสอง หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ และมีสถานะเป็นเพียงกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยอาศัยอำนาจของฝ่ายบริหาร มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

บรรทัดฐานคำสั่ง

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ต้องเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นที่ตราขึ้นโดยฝ่ายบริหารตามกระบวนการที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้กฎหมายนั้นมีศักดิ์และฐานะเทียบเท่ากฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นโดยรัฐสภา

7. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2565 วันที่ 11 พฤษภาคม 2565

เรื่อง ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 97/2557 เรื่อง การให้ความร่วมมือต่อการปฏิบัติงานของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ ลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2557 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 103/2557 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 97/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 41/2559 เรื่อง การกำกับดูแลการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ ลงวันที่ 13 กรกฎาคม 2559 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 34 และมาตรา 35 หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งจำหน่ายคดี เนื่องจากประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 97/2557 และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 103/2557 ถูกยกเลิกโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 9/2562 และไม่มีผลใช้บังคับ ส่วนคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 41/2559 ข้อ 1 เป็นบทบัญญัติ ที่มีเนื้อหาสาระตามข้อ 3 (1) ถึง (7) ของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 97/2557 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 103/2557 โดยเป็นกรณีการออกอากาศที่มีเนื้อหาสาระตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 เมื่อประกาศทั้งสองฉบับถูกยกเลิก ไปแล้ว คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 41/2559 ข้อ 1 ย่อมสิ้นผลใช้บังคับไปด้วย กรณีไม่มีเหตุ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 51

บรรทัดฐานคำสั่ง

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ จะต้อง มีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

8. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 45/2565 วันที่ 30 มิถุนายน 2564

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัคร รับเลือกตั้งของนายสิระ เจนจาคะ

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ 24/2564 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2564 ว่า ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดอันเกี่ยวกับทรัพย์ ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นบุคคลมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (10) แล้ว ซึ่งมีผลผูกพันทุกองค์กรและหน่วยงานของรัฐ ผู้ร้องไม่จำเป็นต้องยื่น คำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54

บรรทัดฐานคำสั่ง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันทุกองค์กรและหน่วยงานของรัฐ เมื่อบุคคลใดเคยถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ว่ามีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (10) แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งอีก

9. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 47/2565 วันที่ 8 กันยายน 2565

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายนิพนธ์ บุญญามณี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ล้มล้างลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 160 (6) และมาตรา 98 (8) หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งจำหน่ายคดี เนื่องจากในระหว่างการพิจารณาคดี ผู้ถูกร้องยื่นคำร้อง ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยแล้ว ความเป็นรัฐมนตรี ของผู้ถูกร้องล้มล้างลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (2) กรณีไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีต่อไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 51

บรรทัดฐานคำสั่ง

ในคดีเกี่ยวกับการล้มล้างลงของความเป็นรัฐมนตรี เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องล้มล้างลงแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญอาจจำหน่ายคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 51 เนื่องจากไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีนั้นได้

10. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 51/2565 วันที่ 21 กันยายน 2565

เรื่อง นายศรีลย์ ธนากรภักดี ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจาก

1) ข้อเท็จจริงตามคำร้องไม่ปรากฏว่าผู้ร้องดำเนินการให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51

2) แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินยังไม่ได้แจ้ง ผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบและยังไม่พ้นกำหนดเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับคำร้องจากผู้ร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง ประกอบ มาตรา 48 วรรคหนึ่ง ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

3) ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 บัญญัติกระบวนการ ร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 ผู้ร้องจะต้องระบุว่าตนเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการ ทำหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตราใด และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือการปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร อย่างไร และต้องดำเนินการให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45

2) แม้ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญมาตราอื่น แต่หากข้อเท็จจริงตามคำร้องอาจถือได้ว่า เป็นการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 การยื่นคำร้องดังกล่าวก็ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

3) การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 จะต้องไม่เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

11. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 57/2565 วันที่ 21 กันยายน 2565

เรื่อง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งและเอกสารประกอบเป็นเรื่องเดียวกับที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2565 ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

บรรทัดฐานคำสั่ง

ความเห็นหรือคำโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 จะต้องเป็นกรณีที่ยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้นมาก่อน

รวมคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ระบบและเว็บเพจเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ

ประกาศคดีรัฐธรรมนูญ

ระบบติดตามคดี (e-Tracking)

ระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์
(e-Filing & e-Service)

คดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างพิจารณา

ระบบสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่ง
(e-Searching)

ค้นหาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ คดีเกี่ยวกับ
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

3. พลาการดำเนินงานด้านการวิจัย

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นสถาบันหลักที่คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญตามหลักนิติธรรม ภายใต้คำนิยาม “ยึดหลักนิติธรรม คำจูนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานธุรการที่ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ ในด้านงานคดี งานวิชาการ มุ่งเน้นการพัฒนาข้อมูลและงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ งานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานรัฐธรรมนูญกับสถาบันในระดับอุดมศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศ ตลอดจนศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรเทียบเท่าในต่างประเทศ

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 (3) บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนถึงกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลและงานวิจัยให้มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยใช้กระบวนการสร้าง/พัฒนางานข้อมูลและงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังต้องสนับสนุนการเผยแพร่รายงานการศึกษาค้นคว้าและบทความทางวิชาการและการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงาน เพื่อให้การเผยแพร่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เกิดองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ และให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม ประเด็น การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการดำเนินการเพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนถึงกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีกิจกรรมและผลผลิต ดังนี้

3.1 โครงการด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

1) โครงการศึกษาค้นคว้า เรื่อง “ช้อยกเว้นเรื่องการทำที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และตามคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ” โดย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นที่ปรึกษา

มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และตามคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และตามคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ โดยศึกษาเปรียบเทียบกรณีของไทยกับต่างประเทศ รวมทั้งเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ดังกล่าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย หรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และตามคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชน มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 รวมถึง ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการ หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อยอดในอนาคตต่อไป

2) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “หลักเกณฑ์เงื่อนไขในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 ในกรณีการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายทางจิตใจ” โดย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นที่ปรึกษา

มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาให้เห็นถึงแนวคิดและทฤษฎีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ “ความเสียหายทางจิตใจ” ทั้งในบริบทของประเทศไทยและต่างประเทศ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายทางจิตใจ รวมถึงอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าว โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกรณีของศาลรัฐธรรมนูญไทยและต่างประเทศ รวมทั้ง เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายทางจิตใจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 ดังกล่าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือมาตรการทางการบริหารที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชนสถาบันการศึกษา และชุมชน มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 โดยเฉพาะกรณีที่บุคคลได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายทางจิตใจว่าสามารถยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการ หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อยอดในอนาคตต่อไป

3) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ” โดย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นที่ปรึกษา

มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาให้เห็นถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญและเพื่อศึกษาให้เห็นถึงเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่กำหนดเกี่ยวกับผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้จำแนกตามความแตกต่างของประเภทคดี รวมทั้ง วิเคราะห์ให้เห็นว่าส่วนใดของคำตัดสินที่ควรจะมีผลผูกพัน และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญระหว่างศาลรัฐธรรมนูญไทยกับต่างประเทศ รวมทั้ง เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญระหว่างศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ ดังกล่าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญและประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชน มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความแตกต่างของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญและผลผูกพันของคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งในรูปแบบของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึง ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการ หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อยอดในอนาคตต่อไป

4) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “กระบวนการและรูปแบบการจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ” โดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นที่ปรึกษา

มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการและรูปแบบการจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อศึกษาเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการและรูปแบบการจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์กระบวนการการจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการและรูปแบบการจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทยและต่างประเทศ รวมทั้ง เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการและรูปแบบการจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดังกล่าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและรูปแบบการจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ และประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชน มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการและรูปแบบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึง ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการ หรือ ใช้เป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อยอดในอนาคตต่อไป

5) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ” โดย สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นที่ปรึกษา

มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์ และทำความเข้าใจพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของสถาบันกษัตริย์ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเป็นมาเชิงสถาบัน สถานะทางรัฐธรรมนูญ บทบาทหน้าที่ตามจารีตประเพณีของสถาบันกษัตริย์ (Royal prerogative) ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของประเทศที่ปกครองด้วยระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ดังกล่าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำฐานข้อมูลทางวิชาการดังกล่าวเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และมีฐานรองรับ ความน่าเชื่อถือเป็นไปตามหลักวิชา และประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ อันจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการทำความเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย รวมถึง ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวិจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการ หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อยอดในอนาคตต่อไป

3.2 โครงการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์

โครงการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงานทางวิชาการและบทความทางวิชาการในประเทศ เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ความทันสมัย มีความเป็นสากล มุ่งใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนา เนื่องจากการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัย เป็นการช่วยสนับสนุน นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการส่งเสริม การศึกษาวิจัยทางกฎหมายมหาชน รัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ สถาบันทางการเมือง ปรัชญาการเมืองการปกครอง การบริหารจัดการภาครัฐ และเศรษฐศาสตร์ เพื่อใช้ในการสนับสนุนข้อมูลทางคดีและวิชาการแก่ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นองค์พหุพสำคัญของประเทศในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 มาตรา 211 วรรคท้ายบัญญัติว่า “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ” ซึ่งการให้ทุนสนับสนุนการวิทยานิพนธ์จะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนในการศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย การปรับปรุงกฎหมาย ให้ทันสมัยและมีความเป็นธรรม และพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ สร้างองค์ความรู้ใหม่ ทางวิชาการ ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว หน่วยงานของรัฐ ประชาชน นักวิชาการ นิสิตนักศึกษาสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในวิทยานิพนธ์ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการได้อีกด้วย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีผลงานทางวิชาการในรูปแบบ วิทยานิพนธ์ของนิสิตและนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับจากวงการวิชาการ อย่างกว้างขวาง ตลอดจนเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์และผลงานทางวิชาการที่สามารถแสดงให้เห็น ถึงการเสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญคดีรัฐธรรมนูญ สถาบันทางการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ของนิสิตและนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมรวมถึงแวดวงวิชาการ ได้มีองค์ความรู้ทางด้านกฎหมายมหาชนที่หลากหลายมากขึ้น และสามารถให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และใช้เป็นได้ฐานข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน

กระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมถึง ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สามารถเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป บุคลากรขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน นักวิชาการ และนิสิตนักศึกษาของสถาบันการศึกษาของภาครัฐและเอกชน ให้สามารถนำไปใช้ในการอ้างอิง เพื่อใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน การเมืองการปกครอง ในระดับบัณฑิตศึกษาให้แก่ นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผู้สนใจรับการสนับสนุน ทุนการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นจำนวนมาก โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ให้แก่ นิสิตนักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 5 ราย แบ่งเป็นทุนสนับสนุนฯ ระดับปริญญาโท จำนวน 5 ราย รายละเอียด ดังนี้

ลำดับที่	ระดับทุน	ชื่อ-สกุล/สถาบันการศึกษา	ชื่อวิทยานิพนธ์
1	ปริญญาโท	นายศราวุธ ศรีดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	(ภาษาไทย) ปัญหาการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 219 (ภาษาอังกฤษ) Issues Regarding Code of Ethics Enforcement, under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 256, Section 219
2	ปริญญาโท	นางสาวจริวัลย์ น้อยผาง คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	(ภาษาไทย) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ตามรัฐธรรมนูญภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ภาษาอังกฤษ) Constitutional Freedom of Speech under the State of Emergency
3	ปริญญาโท	นางสาววรินทร์ คำโพธิ์ทอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	(ภาษาไทย) รัฐธรรมนูญและสถาบันการเมืองในระยะ เปลี่ยนผ่านทางการเมือง : กรณีศึกษา กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2511 (ภาษาอังกฤษ) Constitution and Political Institutions during the Transition to Democracy : A Case Study of the Drafting of the Constitution of the Kingdom of Thailand 1968

ลำดับที่	ระดับทุน	ชื่อ-สกุล /สถาบันการศึกษา	ชื่อวิทยานิพนธ์
4	ปริญญาโท	นางสาวธีระภรณ์ เปี้ยปลูก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	(ภาษาไทย) ลักษณะต้องห้ามของสมาชิกรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ : ศึกษากรณีการห้ามมิให้ สมาชิกรัฐสภาเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น ในกิจการสื่อมวลชน (ภาษาอังกฤษ) The Member of Parliament's Prohibited Characteristics under the Thai Constitution : A case Study on Prohibition of Members of Parliaments as the Owner or a Shareholder in Mass Media Business
5	ปริญญาโท	นางสาวปณทริก เกิดทิพย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา	(ภาษาไทย) มาตรการทางกฎหมายควบคุมการกลั่นแกล้ง ทางสื่อสังคมออนไลน์ (ภาษาอังกฤษ) Legal Measures to Control Social Media Bullying

4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์

การเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และอำนาจศาลรัฐธรรมนูญกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจ และความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนได้รับทราบ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีแนวทางการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักนิติธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพ และสิทธิในความเสมอภาค หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ อันเป็นหลักการสำคัญของหลักนิติธรรมและหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยการพัฒนางานเครือข่ายด้านประชาสัมพันธ์ ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนรับรู้อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส แผนปฏิรูปประเทศในด้านกระบวนการยุติธรรม ประเด็นปฏิรูปที่ 2 การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และยุทธศาสตร์ที่ 4 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คือการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในด้านเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นการพัฒนางานเครือข่ายประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทภารกิจสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยได้วางกรอบแนวคิดเพื่อหาวิธีในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มในสังคม โดยมีหลักการว่าต้องเข้าใจง่ายและมีรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งเริ่มจากการสืบค้นศึกษาข้อมูลจากองค์กรต่าง ๆ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหา กระทั่งได้ข้อสรุปในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือประกอบภาพการ์ตูน และสื่อประเภทดิจิทัล ซึ่งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์นี้มุ่งหวังให้สามารถสื่อสาร และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนกับกลุ่มต่าง ๆ ของสังคมและประชาชนให้ได้มากที่สุด การพัฒนาช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนทุกระดับ ทุกพื้นที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ดังนี้

4.1 การจัดพิมพ์วารสารศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน ศาลรัฐธรรมนูญ และประเด็นปัญหารัฐธรรมนูญ ในรูปแบบของบทความวิชาการ รวมถึงการวินิจฉัยคดีในรูปแบบคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจสู่สาธารณชนรวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับปีที่ 23 เล่มที่ 67
เดือนมกราคม – เมษายน 2564
จำนวน 1,000 เล่ม

ฉบับปีที่ 23 เล่มที่ 68
เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2564
จำนวน 1,000 เล่ม

ฉบับปีที่ 23 เล่มที่ 69
เดือนกันยายน – ธันวาคม 2564
จำนวน 1,000 เล่ม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดพิมพ์บทความทางวิชาการในรูปแบบวารสารศาลรัฐธรรมนูญสามารถเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย อันได้แก่ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันการศึกษา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับข้อมูลมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน และสังคมศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมในด้านการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีในการบริหารจัดการการทำงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจ ยอมรับ เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย เกิดความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

4.2 การจัดพิมพ์หนังสือ “รวมบทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” จำนวน 2 ชุด ดังนี้

“รวมบทความทางวิชาการ
ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”
ชุดที่ 20 จำนวน 1,000 เล่ม

“รวมบทความทางวิชาการของ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”
ชุดที่ 21 จำนวน 1,000 เล่ม

4.3 การจัดพิมพ์หนังสือ “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับปรับปรุง)”

“ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับปรับปรุง)”
จำนวน 3,000 เล่ม

4.4 การจัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือรายงานการศึกษาวิจัย จำนวน 5 เล่ม ดังนี้

เรื่อง “หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 29” โดยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 1,000 เล่ม

เรื่อง “ขอบเขตหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญรวมทั้งดุลยภาพในการคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุม” โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 1,000 เล่ม

เรื่อง “การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติมาตรา 144 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” โดย สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 1,000 เล่ม

เรื่อง “อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561” พิมพ์ครั้งที่ 2 โดย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 500 เล่ม

เรื่อง “สิทธิของประชาชนและชุมชนในการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 51 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45” พิมพ์ครั้งที่ 2 โดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 500 เล่ม

4.5 การจัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
ประจำปี พ.ศ. 2564 เล่ม 2
จัดพิมพ์ จำนวน 1,000 เล่ม

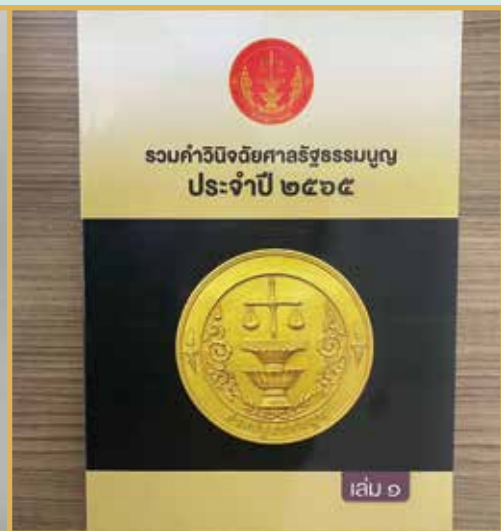
หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
ประจำปี พ.ศ. 2564 เล่ม 3
จัดพิมพ์ จำนวน 1,000 เล่ม

หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
ประจำปี พ.ศ. 2564 เล่ม 4
จัดพิมพ์ จำนวน 1,000 เล่ม

หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
ประจำปี พ.ศ. 2565 เล่ม 1
จัดพิมพ์ จำนวน 1,000 เล่ม

4.6 การจัดพิมพ์และเผยแพร่จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 เล่มที่ 122
ประจำเดือนเมษายน – มิถุนายน 2564
จัดพิมพ์ จำนวน 4,200 เล่ม

จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ปีที่ 22 ฉบับที่ 3 เล่มที่ 123
ประจำเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2564
จัดพิมพ์ จำนวน 4,200 เล่ม

จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ปีที่ 22 ฉบับที่ 4 เล่มที่ 124
ประจำเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2564
จัดพิมพ์ จำนวน 4,200 เล่ม

จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 เล่มที่ 125
ประจำเดือนมกราคม – มีนาคม 2565
จัดพิมพ์ จำนวน 4,200 เล่ม

4.7 การจัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม) จำนวน 3 ขนาด

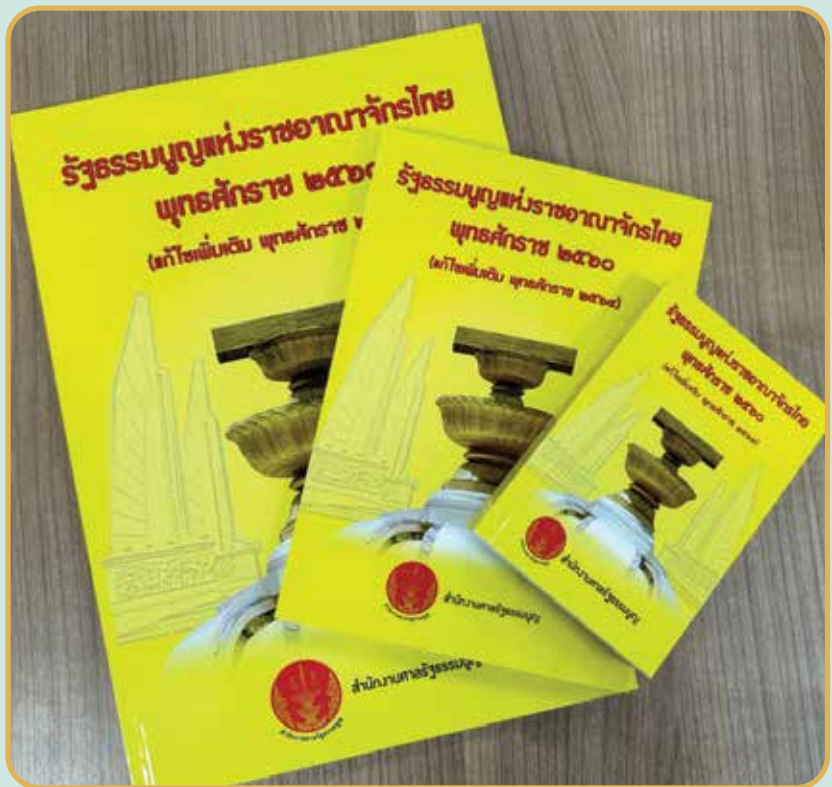
หนังสือรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม)
ขนาด เอ 4 จำนวน 1,000 เล่ม

หนังสือรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม)
ขนาด เอ 5 จำนวน 1,000 เล่ม

หนังสือรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม)
ขนาดพกพา จำนวน 1,000 เล่ม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผลิตองค์ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญจดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และหนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกฎหมายมหาชน กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และใช้เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการในวงกว้าง

4.8 การจัดทำหนังสือจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับพิเศษ พุทธศักราช 2563

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำหนังสือจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับพิเศษ พุทธศักราช 2563 โดยได้จัดบันทึกเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ การปฏิบัติภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในอดีตที่สมควรจดบันทึกไว้เป็นจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมอบหนังสือจดหมายเหตุ ฯ

ให้แก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหาร ข้าราชการเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หน่วยงานองค์กรและสถาบันการศึกษาทั่วประเทศและเผยแพร่หนังสือจดหมายเหตุในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ หอสมุดจดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ (URL : <http://elibrary.constitutionalcourt.or.th/research/download.php?ID=281>)

4.9 โครงการจัดทำสิ่งพิมพ์ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีความร่วมมือทางวิชาการร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย ได้ให้การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินงานทางวิชาการแก่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้รับการสนับสนุนเงินทุนในการจัดพิมพ์หนังสือสรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) ฉบับภาษาไทย – อังกฤษ จำนวน 500 เล่ม

4.10 โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการทางสายตาในรูปแบบหนังสืออักษรเบรลล์ หนังสือเสียงระบบเดซี และวีดิทัศน์ล่ามภาษามือ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำหนังสืออักษรเบรลล์หนังสือเสียงระบบเดซี สำหรับผู้พิการทางสายตา เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 เรื่อง โดยดำเนินการจัดส่งให้หน่วยงานเครือข่ายคนตาบอดทั่วประเทศ และเผยแพร่หนังสือเสียงระบบเดซีผ่านทางเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ หอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ สายด่วนข่าวสารความรู้ 1414 (2) Application tab 2 read mobile ประกอบด้วย

- 1) คำวินิจฉัย จำนวน 10 เรื่อง (24 คำวินิจฉัย)
- 2) ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562
- 3) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562

ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2563

ประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ข้อปฏิบัติและเงื่อนไข ประเภท รูปแบบ และขนาดของ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ที่ใช้ในการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใดทางระบบ งานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์

4) แบบพิมพ์ศาล

นอกจากนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำวีดิทัศน์สามภาษามือสำหรับผู้พิการทางหู ประกอบด้วย สามภาษามือและคำบรรยายแทนเสียงสำหรับผู้พิการทางหูบนวีดิโอยูทูบ พอดแคสต์ ภาพยนตร์เรื่องสั้น รวม 31 เรื่อง โดยจัดส่งให้หน่วยงานเครือข่ายคนหูหนวก หน่วยงานราชการ สถานศึกษา ทั่วประเทศ และดำเนินการเผยแพร่ วีดิทัศน์ สามภาษามือและคำบรรยายแทนเสียงสำหรับผู้พิการทางหู บนช่อง YouTube ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

4.11 โครงการพัฒนาการเผยแพร่ความรู้ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการรวบรวมคำวินิจฉัยที่สำคัญ ๆ ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับประกอบหลัก 3 ประการ คือ หลักนิติธรรม (Rule of Law) การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (a democratic regime of government with the King as Head of State) และสิทธิมนุษยชน (Human rights) โดยนำคำวินิจฉัยที่สำคัญ ๆ มาเรียบเรียงใหม่ (Rewrite) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ และเสริมสร้าง การรับรู้และความเข้าใจของประชาชน ในหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในรูปแบบที่น่าสนใจ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงเนื้อหาทางกฎหมายและสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายขึ้น โดยได้เผยแพร่สื่อเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้ รัฐธรรมนูญผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 3 ช่องทาง ดังนี้

1) ช่องทาง Line Official Account สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการผลิต Infographic จำนวน 11 เรื่อง รายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 ช่องทางการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 2 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2564 เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาในการเสนอ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (1)

เรื่องที่ 3 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2564 เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530 มาตรา 34 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

เรื่องที่ 4 ศาลรัฐธรรมนูญให้ทุน

เรื่องที่ 5 ช่องทางประกาศคดีรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 6 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 8/2564 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีกระทําผิดตามมาตรา 37 มาตรา 37 ทวิ หรือมาตรา 90/4 (หลีกเลี่ยง/ฉ้อโกง/ขอคืนภาษีไม่ถูกต้อง/ออกไปกำกับภาษีโดยไม่ชอบ)

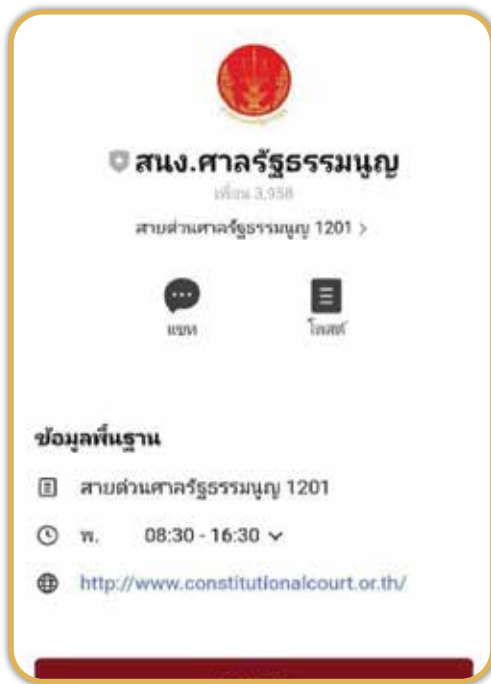
เรื่องที่ 7 โครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2565 “บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

เรื่องที่ 8 ช่องทางสื่อออนไลน์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 9 ค่านิยมสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 10 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2564 เรื่อง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม หรือไม่

เรื่องที่ 11 โครงการพัฒนายูวชนศาลรัฐธรรมนูญ รุ่นที่ 7 และ รุ่นที่ 8

2) ช่องทาง Youtube สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้จัดทำรายการ “ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน” จำนวน 1 รายการ 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ในหัวข้อ “การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนร่วมกันโดยศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ตรวจการแผ่นดิน” ผู้ให้สัมภาษณ์ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำเนินรายการ นายภาคภูมิ พันธุ์สถิตย์

ตอนที่ 2 ในหัวข้อ “บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดินต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” ผู้ให้สัมภาษณ์ นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ดำเนินรายการ พันโทหญิง ชลรัศมี กาววิสุท

ตอนที่ 3 ในหัวข้อ “ศาลรัฐธรรมนูญกับการรักษาสันติระหว่างสถาบัน/องค์กรทางการเมือง”
ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำเนินรายการ พันโทหญิง ชลรัศมี งามวิสุข

ตอนที่ 4 ในหัวข้อ “การสร้างความถูกต้องเป็นธรรมตามหลักนิติธรรมโดยศาลรัฐธรรมนูญ”
ผู้ให้สัมภาษณ์ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำเนินรายการ นายภาคภูมิ พันธุ์สถิต

3) ช่องทางเว็บไซต์ (Web Content) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยในปี 2565 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้เชิญชวนบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีความรู้ความสามารถในการเขียนบทความเป็นผู้เขียนบทความลงเผยแพร่ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้และสื่อเนื้อหา (Content) ที่น่าสนใจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีการผลิตสื่อเนื้อหา (Content) จำนวน 17 เรื่อง และดำเนินการเผยแพร่เพิ่มเติมไปในช่องทาง Facebook Fanpage ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและ/หรือคดีรัฐธรรมนูญ ที่เหมาะสมและไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีและไม่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านลบของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รายละเอียด ดังนี้

- เรื่องที่ 1 เมื่อมีคดีพิพาทอยู่ในศาลอื่น จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างไร
 เรื่องที่ 2 สิทธิการสมรสของคนเพศเดียวกัน ศาลรัฐธรรมนูญและสภาผู้แทนราษฎร
 เรื่องที่ 3 การยื่นคำร้องของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

- เรื่องที่ 4 หลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 เรื่องที่ 5 ศาลรัฐธรรมนูญครบรอบ 24 ปี 11 เมษายน 2565
 เรื่องที่ 6 ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
 เรื่องที่ 7 การกำหนดความผิดฐานตามกฎหมายฟอกเงินไว้ในกฎหมายอื่น ขัดรัฐธรรมนูญ
 เรื่องที่ 8 การกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ
 เรื่องที่ 9 หลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่สำคัญ
 เรื่องที่ 10 ถ้าไม่มีคดีในศาล จะได้แย้งว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญได้อย่างไร
 เรื่องที่ 11 การใช้กฎหมายต้องเป็นคุณแก่จำเลย
 เรื่องที่ 12 การใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ต้องมิใช่เพียงการแสดงความคิดเห็น
 เรื่องที่ 13 คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้หน่วยงานพิจารณา และแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณา

ยังถือมิได้ว่าเป็นการสั่งการ

- เรื่องที่ 14 รู้หรือไม่คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถอุทธรณ์ได้
 เรื่องที่ 15 หน้าที่และอำนาจใหม่ of ศาลรัฐธรรมนูญกับการตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
 เรื่องที่ 16 คดีที่ผู้ร้องได้รับการเยียวยาความเดือดร้อน หรือเสียหายแล้ว แต่เพื่อประโยชน์สาธารณะ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีต่อไปได้

- เรื่องที่ 17 เจ้าหน้าที่ “อื่น” ของรัฐ กับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

การประเมินผลโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดผลการประเมิน คือ แบบสอบถามการเปิดรับสื่อและความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีวิธีการแจกแบบสอบถาม ดังนี้

(1) แจกแบบสอบถามผ่านออนไลน์ด้วย Google form โดยกระจายแบบสอบถามไปตามกลุ่มไลน์ต่าง ๆ เช่น กลุ่มทนายความ, กลุ่มนักศึกษา

(2) เชิญชวนทำแบบสอบถามผ่านออนไลน์ด้วย Google form ผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีคำถามจำนวน 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ผลการประเมินโครงการ

วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการ ฯ ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามการเปิดรับสื่อและความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ โดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายจำนวน 232 คน และจากการตอบแบบประเมินพบว่าผลการประเมินโครงการหลังการดำเนินงานโดยรวมคิดเป็นจำนวน 100 % และมีคะแนนเป็นเปอร์เซ็นต์ในแต่ละด้าน ดังนี้คือ

(1) **ด้านเพศ** ผู้ตอบแบบสอบถามการเปิดรับสื่อและความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.2 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.8

(2) ด้านระดับการศึกษาสูงสุด

(2.1) ระดับปริญญาตรี	จำนวน 60.9 %
(2.2) ระดับปริญญาโท	จำนวน 26.1 %
(2.3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	จำนวน 13 %

(3) ด้านอาชีพ

(3.1) ประกอบธุรกิจส่วนตัว	จำนวน 43.5 %
(3.2) ข้าราชการ/พนักงานในหน่วยงานราชการ	จำนวน 21.7 %
(3.3) พนักงานบริษัทเอกชน	จำนวน 17.4 %
(3.4) รับจ้างทั่วไป	จำนวน 13 %
(3.5) นิสิตนักศึกษา	จำนวน 4 %

(4) ที่พักอาศัยในปัจจุบัน

(4.1) กรุงเทพฯและปริมณฑล	จำนวน 60.9 %
(4.2) ต่างจังหวัด	จำนวน 39.1 %

(5) ในปัจจุบันท่านได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อช่องทางใดบ้าง

(5.1) สื่อสังคมออนไลน์ (โซเชียลมีเดีย)	จำนวน 95.7 %
(5.2) สื่อโทรทัศน์	จำนวน 56.5 %
(5.3) สื่อวิทยุ	จำนวน 17.4 %
(5.4) สื่อสิ่งพิมพ์	จำนวน 17.4 %
(5.5) ป้ายประชาสัมพันธ์ตามถนน	จำนวน 17.4 %

(6) ช่องทางใดที่ท่านใช้ในการรับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด

(6.1) สื่อสังคมออนไลน์ (โซเชียลมีเดีย)	จำนวน 82.6 %
(6.2) สื่อโทรทัศน์	จำนวน 17.4 %

(7) จากช่องทางดังกล่าว ท่านรับข้อมูลข่าวสารบ่อยแค่ไหนต่อสัปดาห์

(7.1) มากกว่า 6 ครั้ง	จำนวน 47.8 %
(7.2) 5 – 6 ครั้ง	จำนวน 30.4 %
(7.3) 3 – 4 ครั้ง	จำนวน 13 %
(7.4) 1 – 2 ครั้ง	จำนวน 8.7 %

(8) จากช่องทางดังกล่าว ท่านรับข้อมูลข่าวช่วงเวลาใดบ่อยที่สุด

(8.1) 17.00 – 20.00 น.	จำนวน 47.0 %
(8.2) 13.00 – 16.00 น.	จำนวน 23.1 %
(8.3) หลัง 20.00 น.	จำนวน 20.0 %
(8.4) 9.00 – 12.00 น.	จำนวน 6.1 %
(8.5) 5.00 – 8.00 น.	จำนวน 4 %

(9) ท่านรู้จักศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่

รู้จัก	จำนวน 100 %

(10) ท่านเคยได้รับชมสื่อประชาสัมพันธ์การให้ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญผ่านช่องทางใดบ้าง

(10.1) เฟสบุ๊ก	จำนวน 54.5 %
(10.2) ไลน์	จำนวน 31.8 %
(10.3) เว็บไซต์ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	จำนวน 27.3 %
(10.4) ช่องยูทูบ	จำนวน 22.7 %

(11) ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การให้ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ อยู่ในระดับมาก

(11.1) เนื้อหามีความครบถ้วน ชัดเจน	อยู่ในระดับ มาก
(11.2) เนื้อหาเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน	อยู่ในระดับ มาก
(11.3) รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจต่อการจดจำ	อยู่ในระดับ มาก
(11.4) ความถี่ในการเผยแพร่สื่อมีความเหมาะสม	อยู่ในระดับ มาก
(11.5) ช่องทางในการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์	อยู่ในระดับ มากที่สุด
(11.6) ภาพรวมของความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์	อยู่ในระดับ มาก
(11.7) หลังชมสื่อประชาสัมพันธ์ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในระดับใด	อยู่ในระดับ มาก

สรุปผลการประเมินผล ผู้ตอบแบบประเมินได้รับสื่อประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญทางสื่อสังคมออนไลน์ (โซเชียลมีเดีย) เป็นส่วนมาก และมีความเข้าใจในบทบาทและอำนาจหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนใหญ่จะอยู่ต่างจังหวัดและสื่อที่ไม่ได้รับความนิยมคือประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ โดยช่องทางการรับชมสื่อประชาสัมพันธ์การให้ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญผ่านช่องทางเฟสบุ๊กจะมีจำนวนมากที่สุด

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

Office of the Constitutional Court

ขอเชิญติดตามข้อมูลข่าวสาร
ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ผ่านช่องทางออนไลน์ ดังนี้

1

www.constitutionalcourt.or.th

2

Official Account : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

@occ_th

3

YOUTUBE

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

4

FACEBOOK

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

5

WEB CONTENT

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

https://occ_th.constitutionalcourt.or.th/

มาติดตามข่าวสาร
ที่น่าสนใจ
กันนะครับบบบ...

จัดทำโดย กองสื่อสารองค์กร สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

4.12 การเข้าศึกษาดูงานขององค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ตามยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เป้าหมายเพื่อพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว การพัฒนาบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และกระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงบทบาท หน้าที่ และอำนาจขององค์กร เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนเกิดความรู้ความเข้าใจไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วภูมิภาค รวมทั้งสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง

เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่สาธารณชน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ การเสริมสร้างความสงบเรียบร้อย ความสามัคคีของคนในชาติ รวมทั้งเผยแพร่บทบาท หน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญให้แก่หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยมีกิจกรรมและขั้นตอนในการศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยสรุป ดังนี้

- (1) การรับชมวีดิทัศน์แนะนำศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- (2) การรับชมการ์ตูนแอนิเมชัน (Animation) จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่
เรื่องที่ 1 ความสำคัญ หน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
เรื่องที่ 2 ประชาชน สามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างไร
เรื่องที่ 3 ศาลรัฐธรรมนูญ สร้างประโยชน์อะไรให้กับประเทศชาติและประชาชน
- (3) การบรรยายให้ความรู้เรื่อง “บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ” โดยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- (4) การบรรยาย แนะนำ และให้ความรู้ด้านการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดยนักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญ
- (5) การเยี่ยมชมห้องออกนั่งพิจารณาคดี หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ และหอสมุดกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ผู้เข้ารับการศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญจากหน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะได้รับสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ หนังสือความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ หนังสือประกอบภาพการ์ตูน เรื่อง มารูจักศาลรัฐธรรมนูญกันเถอะ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ฉบับพกพา) เพื่อนำไปศึกษาและเผยแพร่ต่อไป

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีหน่วยงานและสถาบันการศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 5 แห่ง รวมจำนวนผู้ศึกษาดูงานทั้งสิ้น 322 คน ดังนี้

1) วันที่ 26 เมษายน 2565 เวลา 13.30 - 16.30 น. โรงเรียนเหล่าทหารพระธรรมนูญ กรมพระธรรมนูญ หลักสูตรกฎหมายเกี่ยวกับผู้บังคับบัญชาทหาร รุ่นที่ 22 จำนวน 20 คน

2) วันที่ 5 พฤษภาคม 2565 เวลา 09.00 - 12.00 น. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 12 คน

3) วันที่ 2 กรกฎาคม 2565 เวลา 13.00 – 14.00 น. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
จำนวน 160 คน

4) วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 เวลา 09.30 – 12.00 น. คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต จำนวน 85 คน

5) วันที่ 23 กันยายน 2565 เวลา 10.00 – 12.00 น. คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต จำนวน 45 คน

5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการของกระบวนการยุติธรรม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนและคู่กรณี ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัด สามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม ได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั้งถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการสำคัญเพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ตามแผนปฏิรูปด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

5.1 โครงการพัฒนาระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก (Intelligent Search System for International Constitutional Court Rulings : ISS)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดทำระบบที่รวบรวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกที่สมบูรณ์เป็นศูนย์รวมหนึ่งเดียว ส่งผลให้การสืบค้นมีความรวดเร็ว สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ทั้งบุคลากรขององค์กรและบุคคลภายนอก สามารถเข้าถึงได้ทาง URL: iss.constitutionalcourt.or.th

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

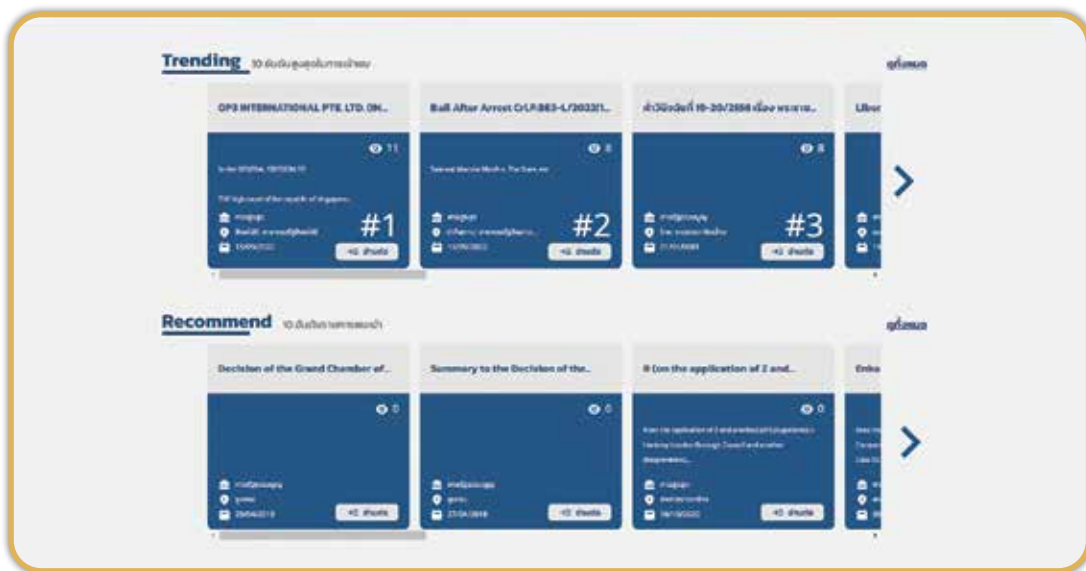
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบที่รวบรวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก ที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในการสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกในหัวข้อที่สนใจเพื่อใช้ในการศึกษาหรืออ้างอิงได้ในทีเดียว ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงเป็นศูนย์กลางในรวบรวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกที่บุคคลทั่วไปสามารถใช้ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญได้ในทีเดียวอีกด้วย

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก (Intelligent Search System for International Constitutional Court Rulings: ISS) จะเป็นศูนย์รวมที่รวบรวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกไว้ในที่เดียวกัน หรือเรียกได้ว่าเป็น International Constitutional Court Rulings Hub ที่ประชาชนจะสามารถค้นหาคำวินิจฉัยและคำสั่งจากศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกได้ในทีเดียว ซึ่งจะเป็นการช่วยลดระยะเวลาการค้นหาและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน เพื่อเป็นการให้บริการประชาชน ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก (Intelligent Search System for International Constitutional Court Rulings: ISS) เป็นระบบที่ใช้เทคนิค Web Scraping ทำให้สามารถรวบรวมข้อมูลที่เผยแพร่จากเว็บไซต์ของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรเทียบเท่าทั่วโลกได้อย่างอัตโนมัติ และสามารถดำเนินการรวบรวมได้ด้วยตัวระบบเอง ทำให้มีประสิทธิภาพในการรวบรวมข้อมูลแบบไม่ต้องใช้บุคลากรในการช่วยดำเนินการและมีข้อมูลที่เพิ่มขึ้นสำหรับการค้นหาข้อมูลในทุก ๆ วัน

5.2 โครงการพัฒนาระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot) ที่ช่วยเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในการตอบคำถามเชิงพื้นฐาน หรือให้คำปรึกษาด้านคดีในเบื้องต้นโดยระบบดังกล่าวจะต้องสามารถรองรับความต้องการสอบถามของประชาชนได้อย่างทั่วถึง รวดเร็วมากยิ่งขึ้น และยกระดับการให้บริการประชาชนของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสามารถใช้งานแชทบอท (น้องหนูหนิง) ได้ในหน้าเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญและ Line Official ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์/ผลที่期待จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายในการดำเนินงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวมตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี รวมถึงมีการประกาศใช้ระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องแบบใหม่ ส่งผลให้ปริมาณความต้องการสอบถามข้อมูลมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการสอบถามข้อมูลด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและปรึกษาแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ

ทางโทรศัพท์จำนวนมาก ระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot) จึงเป็นตัวช่วยเสริมที่สำคัญในการปฏิบัติงานในส่วนของการตอบคำถามเชิงพื้นฐาน แนะนำวิธีการยื่นคำร้องด้วยวิธีต่าง ๆ และช่วยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้สามารถรองรับความต้องการของประชาชนที่มีจำนวนมากได้อย่างทั่วถึง รวมถึงเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่ต้องการสอบถามข้อมูล หรือปรึกษาคดีที่มีความซับซ้อน อันเป็นการยกระดับการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ของประเทศในการพัฒนาให้องค์กรสามารถดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรได้อย่างรวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของประชาชน และเป็นภาครัฐที่มีความทันสมัย

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนสามารถสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงติดตามคดี สอบถามข้อมูลการยื่นคำร้องในช่องทางต่าง ๆ ได้ผ่านระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot) ได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ทำให้การบริการประชาชนด้านข้อมูลมีความรวดเร็ว และสามารถเข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นระบบที่ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) ในการประเมินความใกล้เคียงของคำถามที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ระบบเรียนรู้มาก่อนหน้านี้ และนำเสนอคำตอบที่มีความเป็นไปได้และใกล้เคียงกับคำถามมากที่สุด โดยสามารถให้ข้อมูลคำถามและคำตอบใหม่ ๆ เพื่อให้ระบบเรียนรู้เพิ่มเติมได้อย่างอัตโนมัติ และนำมาซึ่งความสามารถในการประเมินคำถามและแสดงคำตอบที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้นไป

5.3 โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและบริการศาลรัฐธรรมนูญอัจฉริยะ (Intelligent Hub & One-stop Service)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีการรวบรวมการให้บริการและข้อมูลหลักของศาลรัฐธรรมนูญ อันจะเป็นการเพิ่มความสะดวกและประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน ในรูปแบบ Web Application ประกอบไปด้วย ระบบยื่นคำร้องและติดตามความคืบหน้าคดี ระบบปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ ระบบสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่ง ระบบถ่ายทอดการออกนั่งพิจารณาคดี ระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรเทียบเท่าทั่วโลก ระบบศูนย์รวมรัฐธรรมนูญ วิธีพิจารณา และบรรทัดฐานคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก ระบบศูนย์รวมงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรเทียบเท่าทั่วโลก ระบบศูนย์รวมคำแปลของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรเทียบเท่าทั่วโลก และระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ ปัจจุบันยังอยู่ระหว่าง การพัฒนาระบบ ซึ่งจะแล้วเสร็จในเดือนมีนาคม 2566

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับการดำเนินการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดทำโครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและบริการศาลรัฐธรรมนูญอัจฉริยะ (Intelligent Hub & One-stop Service) เพื่อให้เป็นแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีการรวบรวมการให้บริการและข้อมูลหลักของศาลรัฐธรรมนูญ อันจะเป็นการเพิ่มความสะดวกและประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีแผนการดำเนินการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เป็นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการบริการของศาลรัฐธรรมนูญอัจฉริยะให้อยู่ในรูปแบบ Web application และระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและบริการศาลรัฐธรรมนูญอัจฉริยะให้มีการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) มาเพิ่มศักยภาพในการให้บริการต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น รวมถึงพัฒนาระบบให้อยู่ในรูปแบบ Mobile application (iOS และ Android) ทั้งนี้ โดยมุ่งหวังให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างทั่วถึง สะดวก และรวดเร็ว

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินการ/กิจกรรม

ประชาชนได้รับความสะดวก สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงสามารถเข้าถึงบริการทั้งหมดของศาลรัฐธรรมนูญได้ง่าย ทั่วถึง และรวดเร็ว

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบฐานข้อมูลและบริการศาลรัฐธรรมนูญอัจฉริยะ (Intelligent Hub & One-stop Service) เป็นแพลตฟอร์มดิจิทัลแรกของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่รวบรวมเอาบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งหมดของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไว้ในที่เดียวกันจากระบบให้บริการต่าง ๆ ที่อยู่แยกกัน ก็สามารถเข้าถึงได้จากที่เดียวกัน อีกทั้งยังมีการพัฒนาส่วนค้นหาเอกสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในระบบทั้งหมด แต่อยู่ต่างระบบกัน ให้สามารถค้นหาได้ในที่เดียวกันด้วย (Universal Search) ซึ่งจะสร้างความสะดวกในการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในระบบให้แก่ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง

5.4 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทย

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทยที่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดระยะเวลาในการถอดเสียงและจัดทำเอกสารต่าง ๆ และมีความแม่นยำในการถอดเสียงเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

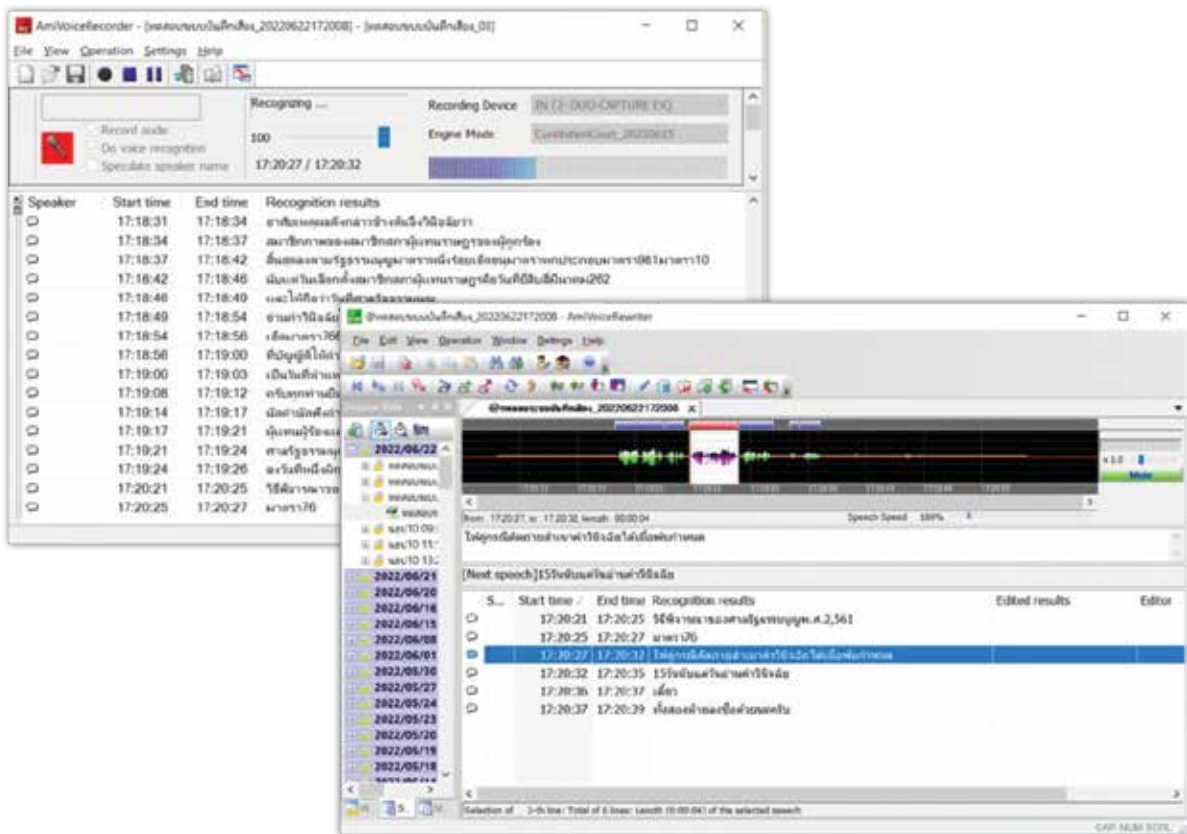
เพื่อให้มีการตรวจสอบการทำงานของระบบให้มีความพร้อมในการใช้งานเสมอ โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญเฉพาะด้านและมีความสามารถทำการตรวจสอบแก้ไขและให้คำปรึกษาได้ทันที พร้อมบำรุงรักษาระบบให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีความแม่นยำในการถอดเสียงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทยเป็นเครื่องมือช่วยในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทำให้สามารถดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และให้บริการประชาชนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทย ได้มีการพัฒนาโมเดลภาษา และโปรแกรมเวอร์ชันใหม่ขึ้น โดยการใช้เทคโนโลยีใหม่ (Bidirectional Long Short-term Memory : BiLSTM) และได้มีการวิเคราะห์ปรับปรุงและพัฒนาความแม่นยำในการถอดเสียงของระบบ (Accuracy Improvement) โดยโมเดลภาษาในเวอร์ชันใหม่มีความถูกต้องในการถอดเสียงอยู่ที่ 92.25 % เพิ่มขึ้นจากเวอร์ชันเดิม จำนวน 3.65 % เมื่อเทียบกับการถอดเสียงไฟล์ต้นฉบับชุดเดียวกัน

5.5 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office) ที่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยดำเนินงานด้านบริหารองค์กรได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

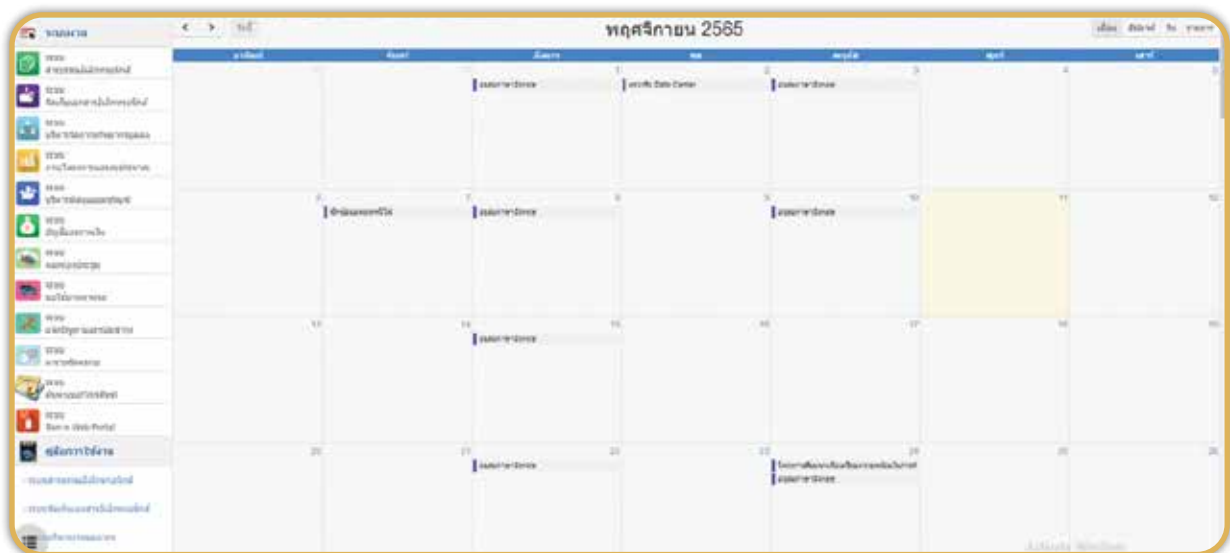
เพื่อให้มีการดูแลบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในรูปแบบป้องกัน (Preventive Maintenance) และการบำรุงรักษาแบบแก้ไข (Corrective Maintenance) ให้สามารถตอบสนองต่อการใช้งานได้ตามปกติอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กรให้สามารถรองรับการทำงานที่ต้องการตามภารกิจของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office) เป็นเครื่องมือช่วยในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทำให้สามารถดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และให้บริการประชาชนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office) ได้รับการปรับปรุงระบบให้เป็นไปตามการดำเนินงานจริงของผู้ใช้งานระบบ ได้แก่ ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบริหารทรัพยากรบุคคล ระบบงาน/โครงการและงบประมาณ ระบบบัญชีและการเงิน ระบบบริหารพัสดุและครุภัณฑ์ ระบบจองห้องประชุม ระบบขอใช้ยานพาหนะ ระบบแจ้งปัญหาและซ่อมบำรุง ตารางนัดหมาย ปฏิทินกิจกรรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office)

5.6 โครงการจัดการระบบศูนย์ข้อมูลสำรองสารสนเทศ (Disaster Recovery Site : DR Site)

โครงการจัดการระบบศูนย์ข้อมูลสำรองสารสนเทศ เป็นโครงการต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2565 ถึงปี 2566 เนื่องจากการขอขยายระยะเวลาการส่งมอบงานอันเป็นผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบคอมพิวเตอร์สำรองพร้อมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายใช้งานทดแทนระบบสารสนเทศหลักเกิดความเสียหาย ทำให้ระบบสารสนเทศสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และมีระบบการสำรองข้อมูลที่สำคัญเพื่อป้องกันข้อมูลให้มีความปลอดภัยจากการถูกทำลายหรือสูญหายจากภัยพิบัติ

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนได้รับการปกป้องข้อมูลสำคัญไม่ให้เกิดเสียหายหรือสูญหาย และได้รับบริการข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก รวดเร็ว ต่อเนื่อง เมื่อระบบสารสนเทศหลักไม่สามารถให้บริการได้จากกรณีเกิดภัยพิบัติ

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีความมั่นคงปลอดภัยต่อภัยคุกคามทางไซเบอร์ในการช่วยรักษาข้อมูลระบบสารสนเทศที่สำคัญของหน่วยงาน รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของระบบสารสนเทศได้อย่างต่อเนื่องและลดค่าใช้จ่ายในการจัดหาและบริหารจัดการเครื่องแม่ข่าย

5.7 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและรักษาความปลอดภัยในการให้บริการระบบเครือข่ายสารสนเทศสู่ยุคดิจิทัลของศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่ายให้กับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์รองรับการสนับสนุนการทำงานตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 (Cyber Security Act หรือ CSA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Personal Data Protection Act หรือ PDPA) และให้บริการระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สามารถรองรับการทำงานของระบบสารสนเทศที่สำคัญได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

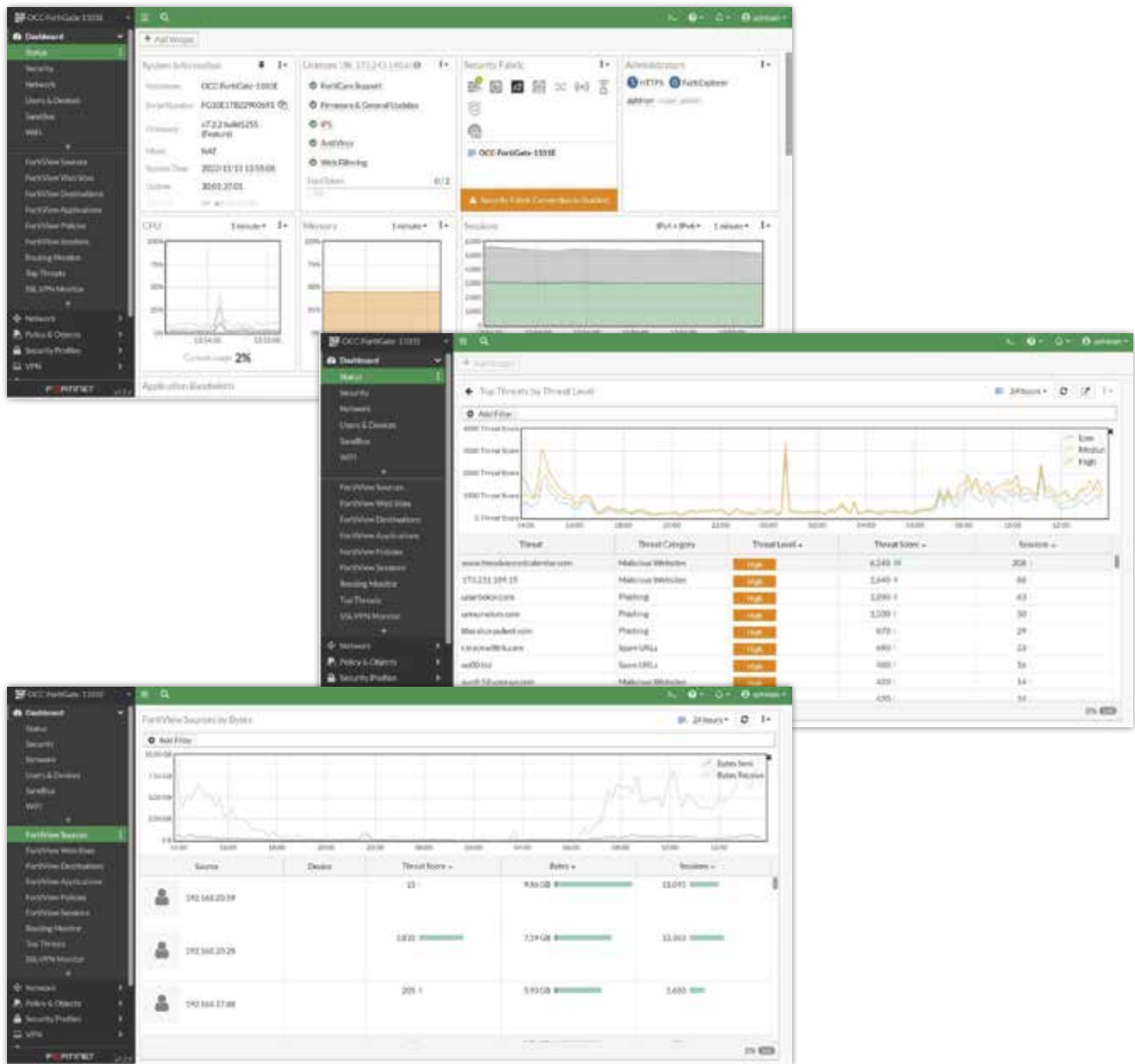
ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนได้รับการบริการระบบรักษาความปลอดภัยกับข้อมูลส่วนบุคคลของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านคดี รองรับพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 (Cyber Security Act หรือ CSA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Personal Data Protection Act หรือ PDPA)

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการดูแลความปลอดภัยในการให้บริการระบบงานสารสนเทศ การใช้งานระบบเครือข่ายสารสนเทศ การบำรุงรักษาและซ่อมบำรุงห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและลูกข่ายทั้งในส่วนของ Hardware และ Software มีการศึกษา ตรวจสอบ ติดตามเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่อยู่ตลอดเวลา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและการรักษาความปลอดภัยของระบบสารสนเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการบำรุงรักษา ซ่อมแซม พัฒนา ปรับปรุง จัดหาอุปกรณ์ทดแทน ระบบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมในการรองรับการใช้งานได้อย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ เพื่อตอบสนองแนวนโยบายของรัฐบาลและกฎหมายหรือพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านการรักษาความปลอดภัย การป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์ต่าง ๆ และ

การรักษาข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะการรักษาข้อมูลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านคดี ให้มีมาตรฐานและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์พ.ศ. 2562 (Cyber Security Act หรือ CSA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Personal Data Protection Act หรือ PDPA)

5.8 โครงการปรับปรุงห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายเพื่อความมั่นคงปลอดภัยในการให้บริการระบบสารสนเทศและศูนย์ข้อมูลดิจิทัลของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับการดำเนินการ/กิจกรรม

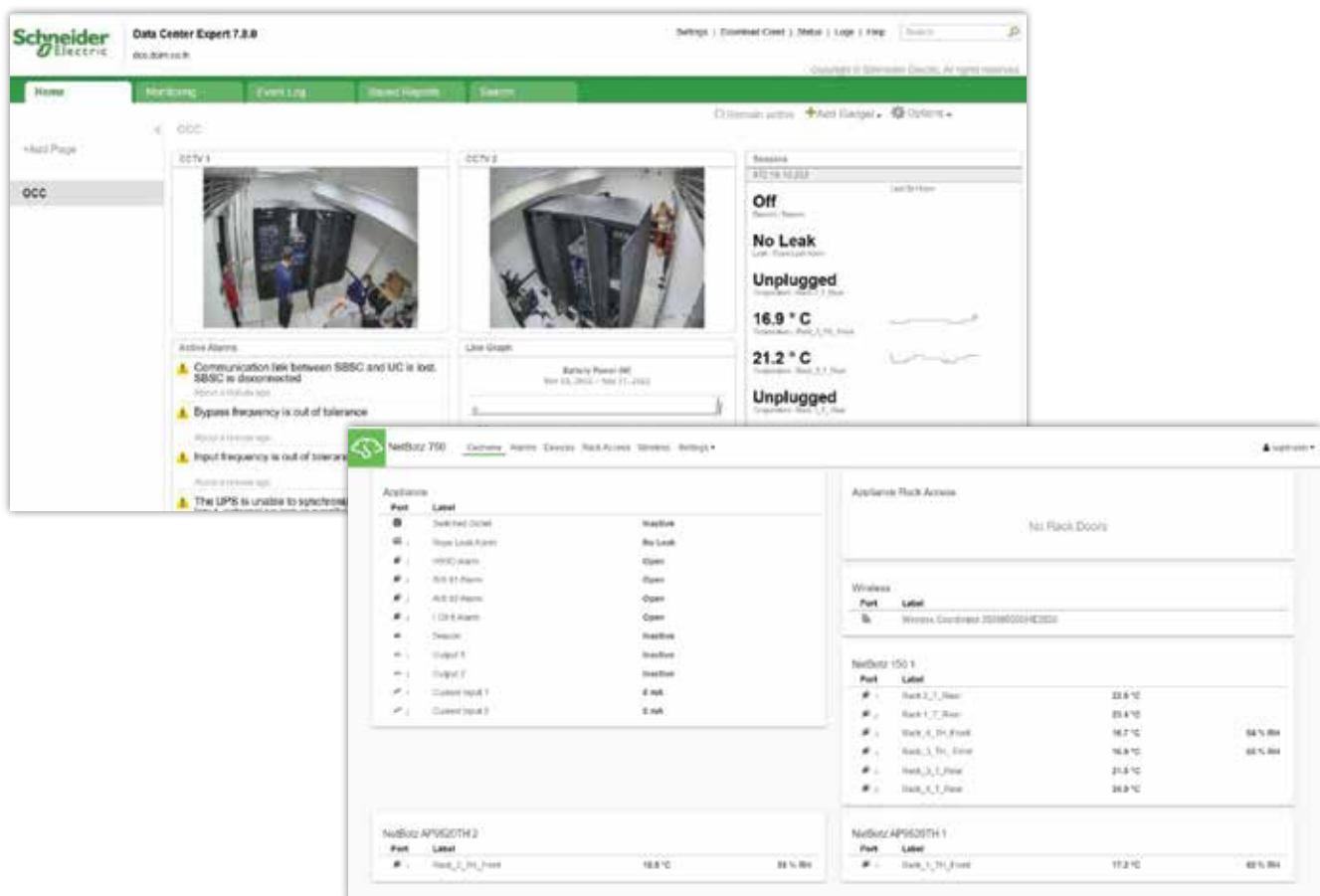
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอุปกรณ์ระบบตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์และอุปกรณ์ระบบตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายในห้อง Data Center เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานการรักษาความปลอดภัย การบริหารจัดการห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม มีมาตรฐานและรองรับต่อการเป็นศูนย์บริการระบบสารสนเทศและข้อมูลดิจิทัลที่มีความมั่นคงปลอดภัยพร้อมให้บริการตลอดเวลา และรองรับการขยายและสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนได้รับบริการรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านคดีของห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีความทันสมัย ปลอดภัย มีเสถียรภาพพร้อมให้บริการตลอดเวลา

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ยกระดับการให้บริการเครือข่ายและศูนย์บริการระบบสารสนเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมและพร้อมให้บริการสำหรับติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย อุปกรณ์ระบบเครือข่าย รวมทั้งระบบงานสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีให้บริการ รองรับการขยายและสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่าย เพื่อให้มีความมั่นคงปลอดภัยในการให้บริการระบบสารสนเทศ และมีศูนย์ข้อมูลดิจิทัลให้มีมาตรฐาน มีความมั่นคงปลอดภัยในการให้บริการ ขยายขอบเขตการให้บริการ ที่ไม่จำกัดแค่ภายในสำนักงาน มีการบริหารจัดการ และควบคุมการใช้งานระบบ และข้อมูลในระบบอย่างมีมาตรฐาน พร้อมรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก

5.9 โครงการปรับปรุงและพัฒนาระบบห้องประชุมวิจิตรวิชัยคดี

วัตถุประสงค์และผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีห้องประชุมและระบบโสตทัศนูปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์มาสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนได้รับบริการเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัย ในการประชุมวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการปรับปรุงห้องประชุม ให้มีความพร้อมในการรองรับการประชุมพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สามารถวินิจฉัยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกในการประชุมให้กับผู้ปฏิบัติงานในการพิจารณาวินิจฉัยคดีคดีให้กับประชาชน

5.10 โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์และผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบฐานข้อมูลกลาง มีเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างรายงานสนับสนุนการปฏิบัติงานและการบริหารงาน ตลอดจนการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายและแผนงานขององค์กร รวมถึงเตรียมความพร้อมของข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบูรณาการข้อมูลผ่านการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานองค์กรศาล และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นระบบ

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนเข้าถึงและนำข้อมูลผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมาใช้ประโยชน์ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง สมบูรณ์

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงเตรียมความพร้อมของข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบูรณาการข้อมูลผ่านการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลอันเป็นการสนับสนุนนโยบายการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) เพื่อรองรับการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในอนาคต

5.11 โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์และผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

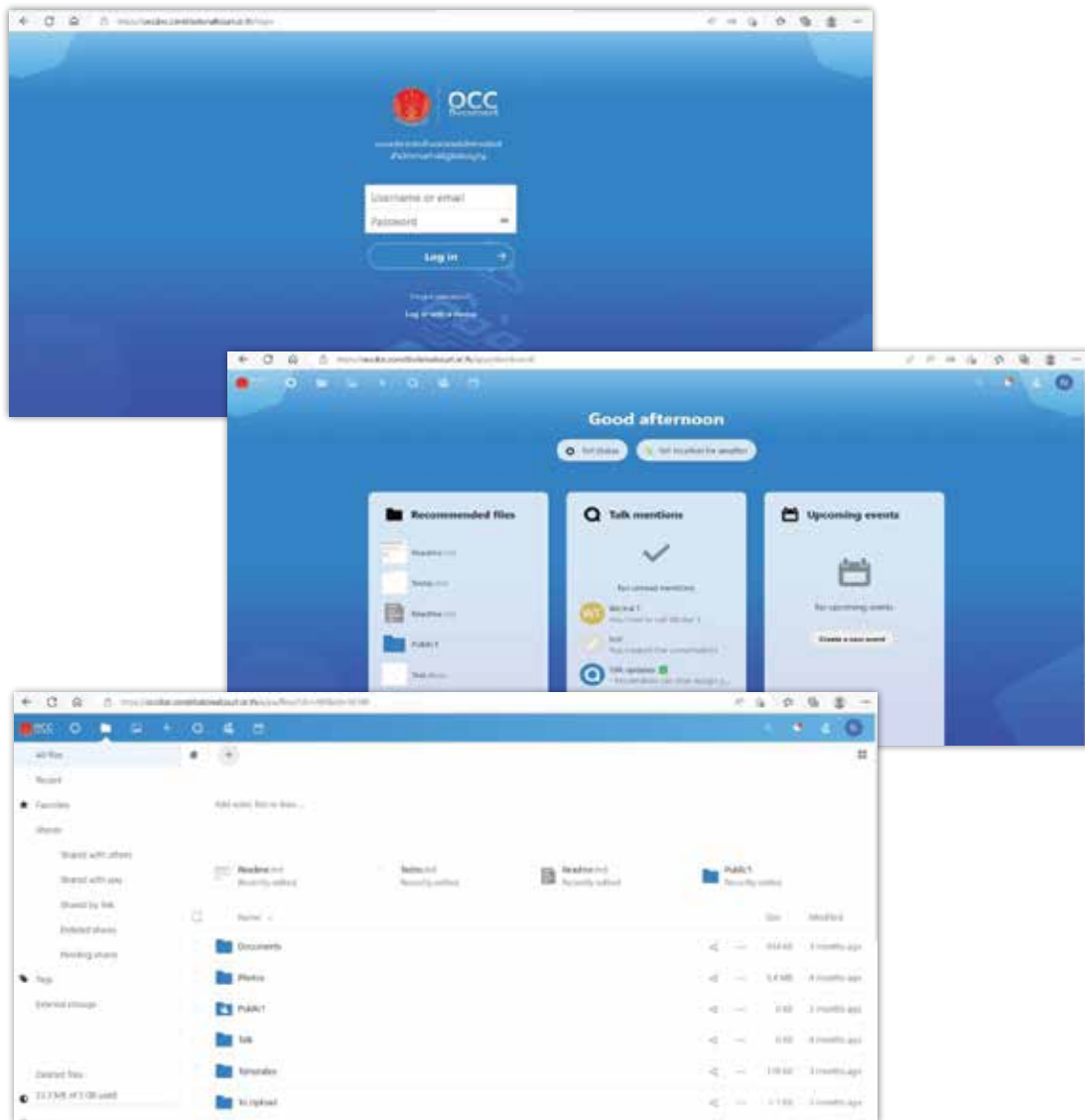
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้จัดเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานด้านคดีและงานด้านบริหารของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นความลับของทางราชการทั้งหมดไว้ที่ศูนย์กลาง สามารถกำหนดลำดับชั้นความลับของเอกสาร กำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล รวมทั้งสามารถตรวจสอบประวัติการเข้าถึงและเรียกใช้เอกสารได้โดยสะดวก ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนได้รับบริการข้อมูลที่มีคุณภาพ โดยเทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานด้านคดีที่ทันสมัยและมีความปลอดภัย

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญโดยเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องปฏิบัติงานโดยใช้เอกสารสำคัญซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานด้านคดีและงานด้านบริหารของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและเป็นความลับของทางราชการจึงต้องดำเนินการพัฒนาระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานด้านคดีและงานด้านบริหารของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ที่ เป็นความลับของทางราชการทั้งหมดไว้ที่ศูนย์กลางที่มีความปลอดภัย สามารถกำหนดลำดับชั้นความลับของเอกสาร กำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล รวมทั้งสามารถตรวจสอบประวัติการเข้าถึงและเรียกใช้เอกสารได้โดยสะดวก ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ

5.12 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์และผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบเว็บไซต์ เพื่อดำเนินการเผยแพร่ คำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร งานวิจัยและวิชาการ งานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสู่สาธารณะ ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพและเพิ่มช่องทางในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงบริการระบบสารสนเทศสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสาร ภารกิจ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นช่องทางสำหรับประชาชนในการเข้าถึงบริการระบบสารสนเทศของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เช่น ระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ ระบบสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ปฎิษาคดีรัฐธรรมนูญ ระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัย คำสั่ง บทความ ได้ตลอดเวลา

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการพัฒนาและปรับปรุงเว็บไซต์ให้มีความมั่นคงปลอดภัยต่อภัยคุกคามทางไซเบอร์ และตอบสนองต่อความต้องการใช้งานของประชาชนมากขึ้น

5.13 งานจ้างמהให้ผู้บริการเชื่อมโยงเครือข่ายและให้บริการอินเทอร์เน็ต

วัตถุประสงค์และผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบเครือข่ายและระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อรองรับการทำงานของเว็บไซต์ ระบบฐานข้อมูล อีเมลล์และระบบงานต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง และมีระบบตรวจสอบและแสดงปริมาณการใช้งาน Internet Bandwidth ที่สามารถตรวจสอบ Traffic การใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนได้รับการระบบงานสารสนเทศได้อย่างต่อเนื่อง มีเสถียรภาพ ตลอดเวลา

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการบริหารจัดการเพื่อดูแลบำรุงรักษาและบริหารจัดการระบบเครือข่ายและระบบอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพ มีระบบตรวจสอบและแสดงปริมาณการใช้งาน Internet Bandwidth โดยแบ่งออกตาม Protocol และสามารถแสดงผลออกมาในรูปแบบของกราฟ โดยมีตารางแสดงปริมาณการใช้งานโดยใช้หน่วยเป็น Bytes พร้อมคำนวณออกเป็นเปอร์เซ็นต์ การแสดงผลของข้อมูลจะต้องแสดงเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน โดยสามารถตรวจสอบ Traffic การใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา

5.14 งานบำรุงรักษาและซ่อมบำรุงศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์และผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบเครือข่ายเพื่อบำรุงรักษาระบบงานให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการซ่อมบำรุงและทดแทนอุปกรณ์ในกรณีที่อุปกรณ์ชำรุดเสียหาย และตรวจสอบการทำงานของระบบต่าง ๆ ให้มีความพร้อมในการใช้งานและเพื่อความปลอดภัย

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนได้รับการระบบงานสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ต่อเนื่อง ตลอดเวลา

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการบำรุงรักษาและซ่อมบำรุงห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่าย รวมทั้งระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและลูกข่าย ทั้งในส่วนของ Hardware และ Software และมีการบำรุงรักษา ซ่อมแซม พัฒนา และปรับปรุงระบบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดรองรับการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง และทดแทนอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพตามอายุการใช้งาน

5.15 แผนดิจิทัลของศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2565 – 2568

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำแผนดิจิทัลของศาลรัฐธรรมนูญปี2565–2568 เพื่อใช้เป็นกรอบในการผลักดันให้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติตามนโยบายภาครัฐ ที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนตามยุทธศาสตร์รัฐบาลดิจิทัล (Digital government) ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐต้องมีแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริการ และการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของนโยบายประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) อย่างยั่งยืน ซึ่งแผนดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการกำหนดทิศทางและขอบเขตของการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการตามกรอบระยะเวลาของแผนปฏิบัติการราชการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและแนวโน้มเทคโนโลยีดิจิทัล

5.16 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับ “รางวัลพัฒนาการดีเด่นหน่วยงานระดับกรมที่ให้บริการเป็นหลัก”

เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2565 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ มอบหมายให้นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานมอบรางวัลรัฐบาลดิจิทัล ประจำปี 2565 “DG Awards 2022” โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับ “รางวัลพัฒนาการดีเด่นหน่วยงานระดับกรมที่ให้บริการเป็นหลัก” ณ ดิกลันต์ไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญและเป็นหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการดำเนินการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และเป็นคนเก่ง มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงาน ให้ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความพร้อมในการใช้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านยุติธรรม มีค่านิยมที่ดี มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ในการปฏิบัติงานตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญในด้านต่าง ๆ

บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงมุ่งสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดส่งบุคลากรไปเข้ารับการอบรมหลักสูตรจากภายนอกองค์กร เพื่อให้มีความรู้และประสบการณ์ สามารถปฏิบัติหน้าที่และขับเคลื่อนพันธกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้ประสบผลสำเร็จ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดสรรงบประมาณสำหรับใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพตามระดับสมรรถนะที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีทั้งรูปแบบการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก (Public Training) มุ่งเน้นให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพ และได้รับความรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการตามภารกิจหน้าที่ที่สามารถพัฒนางานของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การฝึกอบรมภายใน (In house training) เป็นการฝึกอบรมซึ่งพัฒนาขึ้นโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะมีผู้บรรยายจากภายนอกที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงานหรือผู้บรรยายจากภายในมาให้ความรู้กับบุคลากรภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและทัศนคติที่ดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้

6.1 การศึกษาอบรมหลักสูตรภายนอก การฝึกอบรมและการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอกของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญโดยการส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษาดูงานหลักสูตรภายนอกองค์กร การฝึกอบรมและการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอกในหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอกถือเป็นการพัฒนาบุคลากรที่มีความจำเป็น ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจ ตลอดจนการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับบุคลากรในการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น และเพิ่มพูนและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้สามารถรองรับการปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษาดูงานหลักสูตรภายนอกองค์กร การฝึกอบรมและการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอก ดังนี้

หลักสูตร/จำนวน	ผู้เข้าอบรม (คน)
1. หลักสูตรนักบริหารระดับสูง จำนวน 3 คน	
(1) หลักสูตร “ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง”	1
(2) หลักสูตรนักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.)	1
(3) หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.)	1
2. หลักสูตรนักบริหารระดับกลาง จำนวน 2 คน	
หลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง	2
3. หลักสูตรโครงการอบรมกฎหมายมหาชน จำนวน 4 คน	4
4. การเข้าร่วมการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก จำนวน 28 คน	
(1) หลักสูตรวุฒิบัตรการวิเคราะห์การตรากฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย (ม.77)	1
(2) หลักสูตร “เทคนิคการเขียนหนังสือราชการและการรับส่งทางระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์”	2
(3) หลักสูตร “การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและการบริหารสัญญา”	1
(4) หลักสูตร “หลักกฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง”	1
(5) หลักสูตรการพัฒนาความรู้ของผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐประจำปีงบประมาณ 2565	2
(6) หลักสูตรกลยุทธ์การบริหารสัญญาภาครัฐ	1
(7) หลักสูตร “ด้านการประชาสัมพันธ์และสื่อสารมวลชน”	1
(8) หลักสูตร “การบริหารจัดการพัสดุภาครัฐสำหรับผู้ปฏิบัติงานใหม่”	1
(9) หลักสูตร “การบันทึกข้อมูลในระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์”	3
(10) หลักสูตร “กฎหมายปกครองเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากรภาครัฐและวินัยข้าราชการ”	3
(11) หลักสูตร “Data Quality Management For Data Governance in the 5G”	2
(12) หลักสูตร “เทคนิคการออกแบบ Infographic เพื่อการสื่อสารในองค์กร”	2

หลักสูตร/จำนวน	ผู้เข้าอบรม (คน)
(13) หลักสูตร “การบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ”	2
(14) หลักสูตร “กฎหมายปกครองว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ”	3
(15) หลักสูตร “ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ พ.ศ. 2560”	1
(16) หลักสูตร “กลยุทธ์การบริหารบุคคลภาครัฐ”	1
(17) หลักสูตร “เทคนิคการเขียนและใช้ระเบียบภายในหน่วยงานสำหรับผู้บริหารภาครัฐ”	1

6.2 การจัดอบรมและสัมมนาทางวิชาการภายในองค์กร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดโครงการอบรมและสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ ด้านงานคดี งานวิชาการ และงานบริหาร ให้กับข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้สนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่พร้อมรับ การเปลี่ยนแปลง เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมุ่งไปสู่องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance) โดยมีการดำเนินกิจกรรมและโครงการสำคัญ ๆ ดังนี้

6.2.1 โครงการปฐมนิเทศและการพัฒนาศักยภาพข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและ แต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เป็นไปตามโครงสร้างของสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญและตอบสนองต่อการกิจของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ให้การเริ่มต้น การปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรและเป็นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และอำนาจ รวมทั้งภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้จัดทำโครงการปฐมนิเทศและการพัฒนาศักยภาพข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่ ระหว่างวันที่ 2 - 4 กุมภาพันธ์ 2565 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และระหว่างวันที่ 7 - 9 กุมภาพันธ์ 2565 ณ โรงแรม โนโวเทล หัวหิน ชะอำ บีช รีสอร์ทแอนด์สปา อำเภอลำพูน จังหวัดเพชรบุรี โดยมีบุคลากรของสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรม จำนวน 56 คน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของข้าราชการให้มีความรู้ ความสามารถ มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานทุกมิติทั้งในด้านวิชาการด้านคดี และด้านบริหาร เพื่อให้มีความพร้อม ต่อการขับเคลื่อนภารกิจขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลที่เป็นรูปธรรม การปฐมนิเทศในครั้งนี้ถือว่าการสร้างนิมิตรหมายที่ดีต่อองค์กรที่จะสร้างบุคลากรอีกรุ่นที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ รวมถึงสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

โครงการประชุมพิเศษและการพัฒนาศักยภาพข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่
ระหว่างวันที่ 2 - 4 กุมภาพันธ์ 2565 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เปิดโครงการ โดย ท่าน วรวิทย์ ทังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

1) วันพุธที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565

1.1) การปาฐกถาพิเศษ

โดย ท่านวรวิทย์ ทังศศิเทียม
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

1.2) การบรรยาย เรื่อง

“การพิจารณาและวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ”

โดย ท่านจรินิติ หะวานนท์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

2) วันพฤหัสบดีที่ 3 กุมภาพันธ์ 2565 การบรรยาย จำนวน 3 เรื่อง ดังนี้

2.1) การบรรยาย “เรื่อง “วินัยข้าราชการ”

วิทยาการโดย นายบรรชา รังแก้ว
นิติกรชำนาญการ
กลุ่มงานบริหารทรัพยากรมนุษย์
สำนักบริหารและอำนาจการ

2.2) การบรรยาย เรื่อง “สวัสดิการและสิทธิประโยชน์”

วิทยาการโดย นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
และนางพจนพร ทวนทอง
ผู้อำนวยการกลุ่มงานการคลัง

2.3) การบรรยาย เรื่อง “เส้นทางความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”

วิทยาการโดย นางสาวกัทษณกร ลิกะไชย
ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารทรัพยากรมนุษย์
และนายสุเมธ สุระเสียง
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการพิเศษ

3) วันศุกร์ที่ 4 กุมภาพันธ์ 2565 การบรรยาย จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

3.1) การบรรยาย เรื่อง “บทบาท หน้าที่และอำนาจ และวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

วิทยาการโดย นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์
ที่ปรึกษาด้านวิชาการ

3.2) การบรรยาย เรื่อง “โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”

วิทยาการโดย นายบุญเสริม นาคสาร
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญยังได้ดำเนินการจัดโครงการปฐมนิเทศและการพัฒนาศักยภาพข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่ ระหว่างวันที่ 7 - 9 กุมภาพันธ์ 2565 ณ โรงแรมโนโวเทล หัวหิน ชะอำ บีช รีสอร์ท แอนด์สปา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ และการแบ่งปันประสบการณ์ในการทำงานของข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่ให้สามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานและตอบสนองต่อภารกิจของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

โครงการการปฐมนิเทศและการพัฒนาศักยภาพข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบรรจุใหม่

ระหว่างวันที่ 7 - 9 กุมภาพันธ์ 2565

ณ โรงแรมโนโวเทล หัวหิน ชะอำ บีช รีสอร์ทแอนด์สปา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เปิดโครงการ
โดย ท่านอรรถวิทย์ ทังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

กล่าวรายงาน โดย นายเชาวนะ ไตรมาศ
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

1) วันจันทร์ที่ 7 กุมภาพันธ์ 2565 การบรรยาย เรื่อง “ประสบการณ์การรับราชการ”

โดย ท่านปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

2) วันอังคารที่ 8 กุมภาพันธ์ 2565 แบ่งเป็นการบรรยายและการอภิปราย ดังนี้

2.1) การบรรยาย เรื่อง “วิสัยทัศน์และพันธกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”

วิทยาการโดย นายเชวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2.2) การบรรยาย เรื่อง “กฎหมายและระเบียบเฉพาะในการบริหารงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”

วิทยาการโดย นายบุญเสริม นาคสาร รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2.3) การอภิปราย เรื่อง “ประสบการณ์การรับราชการ”

นายสมฤทธิ์ ไซยวงศ์
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไฉ
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายมนตรี กนกวาริ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาการแทน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ดำเนินรายการโดย นายสุเมธ สุระเสียง
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการพิเศษ

3) วันพุธที่ 9 กุมภาพันธ์ 2565 การอภิปราย เรื่อง “วัฒนธรรมองค์กรของศาลรัฐธรรมนูญ”

นางสาวร่มปรางค์ สวมประจำ
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี

นางสาวธาริณี มณีรอด
ผู้อำนวยการสำนักคดี 4 รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการคดี

นางพิจานต์ สวัสดิวงศ์
ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารหลักสูตร
และพัฒนาสังคม รักษาการแทน
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

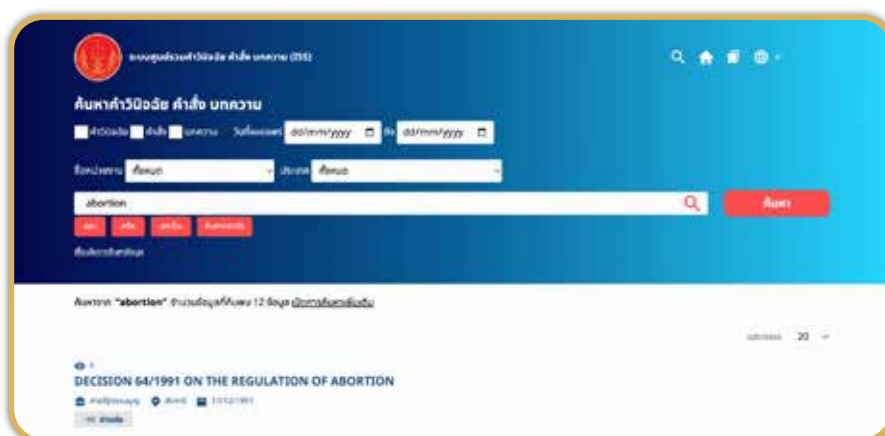

ดำเนินรายการโดย นายสุเมธ สุระเสียง
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการพิเศษ

6.2.2 การอบรมการใช้งานระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก (Intelligent Search System for International Constitutional Court Rulings : ISS)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการพัฒนาระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก (Intelligent Search System for International Constitutional Court Rulings: ISS) โดยระบบดังกล่าวเป็นระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกที่สามารถใช้สืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกได้อย่างอัตโนมัติในการศึกษาหรืออ้างอิงได้ในระบบเดียว และได้ดำเนินการจัดการอบรมผู้ใช้งานและผู้ดูแลระบบให้แก่บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความเข้าใจระบบและสามารถใช้งานระบบได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ระหว่างวันที่ 24 – 25 กุมภาพันธ์ 2565 ในรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบโปรแกรม Zoom โดยมีบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรมจำนวน 120 คน

6.2.3 โครงการอบรม เรื่อง “การเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารพัสดุและจัดซื้อจัดจ้างพัสดุภาครัฐ”

โครงการอบรม เรื่อง “การเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารพัสดุและจัดซื้อจัดจ้างพัสดุภาครัฐ” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจหลักการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุตามกฎหมาย อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในวิธีการและหลักปฏิบัติในการบริหารพัสดุ รวมทั้งเทคนิค ข้อควรระวัง ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องตามแนวทางพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยวิทยากรประกอบด้วย นายสามารถ แสงรินทร์ นิติกรชำนาญการ และนายประเสริฐ คชวงศ์ นิติกรชำนาญการ กองการพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง ระหว่างวันที่ 3 – 4 มีนาคม 2565 เวลา 09.00 – 16.30 น. ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และในรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบโปรแกรม Zoom โดยมีบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรม จำนวน 79 คน

6.2.4 โครงการเพิ่มศักยภาพเพื่อการเข้าถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเชิงบูรณาการ ประกอบด้วย 3 โครงการ ดังนี้

1) โครงการพัฒนาวิชาการด้านคดี

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ในการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลวิชาการด้านคดี และการเขียนงานทางวิชาการด้านคดี งานค้นคว้า วิจัย และบทความทางวิชาการต่าง ๆ

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ การวิเคราะห์ การให้ความเห็นทางกฎหมาย สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมในการสนับสนุนการพิจารณาวินิจฉัยคดีของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและการพิจารณาสั่งการของผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหน้าที่

โดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรม 3 ครั้ง ดังนี้

1.1) โครงการพัฒนาวิชาการด้านคดี ครั้งที่ 1 เป็นการบรรยายให้ความรู้ เรื่อง การศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลทางวิชาการด้านคดี และการเขียนงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 5 พฤษภาคม 2565 เวลา 09.00 – 16.30 น. ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และในรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบโปรแกรม Zoom โดยมีบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการอบรม จำนวน 186 คน

1.2) โครงการพัฒนาวิชาการด้านคดี ครั้งที่ 2 เป็นการบรรยายให้ความรู้ เรื่อง การให้ความเห็นทางกฎหมาย โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2565 เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และในรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบโปรแกรม Zoom โดยมีบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรม จำนวน 150 คน

1.3) โครงการพัฒนาวิชาการด้านคดี ครั้งที่ 3 เป็นการบรรยาย เรื่อง นโยบายและความคาดหวังของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อแนวทางการดำเนินการกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2565 เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และในรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบโปรแกรม Zoom โดยมีบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรม จำนวน 180 คน

2) โครงการพัฒนาวิชาการด้านวิชาการ ภายใต้หัวข้อ เรื่อง การเสริมสร้างความรู้ทางกฎหมายและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในวงงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์

☞ เพื่อพัฒนาความรู้และสมรรถนะของบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จากคำวินิจฉัย/คำพิพากษาที่สำคัญของศาลต่างประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนางานตามภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญอันส่งผลประโยชน์ต่อวงงานวิชาการสาธารณะและประชาชนต่อไป

☞ เพื่อให้เกิดการศึกษابรรทัดฐานคำวินิจฉัย/คำพิพากษาที่สำคัญของศาลต่างประเทศ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ ซึ่งในประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบ Common Law จะมีกฎหมายที่มีเนื้อหาหรือมีที่มาจากคำพิพากษา ซึ่งเรียกว่ากฎหมายจากคดีพิพาท หรือ case law ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนตามบริบทในแต่ละยุคสมัย อันจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในวงงานศาลรัฐธรรมนูญต่อไป

☞ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ และการประชุมระหว่างประเทศ อันจะนำมาปรับใช้ในงานการต่างประเทศของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและการเตรียมการจัดประชุมระหว่างประเทศในอนาคต

☞ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาและค้นคว้าแก่บุคลากรในสายงานคดีและสายงานวิชาการในการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

โดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรม 2 ครั้ง ดังนี้

2.1) โครงการพัฒนาวิชาการด้านวิชาการ ครั้งที่ 1 ภายใต้หัวข้อ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเสริมสร้างความรู้ทางกฎหมาย และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในวงงานศาลรัฐธรรมนูญ ในภาคเช้า เป็นการเสวนา เรื่อง หลักการแปล การศึกษากฎหมาย คำวินิจฉัยและคำพิพากษาศาลต่างประเทศ โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ภาค 1 และภาคบ่ายเป็นการบรรยายให้ความรู้ เรื่อง การค้นคว้าข้อมูลวิชาการจากต่างประเทศ โดยคณะวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2565 เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และในรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบโปรแกรม Zoom โดยมีบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรม จำนวน 97 คน

2.2) โครงการพัฒนาวิชาการด้านวิชาการ ครั้งที่ 2 ภายใต้หัวข้อ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเสริมสร้างความรู้ทางกฎหมายและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในวงงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นการเสวนา เรื่อง ความรู้ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ และการประชุมระหว่างประเทศ โดยตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญและผู้เชี่ยวชาญประจำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันจันทร์ที่ 19 กันยายน 2565 เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรม จำนวน 33 คน

3) โครงการสัมมนาการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านข้อมูลส่วนบุคคล ของบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เป็นการจัดการสัมมนา เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านข้อมูลส่วนบุคคล ของบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยคณะวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เมื่อวันอังคาร ที่ 19 กรกฎาคม 2565 เวลา 08:30-12:00 น ณ ห้องรับรองชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และในรูปแบบออนไลน์ ด้วยระบบโปรแกรม Zoom โดยมีบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรม จำนวน 200 คน

วัตถุประสงค์

☞ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสัมมนามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 รวมถึงกฎและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

☞ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสัมมนามีทักษะการปฏิบัติงานในหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และสามารถปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสัมมนาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการสัมมนาและวิทยากร

6.2.5 โครงการอบรมเพื่อเสริมสร้างความสุขและสุขภาพจิตในการทำงาน

โครงการอบรมเพื่อเสริมสร้างความสุขและสุขภาพจิตในการทำงาน เมื่อวันจันทร์ที่ 18 กรกฎาคม 2565 เวลา 08.30 – 16.00 น. ณ ห้องรับรองชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และในรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบโปรแกรม Zoom มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างความสุขในองค์กรและเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีได้อย่างเหมาะสมและสามารถปฏิบัติตามหลักการและแนวทางเพื่อควบคุมปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ปัญหาอันจะก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตภายในองค์กร โดยวิทยากรประกอบด้วย นายแพทย์ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 10 และนายนิติ ชัยชิตาทร ผู้ดำเนินรายการ GMM TV โดยมีบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรม จำนวน 180 คน

6.2.6 โครงการสัมมนาพัฒนาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 90 พรรษา 12 สิงหาคม 2565

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ที่ นร 0109/ว 66 ลงวันที่ 20 มกราคม 2565 เชิญชวนหน่วยงานราชการดำเนินกิจกรรมเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 90 พรรษา 12 สิงหาคม 2565 เพื่อเป็นการน้อมนำพระราชปณิธาน และพระราชกรณียกิจที่ทำเพื่อประเทศชาติ มีความมั่นคง และสร้างความอยู่ดีมีสุขของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี เป็นการสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และแนวพระราชดำริต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงเห็นควรกำหนดให้มีโครงการสัมมนาพัฒนาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 90 พรรษา 12 สิงหาคม 2565 ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรศาลรัฐธรรมนูญมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพ และน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตและสร้างความเป็นธรรมสู่ประชาชนต่อไป

ภายใต้โครงการดังกล่าว สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดให้มีการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับ “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566” และ “การขับเคลื่อนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (Integrity & Transparency Assessment : ITA)” นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมปลูกป่า ปล่อยพันธุ์ปลา ดูงานการทำเกษตรตามแนวทาง “โคกหนองนาโมเดล” ระหว่างวันที่ 8 – 10 สิงหาคม 2565 ณ ศูนย์ราชานุรักษ์ และศึกษาดูงานโรงไฟฟ้า เขื่อนศรีนครินทร์ อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีคณะตุลาการ คณะผู้บริหาร และบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมโครงการ จำนวน 222 คน

จากการดำเนินโครงการดังกล่าวทำให้บุคลากรศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายกระบวนวิธีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการ และปฏิบัติราชการด้วยความวิริยะอุตสาหะ อุทิศตน ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติราชการ นอกจากนี้ยังสามารถน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

6.2.7 การอบรมความรู้การใช้งานระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการอบรมความรู้การใช้งานระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot) ให้แก่บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยระบบดังกล่าวช่วยเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในด้านการตอบคำถามเชิงพื้นฐาน หรือให้คำปรึกษาด้านคดีในเบื้องต้น มีวัตถุประสงค์ของการอบรมเพื่อให้ผู้ใช้งานระบบ (User) และผู้ดูแลระบบ (Administrator) มีความเข้าใจภาพรวมการทำงานของระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot) สามารถใช้งานหรือแนะนำการใช้งานให้กับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับความต้องการสอบถามของประชาชนได้อย่างทั่วถึง รวดเร็วยิ่งขึ้น และยกระดับการให้บริการประชาชนของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยดำเนินการอบรมเมื่อวันที่ 15 - 16 สิงหาคม 2565 เวลา 09.00 - 16.30 น. ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรม จำนวน 103 คน

6.2.8 โครงการสัมมนาประเด็นรัฐธรรมนูญระหว่างที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญประจำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

โครงการสัมมนาประเด็นรัฐธรรมนูญระหว่างที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญประจำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง “บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานและความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ” ระหว่างวันที่ 29 – 31 สิงหาคม 2565 ณ โรงแรมน่านตริงใจ บุทีค จังหวัดน่าน โดยมีบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการอบรม จำนวน 80 คน

7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในทางวิชาการ แลกเปลี่ยนทฤษฎี แนวคิด พัฒนาการ คำวินิจฉัย และประเด็นข้อกฎหมายกับเครือข่ายภายในประเทศ ต่างประเทศ และศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ หรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในทางวิชาการระหว่างกัน ในกรอบสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชียและการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก เพื่อสร้างความเข้าใจ และความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาชาติ โดยมีการเข้าร่วม การประชุมนานาชาติตามคำเชิญของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรในต่างประเทศ อันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ ระหว่างองค์กรในระดับนานาชาติ รวมถึงการเชิญศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศเพื่อมาเยือนโดยเป็นการแลกเปลี่ยน ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ และอาจอยู่ในลักษณะการมีข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกัน เพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน ที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ โดยเฉพาะการเจรจาแลกเปลี่ยนความร่วมมือ การรับรองการเยือน การสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงเป็นการสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างประเทศเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับการยอมรับในทาง วิชาการในเวทีการประชุมนานาชาติและนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการประชุมนานาชาติมาต่อยอดในงานศึกษาวิจัย โดยผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือดังกล่าวนี้ จะส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทย ต่อนานาชาติทั้งในภูมิภาคอาเซียนและทั่วโลก ซึ่งจะส่งผลให้การทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญมีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม เทียบเท่าระดับสากล

7.1 การส่งเสริมและขยายการพัฒนางานให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

7.1.1 ความร่วมมือกับเครือข่ายภายในประเทศ

1) โครงการการสัมมนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและการเผยแพร่รูปแบบ การนำเสนอข้อมูลของศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล เรื่อง “การสื่อสารเนื้อหาทางประวัติศาสตร์และสังคม สู่ยุคดิจิทัล”

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมกับสำนักหอสมุดกฎหมายมหาชน สำนักงานศาลปกครอง ดำเนินการจัดโครงการสัมมนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและการเผยแพร่รูปแบบการนำเสนอข้อมูลของ ศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และบุคลากรในเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างห้องสมุดหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ และบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม องค์กร และสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกว่า 28 หน่วยงาน ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ 21 มกราคม 2565 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ โรงแรมเซ็นทรา บายเซ็นทารา ศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์

การสัมมนาดังกล่าว ได้รับเกียรติจาก นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา กล่าวรายงาน โดย นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และปาฐกถาพิเศษ โดย นายชาญชัย แสวงศักดิ์ ประธานศาลปกครองสูงสุด

การจัดโครงการสัมมนาดังกล่าว แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ในช่วงแรกได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งโดยได้ให้เกียรติเป็นวิทยากรในการบรรยายพิเศษ คือ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิกริติยา เจนเซน นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ กรมศิลปากรบรรยาย เรื่อง “การสื่อสารเนื้อหาทางประวัติศาสตร์และสังคมสู่ยุคดิจิทัล”

และช่วงที่ 2 เป็นการบรรยายโดยวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางด้านพิพิธภัณฑ์ การจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีด้านพิพิธภัณฑ์และที่เกี่ยวข้อง เสวนา มุมมองพิพิธภัณฑ์ อดีต ปัจจุบัน อนาคต โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากกรมศิลปากร และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้แก่ ดร.ปริยกร ปุสวิโร อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และนางสาวนิตยา กนกมงคล ผู้อำนวยการสำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

ซึ่งผลการประเมินจากแบบสอบถามผู้เข้าร่วมสัมมนาโครงการ ได้รับความพึงพอใจต่อภาพรวมของโครงการสัมมนาฯ อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด

2) การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) กับผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2565 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 51 และมาตรา 213 และก่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือทางด้านวิชาการระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับผู้ตรวจการแผ่นดินอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการแลกเปลี่ยน สนับสนุนข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็น เพื่อก่อให้เกิดเป็นประโยชน์สูงสุด

3) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายของกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายของกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2565 ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ราชบัณฑิต บรรยายพิเศษ ในหัวข้อเรื่อง การปฏิบัติพันธกิจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 และสัมมนาทางวิชาการ ในหัวข้อเรื่อง แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในด้านรับคำร้องศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดินของมาตรา 213

4) โครงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เรื่อง “การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560”

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินโครงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เรื่อง “การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2565 ณ โรงแรมอัศวิน กรุงเทพมหานคร โดยนายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ บรรยายพิเศษ ในหัวข้อเรื่อง “สิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ” และการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แทนหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน ในหัวข้อเรื่อง “การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” ซึ่งการดำเนินการโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการ เพื่อพัฒนา ต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักนิติธรรม และสิทธิมนุษยชน รวมทั้ง การศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการ โดยการบูรณาการความร่วมมือทางวิชาการและขับเคลื่อนข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและสถาบันการศึกษา

5) โครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2565 : บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้จัดโครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2565 : บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในวันพฤหัสบดีที่ 25 สิงหาคม 2565 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ โรงแรมอัสคิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดย นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2565 : บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน พร้อมทั้งแสดงปาฐกถาพิเศษ หัวข้อเรื่อง บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยมี ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์ ประธานศาลปกครองสูงสุด ศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ดร.ปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และ ดร.เชวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเป็นเกียรติในพิธีเปิด พร้อมด้วยคณะผู้บริหารและข้าราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร และข้าราชการของสำนักงานศาลปกครอง คณะผู้บริหารและข้าราชการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เข้าร่วมโครงการ ฯ ณ ห้องประชุมพระศิเวศน์ 3 โรงแรมอัสคิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

สำหรับการจัดโครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2565 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และผู้ตรวจการแผ่นดินในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ ตลอดจนเพื่อเสริมสร้างการรับรู้และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน โดยกิจกรรมในภาคเช้าได้รับเกียรติจาก นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ แสดงปาฐกถาพิเศษในหัวข้อเรื่อง “บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” และ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์ ประธานศาลปกครองสูงสุด ให้เกียรติแสดงปาฐกถาพิเศษในหัวข้อเรื่อง “บทบาทของศาลปกครองในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน”

ต่อจากนั้น ได้จัดเวทีการเสวนาทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในมุมมองด้านวิชาการในหัวข้อเรื่อง “บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครองในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” โดย ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ จุมปา รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี ดร.เชวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ดำเนินรายการ และในภาคบ่ายเป็นการเสวนาทางวิชาการ ในหัวข้อเรื่อง “การใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง : ปัญหา อุปสรรค ข้อยกีดกัน และแนวทางแก้ไข” โดยมีผู้เข้าร่วมเสวนา ประกอบด้วย นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ ที่ปรึกษาด้านวิชาการ ดร.เจตน์ สถาพรศิลป์ ที่ปรึกษาลำนักงานศาลปกครอง พันธ์ารวจโท กิรป กฤตธีรานนท์ เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมี นายบุญเสริม นาคสาร รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ดำเนินรายการ

ผลจากการเสวนาทางวิชาการในครั้งนี้ ได้มุ่งเน้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบัญญัติแห่งกฎหมายของแต่ละองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนบทบาท ขององค์กรในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ เป็นความร่วมมือกับหน่วยงานศาล และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ถือเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ระหว่างหน่วยงานที่มีความเชื่อมโยงในมิติของ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ผู้บริหารและข้าราชการในแต่ละองค์กรได้ร่วมแสดงข้อคิดเห็น และแนวคิดต่าง ๆ การประมวลสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจากการใช้สิทธิของประชาชนผ่านขั้นตอน และกระบวนการที่กฎหมายกำหนด ซึ่งได้นำเสนอให้เห็นถึงข้อมูลที่จำเป็น แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นด้วย โดยความเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เหล่านี้จะนำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ในการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามขั้นตอน และกระบวนการที่กฎหมายกำหนด เพื่อจะได้สกัดเป็นองค์ความรู้ เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับประโยชน์ในการอำนวยความสะดวก และสามารถเข้าถึงกระบวนการใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และผู้ตรวจการแผ่นดินได้อย่างถูกต้องต่อไป

การประเมินผลโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดผลการประเมิน คือ แบบประเมินความพึงพอใจ ในการจัดโครงการในภาพรวม ประกอบไปด้วย การวัดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน การประเมินความเข้าใจ ในการเสวนาในภาพรวมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็นความคิดเห็นด้านเนื้อหาการเสวนาทางวิชาการด้านกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้ ความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดการเสวนาของผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ โดยจัดทำแบบประเมิน 2 รูปแบบ ได้แก่ แบบประเมินเอกสาร และแบบประเมินทางอิเล็กทรอนิกส์

ผลการประเมินโครงการ

วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการ ฯ ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบประเมิน ความพึงพอใจจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ ที่ตอบแบบประเมินพบว่าผลการประเมินโครงการ หลังการดำเนินงานโดยรวมเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้าน ดังนี้คือ

(1) ด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหาการบรรยายและเสวนา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(1.1) ความรู้ ความเข้าใจ ก่อนการเสวนา	อยู่ในระดับ	มาก
(1.2) ความรู้ ความเข้าใจ หลังการเสวนา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(1.3) ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาการเสวนา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(1.4) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเสวนา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(1.5) สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(2) ด้านกระบวนการถ่ายทอดความรู้	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(2.1) ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(2.2) ความครบถ้วนของเนื้อหา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(2.3) การใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(2.4) การตอบคำถามของวิทยากรชัดเจน	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3) ด้านภาพรวมของการจัดการเสวนา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.1) รูปแบบและระยะเวลาในการเสวนา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.2) ความเหมาะสมของสถานที่	อยู่ในระดับ	มากที่สุด

(4) ด้านความพึงพอใจ

- (4.1) ความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์
- (4.2) ความเหมาะสมของระยะเวลาการจัดโครงการ
- (4.3) การบริการและอำนวยความสะดวก

อยู่ในระดับ มากที่สุด
อยู่ในระดับ มากที่สุด
อยู่ในระดับ มากที่สุด

สรุปผลการประเมินผลโดยใช้เครื่องมือแบบประเมินความพึงพอใจจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบประเมินมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโดยภาพรวมมีความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านความเหมาะสมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ด้านความเหมาะสมของระยะเวลา และด้านการบริการและอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ พบว่าส่วนใหญ่มีผลการดำเนินงานความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ต้องการให้จัดโครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชนต่อเนื่องอีก ทั้งนี้ ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 90 มีความพึงพอใจในการจัดโครงการมากที่สุด

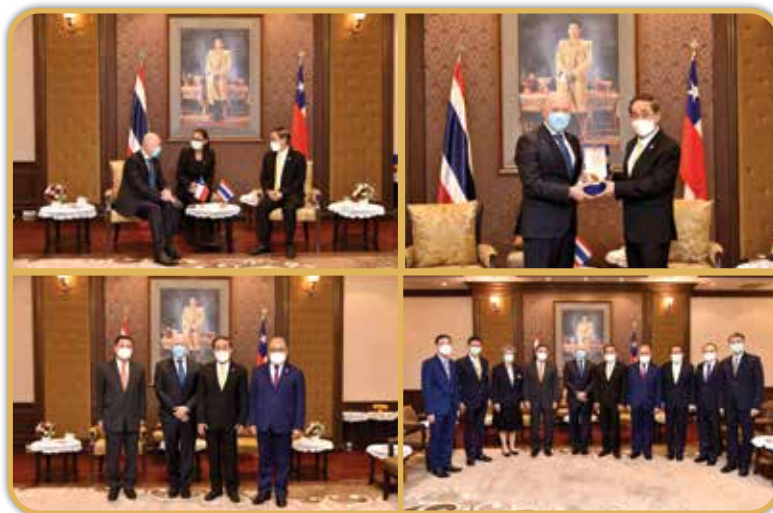
7.1.2 ความร่วมมือกับเครือข่ายต่างประเทศ

1) การรับรองการเข้าเยี่ยมคารวะและการรับรองการศึกษาดูงาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ให้การต้อนรับนางซาราห์ เทย์เลอร์ (Mrs. Sarah Taylor)
เอกอัครราชทูตแคนาดาประจำประเทศไทย และคณะ

เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2564 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายณดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับนางซาราห์ เทย์เลอร์ (Mrs. Sarah Taylor) เอกอัครราชทูตแคนาดาประจำประเทศไทย และคณะ เข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ ในโอกาส เข้ารับหน้าที่ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ให้การต้อนรับนายอเล็กซ์ ไกเกอร์ ซอฟเฟีย (Mr. Alex Geiger Soffa)
เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มียานอเนกประสงค์แห่งสาธารณรัฐชิลีประจำประเทศไทย

เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2565 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายณดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับนายอเล็กซ์ ไกเกอร์ ซอฟเฟีย

(Mr. Alex Geiger Soffa) เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มิอำนาจเต็มแห่งสาธารณรัฐซีลีประจำประเทศไทยเข้าเยี่ยมคารวะ ประธานศาลรัฐธรรมนูญในโอกาสเข้ารับหน้าที่ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ให้การต้อนรับผู้บริหารระดับสูงของมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์
สำนักงานใหญ่กรุงเบอร์ลิน สำนักงานภูมิภาคสิงคโปร์ และคณะ

เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2565 นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายณอดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับนายเคลาส์ปีเตอร์ ฮิลล์ (Mr. Clauspeter Hill) รองผู้อำนวยการแผนกความร่วมมือยุโรปและระหว่างประเทศ มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานใหญ่กรุงเบอร์ลิน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ดร. คาร์สเทิน กราโบ (Dr. Karsten Grabow) เจ้าหน้าที่แผนงานภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก แผนกความร่วมมือยุโรปและระหว่างประเทศ มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานใหญ่กรุงเบอร์ลิน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี นายสเตฟาน ซัมเซอ (Mr. Stefan Samse) ผู้อำนวยการโครงการหลักนิติธรรม มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานภูมิภาคสิงคโปร์ และนางสาวซูซาน ชาน (Ms. Susan Chan) ผู้บริหารภูมิภาคโครงการหลักนิติธรรม มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานภูมิภาคสิงคโปร์ เนื่องในโอกาสเข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จากนั้นมีการประชุมหารือความร่วมมือทางวิชาการร่วมกับผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องประชุม 4/2 ชั้น 4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

2) การเข้าร่วมการประชุมระดับนานาชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศ ครั้งที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนา (AACC Secretariat for Research and Development (AACC SRD)) และเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมในฐานะผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนา

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ มอบหมายให้นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศ ครั้งที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนา (The 3rd International Symposium of the AACC SRD) รูปแบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ 10 – 11 พฤศจิกายน 2564 และนายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมในฐานะผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนา ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมระดับเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (Meeting of Secretary General (MSG))

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ มอบหมายให้ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมระดับเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (Meeting of Secretary General (MSG)) สมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย รูปแบบออนไลน์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2565 ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

การประชุมระหว่างประเทศในโอกาสครบรอบ 60 ปี
ของการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรกี

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หัวหน้าคณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย นำคณะเข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศเนื่องในโอกาสครบรอบ 60 ปี ของการสถาปนา ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรกี ในหัวข้อ “การตีความรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน” ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงอังการา และเมืองอิสตันบูล สาธารณรัฐตุรกี ในระหว่างวันที่ 23 – 30 เมษายน 2565

การประชุมใหญ่ ครั้งที่ 5 และการประชุมคณะกรรมการสมาชิกสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย
(Association of Asian Constitutional Courts and Equivalent Institutions (AACC))
ณ กรุงอุลานบาตอร์ ประเทศมองโกเลีย

นายเนตล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หัวหน้าคณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นำคณะเข้าร่วมการประชุมใหญ่ ครั้งที่ 5 และการประชุมคณะกรรมการสมาชิกสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงอุลานบาตอร์ ประเทศมองโกเลีย ในระหว่างวันที่ 16 - 21 สิงหาคม 2565

การประชุมใหญ่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก ครั้งที่ 5 (World Conference on Constitutional Justice (WCCJ))
ณ จังหวัดบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หัวหน้าคณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ร่วมด้วยนายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นำคณะเข้าร่วมการประชุมใหญ่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก ครั้งที่ 5 (WCCJ) ซึ่งจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 3 – 8 ตุลาคม 2565 ณ จังหวัดบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมวิจัย ครั้งที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนาแห่งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย ประจำปี 2565 (The 3rd Research Conference of the AACC SRD) ในรูปแบบออนไลน์

นายเชวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมวิจัย ครั้งที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนาแห่งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย ประจำปี 2565 (The 3rd Research Conference of the AACC SRD) รูปแบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ 15 – 16 มิถุนายน 2565 ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

3) ความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทย จัดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “ปัญหาและข้อจำกัดของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561”

เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2564 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทย จัดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “ปัญหาและข้อจำกัดของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561” โดยได้รับเกียรติจากนายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา พร้อมด้วยนายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการและรับฟังการอภิปราย โดย ดร. ปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รองศาสตราจารย์อิสสระ ธรรมชาติโรจน์ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ศาสตราจารย์ ดร. บรรเจิด สิงคะเนติ ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และดำเนินรายการ โดย ดร. เชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องราชพฤกษ์บอลรูม สโมสรราชพฤกษ์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

โครงการฝึกอบรมภาคฤดูร้อน ครั้งที่ 10 (The 10th Summer School)
จัดโดยศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ณ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐตุรกี

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มอบหมายให้นางสาวชุตติภา สุขเนียม นิติกรปฏิบัติการ และนายธนาวุฒิ ไตรโสภณ นักวิชาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ เป็นผู้แทนเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมภาคฤดูร้อน ครั้งที่ 10 (The 10th Summer School) จัดโดยศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในหัวข้อ “การตีความรัฐธรรมนูญ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน” ระหว่างวันที่ 19 – 26 กันยายน 2565 ณ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐตุรกี

การประชุมที่ปรึกษาและคณะกรรมการอำนวยการจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2566 – 2568 ครั้งที่ 1/2565

เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2565 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานการประชุมที่ปรึกษาและคณะกรรมการอำนวยการจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย ครั้งที่ 6 ครั้งที่ 1/2565 ในครั้งนี้ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายหนอต เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการจากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (Association of Asian Constitutional Courts and Equivalent Institutions (AACC)) ครั้งที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2566 – 2568 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

7.2 การส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

7.2.1 กลุ่มเป้าหมาย : ผู้นำองค์กร

โครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 10

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เริ่มดำเนินโครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) ขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ซึ่งได้ดำเนินโครงการสืบเนื่องและพัฒนารายละเอียดของหลักสูตรมาตลอดระยะเวลา 9 ปี มุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความพร้อมในการเป็นผู้นำองค์กร โดยการเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการในด้านกฎหมาย การเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจการคลัง การมีส่วนร่วมในภาคประชาชนและสถานการณ์โลกในปัจจุบัน รวมทั้งหลักสำคัญของหลักสูตร คือ หลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย หลักสิทธิมนุษยชน และยังรวมถึงการเสริมสร้างด้านคุณธรรมจริยธรรมและหลักศาสนา ซึ่งถือได้ว่าพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร ผลักดันและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติรอบด้านไปสู่การพัฒนาประเทศไทยในระยะยาวต่อไปโดยมีวัตถุประสงค์ในการบูรณาการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) และแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ในการนำศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านกฎหมาย รัฐธรรมนูญ หลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย และหลักสิทธิมนุษยชน โดยพัฒนาผู้บริหารระดับสูงโดยเฉพาะภาครัฐได้เข้าใจในหลักกฎหมาย กระบวนการงานยุติธรรมทั้งของศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงเศรษฐกิจและสังคม โดยผู้สำเร็จการศึกษาอบรมสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและประเทศชาติได้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 นี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดศึกษาอบรมให้แก่ผู้บริหารระดับสูงภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 52 คน โดยการบรรยายจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 135 ชั่วโมง การศึกษาดูงานภูมิภาค จำนวน 1 ครั้ง การศึกษาดูงานภูมิภาคและกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ จำนวน 2 ครั้ง และการศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ รัฐสภาต่างประเทศ จำนวน 1 ครั้ง และมีผลผลิตทางวิชาการที่สำคัญจากผู้เข้ารับการศึกษาคือ เอกสารวิชาการส่วนบุคคล คนละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 บทความเกี่ยวกับหลักนิติธรรม และฉบับที่ 2 บทความเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตย ซึ่งเอกสารทางวิชาการส่วนบุคคลนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เผยแพร่บนเว็บไซต์ของวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ และตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารศาลรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นวิทยาทานในทางวิชาการต่อสาธารณชนได้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ต่อไป ทั้งนี้ วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญได้เป้าหมายในการพัฒนาหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งเนื้อหา กิจกรรม รวมทั้งสภาพปัญหาและประเด็นที่สำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงที่สำเร็จจากหลักสูตร นำประโยชน์ที่ได้จากการอบรมนำไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

7.2.2 กลุ่มเป้าหมาย : เจ้าหน้าที่ของรัฐ

โครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้จัดโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงาน เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2565 เวลา 08.30 น. – 16.30 น. ณ โรงแรมไมด้า แกรนด์ ทวารวดี นครปฐม จังหวัดนครปฐม มีผู้เข้าร่วมโครงการ ๖ ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการ นายอำเภอ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันในเขตพื้นที่อำเภอเมืองนครปฐม ประธานชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านระดับอำเภอ ประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ระดับอำเภอ และสื่อมวลชนในจังหวัดนครปฐม จำนวนทั้งสิ้น 287 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ ภารกิจการดำเนินงานตามภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมให้แก่หัวหน้าส่วนราชการในระดับจังหวัด เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ตลอดจนเพื่อเป็นการพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่หัวหน้าส่วนราชการในระดับจังหวัด เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีอันจะก่อให้เกิดเครือข่ายและความร่วมมือกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อไปในอนาคต

สรุปผลการดำเนินการโครงการ

- 1) ผู้เข้าร่วมโครงการ ๖ ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการ นายอำเภอ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันในเขตพื้นที่อำเภอเมืองนครปฐม ประธานชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านระดับอำเภอ ประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ระดับอำเภอและสื่อมวลชนในจังหวัดนครปฐม จำนวน 287 คน
- 2) นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดโครงการฯ
- 3) นายสุรศักดิ์ เจริญศิริโชติ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม ให้เกียรติกล่าวต้อนรับคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้เข้าร่วมโครงการฯ
- 4) การอภิปราย หัวข้อ “ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” โดยได้รับเกียรติจาก ศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ศาสตราจารย์ ดร.นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และดร.เชวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำเนินรายการ

5) การเสวนา หัวข้อ “การใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

5.1) นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ ที่ปรึกษาด้านวิชาการ

5.2) นายมนตรี กนกวารี รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

5.3) นายอดิเทพ อุษะพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี

5.4) นายบุญเสริม นาคสาร รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำเนินรายการ

ผลการประเมินโครงการ

วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการ ฯ ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบประเมินความพึงพอใจจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ ตอบแบบประเมิน จำนวน 135 คน พบว่าความพึงพอใจและความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการนี้ ภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ดังนี้

(1) ด้านความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาการอภิปรายและเสวนา	อยู่ในระดับ	มาก
(1.1) ความรู้ ความเข้าใจ ก่อนการเข้าร่วมโครงการฯ	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
(1.2) ความรู้ ความเข้าใจ หลังการเข้าร่วมโครงการฯ	อยู่ในระดับ	มาก
(1.3) ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้รับ	อยู่ในระดับ	มาก
(1.4) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ	อยู่ในระดับ	มาก
(1.5) ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ	อยู่ในระดับ	มาก
(2) ด้านวิทยากร	อยู่ในระดับ	มาก
(2.1) ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาของวิทยากร	อยู่ในระดับ	มาก
(2.2) ความครบถ้วนของเนื้อหา	อยู่ในระดับ	มาก
(2.3) การใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย	อยู่ในระดับ	มาก
(2.4) การตอบคำถามของวิทยากรชัดเจนและตรงประเด็น	อยู่ในระดับ	มาก
(3) ด้านภาพรวมของการจัดโครงการฯ	อยู่ในระดับ	มาก
(3.1) การบริการและอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่	อยู่ในระดับ	มาก
(3.2) ความเหมาะสมของสถานที่	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.3) ความเหมาะสมของระยะเวลาการจัดโครงการ	อยู่ในระดับ	มาก
(3.4) ความเหมาะสมของอาหารและเครื่องดื่ม	อยู่ในระดับ	มาก

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ กิจกรรมการดำเนินงานตามภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งตัวชี้วัดความสำเร็จอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 80 ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ

7.2.3 กลุ่มเป้าหมาย : นักเรียน นิสิต นักศึกษา

1) โครงการบูรณาการเสริมสร้างความรู้สู่ประชาชนในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการบูรณาการเสริมสร้างความรู้สู่ประชาชนในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2565 ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีนายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์ รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้บรรยายให้ความรู้ในหัวข้อ สิทธิขั้นพื้นฐานกับความเท่าเทียมทางเพศ : กรณีการสมรสของบุคคลเพศเดียวกัน แก่บุคลากร นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภูมิภาคตะวันออก ในรูปแบบออนไลน์ รวมทั้งการจัดการแข่งขันตอบปัญหากฎหมายรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากภูมิภาคตะวันออก โดยมีนักเรียนเข้าร่วมจำนวน 87 คน จาก 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนระยองวิทยาคม โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนสิงห์สมุทร โรงเรียนมัธยมวัดเขาสกิม โรงเรียนคลองพลูวิทยา โรงเรียนวังจันทร์วิทยา โรงเรียนเขาชะเมาวิทยา

2) โครงการเสริมสร้างความรู้ด้านกฎหมายวันพี ประจำปีการศึกษา 2565

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมมือกับมหาวิทยาลัยนเรศวร ดำเนินโครงการเสริมสร้างความรู้ด้านกฎหมายในวันพี เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2565 ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก โดยมีนายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้บรรยายให้ความรู้ในหัวข้อ “สิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ LGBTI Rights” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และองค์ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน

3) โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักนิติธรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดใกล้เคียง เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2565 ณ อาคารวิทยาลัยการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และองค์ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญสำหรับนักเรียน นักศึกษาและประชาชนโดยทั่วไป โดยมีนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันจำนวน 117 โรงเรียน รวม 234 คน

4) โครงการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญ รุ่นที่ 7 ประจำปี พ.ศ. 2565

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้จัดโครงการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญ รุ่นที่ 7 ประจำปี พ.ศ. 2565 ในวันที่ 5 - 7 กันยายน 2565 ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสถานที่อื่น ๆ มีผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ ประกอบด้วยนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครู อาจารย์ และผู้สังเกตการณ์ จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียน วัดทองคั่ง “ไพโรจน์ประชาสรรค์” โรงเรียนวัดดอนตำราธรรม โรงเรียนบ้านหนองเขิน (อินทวิชัยบำรุง) โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน และโรงเรียนอนนภาศัพท์ รวมจำนวน 54 คน โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 สร้างเครือข่ายระดับเยาวชน และบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม

โครงการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญ รุ่นที่ 7 ได้กำหนดให้มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และการสร้างเครือข่ายในระดับเยาวชน ได้แก่

(1) การบรรยายพิเศษเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และอำนาจขององค์กรต่าง ๆ จากวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาดูงานหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วย

- ๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- ๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)
- ๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๑ สำนักงานศาลปกครอง

(2) การระดมความคิดเห็น และประมวลผล เพื่อเขียนเป็นเรียงความสรุปผลการเข้าร่วมโครงการ ในหัวข้อ “ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญ รุ่นที่ 7”

(3) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เสริมสร้างความสามัคคี การละลายพฤติกรรม และการเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างโรงเรียน

(4) การมอบเกียรติบัตรให้กับผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทุกคน และมอบเกียรติบัตรให้กับผู้ชนะการประกวดการเขียนเรียงความ

การประเมินผลโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดผลการประเมิน คือ แบบประเมินความพึงพอใจ ในการจัดโครงการในภาพรวม ประกอบไปด้วย การวัดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน การประเมินความพึงพอใจ รวมทั้งข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมในการเข้าร่วมโครงการด้านต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ด้านสถานที่ ระยะเวลา อาหารและเครื่องดื่ม
- (2) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่
- (3) ด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหาการบรรยายเรื่องต่าง ๆ

(3.1) การบรรยายเรื่องบทบาท หน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

(3.2) การศึกษาดูงานและรับฟังการบรรยาย ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)

(3.3) การศึกษาดูงานและรับฟังการบรรยาย ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(3.4) การศึกษาดูงานและรับฟังการบรรยาย ณ สำนักงานศาลปกครอง

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้จัดทำแบบประเมินผลโครงการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีรายละเอียดและผลสรุปในแต่ละประเด็นคำถามต่างกัน ซึ่งได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมโครงการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากคำถามชนิดมาตราประมาณค่า ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านสถานที่ ระยะเวลา อาหารและเครื่องดื่ม ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหาการบรรยาย เรื่องต่าง ๆ และการได้รับประโยชน์จากกิจกรรม โดยระดับความรู้ที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับและระดับความพึงพอใจต่อการจัดโครงการ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มาก
3 คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	น้อย
1 คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนมีดังนี้

ค่าเฉลี่ยรายข้อ 4.51 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรายข้อ 3.51 – 4.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ยรายข้อ 2.51 – 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรายข้อ 1.51 – 2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ยรายข้อ 1.00 – 1.50	หมายถึง	น้อยมาก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด จะนำมาประมวลเข้าไว้ด้วยกัน

ผลการประเมินโครงการ

วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการ ฯ ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบประเมินความพึงพอใจจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ ที่ตอบแบบประเมิน พบว่า ผลการประเมินโครงการ หลังการดำเนินงานโดยรวมเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

(1) ด้านสถานที่ ระยะเวลา อาหารและเครื่องดื่ม

(1.1) สถานที่จัดโครงการมีความเหมาะสม	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(1.2) สถานที่พักมีความเหมาะสม	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(1.3) วัสดุอุปกรณ์ประกอบการบรรยายมีความเหมาะสม	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(1.4) ระยะเวลาของโครงการมีความเหมาะสม	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(1.5) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสม	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(1.6) อาหารและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม	อยู่ในระดับ	มากที่สุด

(2) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่

(2.1) การให้บริการของเจ้าหน้าที่	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(2.2) การประสานงานของเจ้าหน้าที่	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(2.3) การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(2.4) การให้คำแนะนำหรือตอบข้อซักถามของเจ้าหน้าที่	อยู่ในระดับ	มากที่สุด

(3) ด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหา

(3.1) การบรรยายเรื่อง บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยคดีฯ	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.1.1) ความเหมาะสมด้านเนื้อหา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.1.2) การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.1.3) การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้แสดงความคิดเห็น	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.2) การศึกษาดูงานและรับฟังการบรรยาย ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.2.1) ความเหมาะสมด้านเนื้อหา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.2.2) การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.2.3) การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้แสดงความคิดเห็น	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.3) การศึกษาดูงานและรับฟังการบรรยาย ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.3.1) ความเหมาะสมด้านเนื้อหา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.3.2) การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.3.3) การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้แสดงความคิดเห็น	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.4) การศึกษาดูงานและรับฟังการบรรยาย ณ สำนักงานศาลปกครอง	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.4.1) ความเหมาะสมด้านเนื้อหา	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.4.2) การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
(3.4.3) การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้แสดงความคิดเห็น	อยู่ในระดับ	มากที่สุด

ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวุชนศาลรัฐธรรมนูญ รุ่นที่ 7 อยู่ในระดับมากที่สุดและจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ สรุปได้ว่า เป็นโครงการที่ดี มีประโยชน์ควรจะดำเนินการต่อไป (โครงการต่อเนื่อง) โดยเน้นการสร้างเครือข่ายระดับเยาวชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และผู้เข้าร่วมโครงการมีความประทับใจการดูแลเอาใจใส่ และการให้บริการของเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นอย่างมาก

ทั้งนี้ ผลการดำเนินโครงการพัฒนาวุชนศาลรัฐธรรมนูญ รุ่นที่ 7 แบ่งตามองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ สามารถสรุปได้ ดังนี้

- (1) ด้านการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาท หน้าที่และอำนาจ กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ
- (2) ด้านการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท ภารกิจของหน่วยงานราชการที่สำคัญต่าง ๆ โดยการนำคณะผู้เข้าร่วมโครงการเข้ารับฟังการบรรยายและศึกษาดูงาน ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานศาลปกครอง

(3) ด้านการเสริมสร้างความรู้ความรักสามัคคี และการทำงานเป็นทีม โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการระดมสมอง

(4) ด้านการเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการ โดยได้จัดให้มีกิจกรรมการเขียนเรียงความของเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการในหัวข้อ “ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวุชน ศาสตร์รัฐธรรมนูญ รุ่นที่ 7 ” ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหา เหตุผล ตัวอย่างสนับสนุน ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา สำนวนภาษาสละสลวย ถูกต้องเหมาะสม และการสรุปครอบคลุมเนื้อหา ชัดเจน แฝงแนวคิด นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการเขียนเรียงความของครูอาจารย์ผู้เข้าร่วมโครงการ ในหัวข้อ “ท่านจะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวุชน ศาสตร์รัฐธรรมนูญ รุ่นที่ 7 ไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนของท่านอย่างไร”

ตลอดระยะเวลาของการดำเนินโครงการฯ ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ได้ให้ความสนใจในการรับฟัง การบรรยาย และการเข้าเยี่ยมชมศึกษาดูงานในสถานที่สำคัญต่าง ๆ เป็นอย่างดี อีกทั้งยังได้รับความร่วมมือในการเข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น นำมาซึ่งความประทับใจให้เกิดแก่คณะวิทยากร และคณะผู้จัดโครงการ ฯ ทำให้ การจัดโครงการ ฯ ในครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ ของศาสตร์รัฐธรรมนูญ ด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่มุ่งมั่นพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ

7.2.4 กลุ่มเป้าหมาย : ประชาชนทั่วไป

โครงการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความสะดวกของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการดำเนินโครงการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความสะดวกของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ (ผลสัมฤทธิ์ : ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกโดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั้งถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ) โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญโดยได้ว่าจ้างสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นที่ปรึกษา โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงชัย ทองปาน เป็นหัวหน้าโครงการ

การสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความสะดวกของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์รวม 4 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่น ของประชาชนต่อการอำนวยความสะดวกศาลรัฐธรรมนูญ (2) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาท และอำนาจหน้าที่ รวมทั้งการดำเนินงานในมิติต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญ (3) เพื่อศึกษาความคิดเห็น และความคาดหวังของนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มตัวแทนเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม กลุ่มผู้นำเอกชน หรือภาคธุรกิจ หรือองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และ (4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะตามหลักการวิจัยสถาบันในการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ประกอบการวางแผน การกำหนดนโยบาย และแนวทางการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่ม และ/หรือธำรงรักษาความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการอำนวยความสะดวกของศาลรัฐธรรมนูญ โดยใช้วิธีทฤษฎีแบบผสมผสาน ผลการศึกษาสามารถสรุป ได้ดังต่อไปนี้

1) ผลการเก็บข้อมูลแบบสอบถามกลุ่มประชาชนทั่วไป

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนทั่วไป จำนวน 2,300 คนใน 12 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน นครราชสีมา มุกดาหาร กรุงเทพมหานคร สมุทรสงคราม ราชบุรี เพชรบุรี ชลบุรี ตรวต นครศรีธรรมราช และระนอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุกระจายตั้งแต่ 21 – 60 ปี โดยส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 27.74 มีอายุ 21 – 30 ปี ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งหนึ่งจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นข้าราชการ/ลูกจ้าง/พนักงานของรัฐส่วนกลาง โดยผลการสำรวจสรุปได้ว่า ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกของศาลรัฐธรรมนูญ อยู่ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 60.39

2) ส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ไข

2.1) ด้านสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ (1) ควรมีการประเมินการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน (2) ควรมีการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย หรือสอดคล้องกับพื้นที่ (3) ใช้รูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย (4) ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของประชาชน หรือสภาพพื้นที่ (5) นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนสนใจ ในพื้นที่ต่างจังหวัด (6) ศาลรัฐธรรมนูญควรมีสำนักงาน หรือองค์กร หรือส่วนงานที่ช่วยทำหน้าที่ในการสื่อสารให้กับศาลรัฐธรรมนูญ (7) จัดประชุมชี้แจงผ่านเวทีต่าง ๆ ในพื้นที่ (8) สร้างแกนนำหลักประชาสัมพันธ์ผ่านแกนนำ (9) พัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ (10) ควรมีความเห็นโดยตรงของศาลรัฐธรรมนูญ ในคำวินิจฉัย และ (11) ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านหนังสือเวียน

2.2) ด้านการให้ความรู้ให้การศึกษา ได้แก่ (1) ควรมีการประเมินการเข้าถึงความรู้ของประชาชน (2) ควรสร้างความเข้าใจในกระบวนการกฎหมายแบบประชาชน (3) ควรมีการประชาสัมพันธ์ช่องทางการเข้าถึงความรู้ต่าง ๆ ให้กับหน่วยงาน และประชาชน (4) ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้สามารถเป็นที่ปรึกษาแก่ประชาชนได้ (5) ควรมีการประชุม หรือการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่ในเรื่องของสิทธิ และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ทำให้ประชาชนรับรู้ว่ามีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน (6) ควรมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญในระดับต้น การให้ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายอื่น ๆ (7) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมโดยอาจเน้นไปที่ผู้นำชุมชน (8) ในพื้นที่ต่างจังหวัด ศาลรัฐธรรมนูญควรมีสำนักรง หรือองค์กร หรือส่วนงานที่ช่วยทำหน้าที่ในการให้ความรู้แทนศาลรัฐธรรมนูญ หรือกำหนดหน่วยบริการ หรืออาสาสมัคร เป็นตัวแทนของศาลรัฐธรรมนูญ (9) ควรเข้าไปสนับสนุนยุติธรรมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนงบประมาณ หรือบุคลากรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้นำมาใช้ในการจัดอบรมให้กับประชาชนในพื้นที่ ปรับรูปแบบการอบรมให้น่าสนใจ และ (10) ควรขยายความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชนให้ประชาชนได้ทราบ

2.3) ด้านเครือข่ายการทำงาน ได้แก่ (1) ในพื้นที่ต่างจังหวัด ศาลรัฐธรรมนูญควรมีสำนักรง องค์กร หรือส่วนงานที่ช่วยทำหน้าที่แทนศาลรัฐธรรมนูญ (2) การทำ MOU กับหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วประเทศเพื่อเป็นเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาชน (3) การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการที่เป็นองค์กรทางด้านการวิชาการด้านรัฐธรรมนูญ และ (4) การสร้างการรับรู้ หรือการให้ความรู้เฉพาะกลุ่ม เพื่อส่งต่อไปยังกลุ่มอื่น ๆ

3) ข้อเสนอแนะที่นำมากำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินงาน ดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำประเด็นข้อค้นพบและข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาโครงการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชน ฯ ที่ได้นำเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญนำไปพิจารณาดำเนินการโดยสรุปมีดังนี้

3.1) การจัดทำคำอธิบายเกี่ยวกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ การแสดงผลทางกฎหมายที่ใช้ในการวินิจฉัยคดีเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนหรือผู้มีความสนใจสามารถเข้าใจได้ง่ายและเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง

3.2) การประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้ประชาชนรับรู้ถึงช่องทางการติดต่อ สื่อสารกับศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และไม่มีค่าใช้จ่าย รวมถึงการส่งคำวินิจฉัยไปยังหน่วยงานของรัฐทั้งในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น และการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน

3.3) การสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย เช่น สถานศึกษาในสังกัด สพฐ. และมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ เป็นต้น

3.4) การสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับกลุ่มเฉพาะ เช่น เด็ก เยาวชน และนักศึกษา กลุ่มผู้นำชุมชน ด้านที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ สิทธิ และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

3.5) การประเมินผลการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ เพื่อประเมินการรับรู้ ความเข้าใจ ความคาดหวังของประชาชน เป็นต้น

7.2.5 กลุ่มเป้าหมาย : ผู้พิการ

โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางหู

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินการจัดอบรมโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางหู ในวันพฤหัสบดีที่ 8 กันยายน 2565 ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยการอบรมในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นเผยแพร่ให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญให้แก่หน่วยงานหลักของผู้พิการทางหูและผู้พิการทางสายตา เพื่อเป็นการเผยแพร่กฎหมายรัฐธรรมนูญให้สู่กลุ่มเป้าหมายให้ได้รับสิทธิในการเข้าถึงความรู้ความเข้าใจในกฎหมายรัฐธรรมนูญด้วยรูปแบบสื่อต่าง ๆ ให้แก่ผู้พิการทางสายตาและทางหู และเพิ่มโอกาสในการรับรู้สิทธิของผู้พิการตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางหูได้ดำเนินการจัดทำสื่อเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญและเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย การจัดทำหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงระบบเดซีให้แก่เครือข่ายผู้พิการทางสายตา จำนวน 118 แห่งทั่วประเทศไทย และได้เผยแพร่วีดิทัศน์ล่ามภาษามือพร้อมแผ่นพับประชาสัมพันธ์ให้แก่เครือข่ายผู้พิการทางหู จำนวน 104 แห่งทั่วประเทศไทย

ในการจัดอบรมครั้งนี้ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางหู ในการนี้ นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมโครงการ ผู้ร่วมโครงการประกอบด้วยผู้แทนสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย มูลนิธิคนตาบอดไทยและสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย ภายในงานได้รับชมวีดิทัศน์ “สารจากประธานศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อเป็นปฐมบทของโครงการ และวีดิทัศน์จาก นายมณฑิยา บุญตัน สมาชิกวุฒิสภาและประธานมูลนิธิคนตาบอดไทย และรับฟังการบรรยาย เรื่อง บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี และนายกล้า สมุทวณิช นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญชำนาญการ ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น 3 และห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ซึ่งการดำเนินการอบรมได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี สามารถดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ผู้บริหาร ข้าราชการ และบุคคลภายนอกที่เข้าร่วมโครงการได้ร่วมกันแสดงข้อคิดเห็น แนวคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งมีวิสัยทัศน์และมุมมองใหม่ ๆ ในการเพิ่มช่องทางพัฒนางานการเผยแพร่กฎหมายรัฐธรรมนูญให้แก่กลุ่มผู้พิการต่อไป

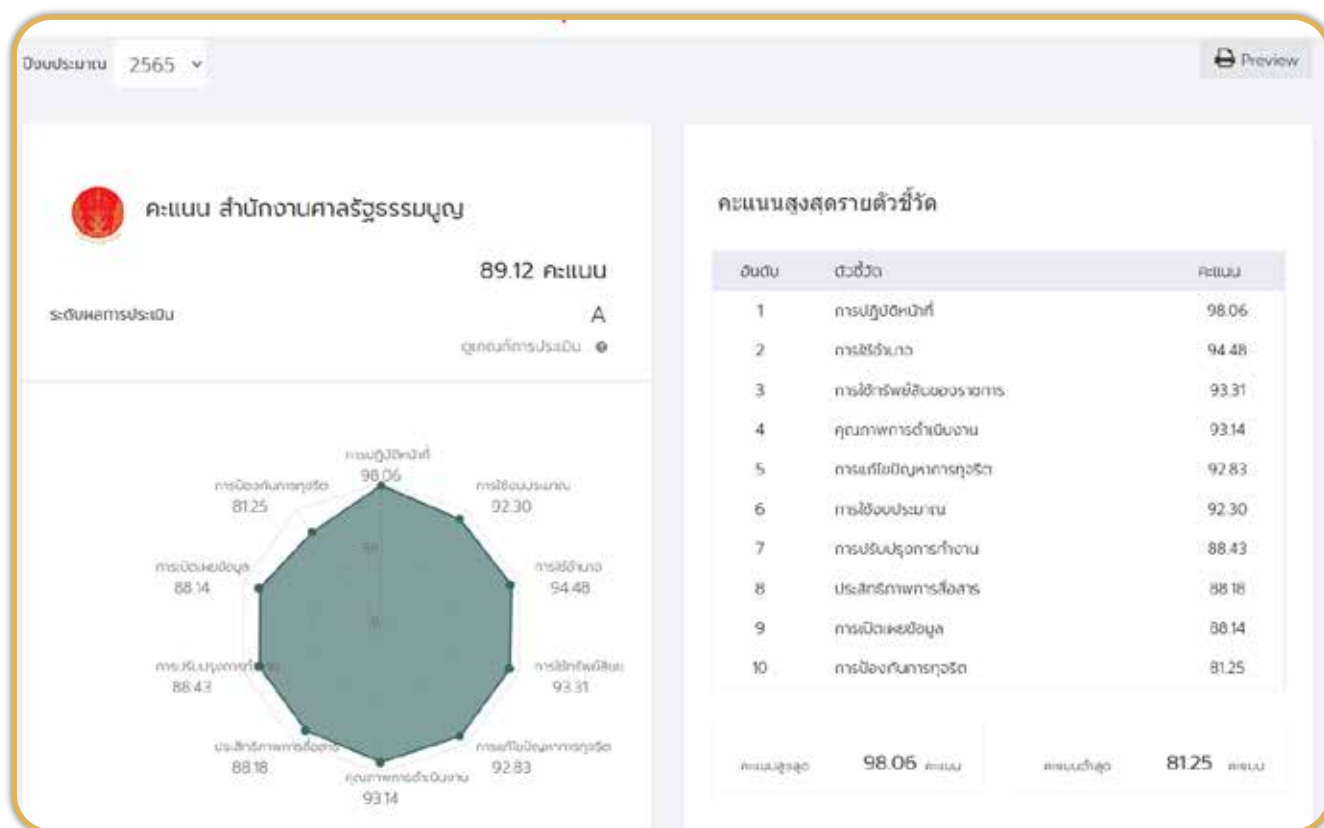

8. ผลการดำเนินงานด้านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมสุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการเข้าร่วมโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นการประเมินที่มุ่งเน้นการออกแบบการขับเคลื่อนการประเมินอย่างเป็นระบบเพิ่มประสิทธิภาพของการป้องกันการทุจริตเชิงรุก โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้หน่วยงานที่รับการประเมินได้รับทราบสถานการณ์ด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของตนเอง และสามารถนำผลการประเมินไปสู่การปรับปรุงพัฒนาด้านคุณธรรมและความโปร่งใสได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ 89.12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับ A (85.00 – 94.99 คะแนน) ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำผลการประเมินดังกล่าวมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 4

บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผล ภาครัฐการแบบบูรณาการ

(Government Evaluation System : GES)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญในเรื่องการกำกับ การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ (Vision) และพันธกิจ (Mission) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดตัวชี้วัด (Key Performance Indicator: KPI) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบ่งชี้ความก้าวหน้าติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็น “ผลผลิต (output) หรือผลลัพธ์ (outcome)” ของโครงการ/กิจกรรมสำคัญ โดยได้กำหนดเป้าประสงค์ (Goals) ของการดำเนินงานไว้ ดังนี้ 1) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการพิจารณาคดีสู่สากล 2) เสริมสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการภายในองค์กร มีความเข้มแข็ง 3) บุคลากรมีความสามารถควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม และ 4) ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อศาลรัฐธรรมนูญ

การกำหนดตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ได้สร้างกลไกในรูปแบบ “คณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อทำหน้าที่ตั้งแต่การกำหนดกรอบและรายละเอียดตัวชี้วัดเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศใช้แผนปฏิบัติราชการฯ ซึ่งตัวชี้วัดที่กำหนดจะมี 2 ลักษณะ คือ “ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (quantity)” สำหรับการวัดหรือประเมินผลที่เป็นจำนวนที่สามารถนับได้โดยกำหนดหน่วยการวัดเป็น “ร้อยละ” และ “ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (quality)”

สำหรับแนวทางในการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ใช้แนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ ตามคำแนะนำ/ข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา โดยแนวทาง GES เป็นระบบการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างชัดเจนใน 2 มิติ ได้แก่ “มิติภายนอก” และ “มิติภายใน” โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้นำผลการดำเนินงานตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มาใช้ในการวิเคราะห์ประเมินผล ทั้ง 2 มิติ โดย “มิติภายนอก” ประกอบด้วย (1) การประเมินประสิทธิผล (ผลลัพธ์/ผลผลิต) และ (2) การประเมินคุณภาพความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และ “มิติภายใน” ประกอบด้วย (1) การประเมินประสิทธิภาพ และ (2) การพัฒนาองค์การ มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ประเมินผล ตามแนวทางของคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ดังรายละเอียดปรากฏตามแผนภาพ

แผนภาพที่ 9 การประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตามแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

ที่มา : ปรับปรุงจากคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 (ฉบับย่อ) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้จัดทำข้อมูลตามกรอบ “การประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES)” ใน 2 มิติ ได้แก่ มิติภายนอกและมิติภายใน ดังนี้

1. มิติภายนอก การประเมินประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

1.1 การประเมินประสิทธิภาพ

ในการประเมินผลการดำเนินงานด้านประสิทธิภาพ เป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงาน จากผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดให้มีการประเมินผลจาก “จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินแล้วเสร็จ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เทียบกับโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565” สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการทบทวน ปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้แผนปฏิบัติราชการฯ มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2562 - 2565) รวมทั้งดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ขึ้น

แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับแผนต่าง ๆ ในระดับ 1, 2 และ 3 ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดการผลักดัน และบูรณาการนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรมมีความชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามเป้าประสงค์ของแผนต่าง ๆ รวมทั้งใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ดังนี้

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผลการดำเนินงาน จำนวน 31 โครงการ จากจำนวนโครงการตามแผนฯ 35 โครงการ ดังนี้

1) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหารงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นมาตรฐานสากล รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 จำนวน 7 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และได้ดำเนินงานโครงการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 7 โครงการ

2) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นมาตรฐานสากล รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 จำนวน 7 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และได้ดำเนินงานโครงการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 5 โครงการ

3) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 จำนวน 3 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และได้ดำเนินงานโครงการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 3 โครงการ

4) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 จำนวน 18 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และได้ดำเนินงานโครงการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 โครงการ

ตารางแสดงผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิบัติราชการ รายปี พ.ศ. 2565	แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565		
	จำนวนโครงการแผนฯ	ดำเนินการทั้งสิ้น	ร้อยละ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงานด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นมาตรฐานสากล	7 โครงการ	7 โครงการ	100
ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่มี ธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นมาตรฐานสากล	7 โครงการ	5 โครงการ	71.43
ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง และได้รับ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ ขององค์กร	3 โครงการ	3 โครงการ	100
ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ กับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	18 โครงการ	16 โครงการ	88.88
รวม 4 ประเด็นยุทธศาสตร์	35 โครงการ	31 โครงการ	88.57

จากผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นร้อยละ 88.57 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 60 สรุปผลการดำเนินงานตามมติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 53.14

1.2 การประเมินคุณภาพความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและการดำเนินงานตามภารกิจเป็นประจำทุกปี มีการดำเนินโครงการสำคัญ ดังนี้

1) โครงการพัฒนาการเผยแพร่ความรู้ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล

มีผลการดำเนินงานด้านความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การให้ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ คิดเป็นร้อยละ 80 อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย

(1) เนื้อหามีความครบถ้วน ชัดเจน	อยู่ในระดับ มาก
(2) เนื้อหาเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน	อยู่ในระดับ มาก
(3) รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจต่อการจดจำ	อยู่ในระดับ มาก
(4) ความถี่ในการเผยแพร่สื่อมีความเหมาะสม	อยู่ในระดับ มาก
(5) ช่องทางในการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์	อยู่ในระดับ มากที่สุด
(6) ภาพรวมของความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์	อยู่ในระดับ มาก
(7) หลังชมสื่อประชาสัมพันธ์ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในระดับใด	อยู่ในระดับ มาก

2) โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักนิติธรรม

ตัวชี้วัด		ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย (เจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา) ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 300 คน	จำนวน 451 คน
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย (เจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและการปกครองระบอบประชาธิปไตย	ร้อยละ 83.51 (กลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถาม 287 คน มีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ย 4.18 คะแนน จาก 5 คะแนน)

จากผลการดำเนินงานโครงการสำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 2 โครงการ มีผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นร้อยละ 81.75 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 10 สรุปผลการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 8.17

2. มิติภายใน การประเมินประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

2.1 การประเมินประสิทธิผล

เป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานจากผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เปรียบเทียบกับเป้าหมายตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

รายการ	งบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565			
	ผลการใช้จ่าย		เป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรีร้อยละ	สูง/ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ
	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ		
รายจ่ายประจำ	236,255,802.78	91.98	100.00	- 8.02
รายจ่ายลงทุน	77,889,976.62	74.66	100.00	- 25.34
รายจ่ายภาพรวม	314,145,779.40	86.98	100.00	- 13.02

จากผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เปรียบเทียบกับเป้าหมายตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รวมทั้งสิ้น ร้อยละ 86.98 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 15 สรุปผลการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 13.04

2.2 การพัฒนาองค์กร

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีโครงการในการปรับปรุงพัฒนางานบริการประชาชนให้เป็นรูปแบบดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยมุ่งหวังพัฒนาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสู่การเป็นองค์กรที่สมรรถนะสูง (High Performance) รวมถึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ตามตัวชี้วัดงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ

ผลสัมฤทธิ์ : ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกโดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทัวถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

ตัวชี้วัด		ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัด เชิงคุณภาพ	อัตราส่วนของจำนวนขั้นตอนสำคัญในการอำนวยความสะดวกที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อความโปร่งใส ความสะดวกรวดเร็ว ร้อยละ 75	อัตราส่วนของจำนวนขั้นตอนสำคัญที่ใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ร้อยละ 100 (4 ขั้นตอนจาก 4 ขั้นตอน) โดยมีโครงการ ที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 7 โครงการ
ตัวชี้วัด เชิงปริมาณ	จำนวนขั้นตอนสำคัญในการอำนวยความสะดวกที่ใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อความโปร่งใส ความสะดวกรวดเร็ว จำนวน 3 ขั้นตอน	จำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การยื่นคำร้องขอหรือหนังสือขอให้ศาล พิจารณาวินิจฉัย 2. การพิจารณารับคำร้อง 3. กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ 4. การจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญ ส่งไปประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาและเผยแพร่สู่สาธารณะ

จากผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ตามตัวชี้วัดงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นร้อยละ 100 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงาน ตามมติการประเมินผลภาครัฐการแบบบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 15 สรุปผลการดำเนินงานตามมติการประเมินผล ภาครัฐการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 15.00

สรุปการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ตามแนวทางการประเมินผลภาครัฐการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System : GES)

มติการประเมินตามระบบ GES	ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)
1. มิติภายนอก	
1.1 การประเมินประสิทธิผล (ร้อยละ 60)	53.14
1.2 การประเมินคุณภาพความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการให้ บริการตามภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ร้อยละ 10)	8.17
รวมมิติภายนอก (ร้อยละ 70)	61.31
2. มิติภายใน	
2.1 การประเมินประสิทธิภาพ (ร้อยละ 15)	13.04
2.2 การพัฒนาองค์กร (ร้อยละ 15)	15.00
รวมมิติภายใน (ร้อยละ 30)	28.04
รวมทั้งสิ้น ร้อยละ 89.35	

จากการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามแนวทางการประเมินผลภาครัฐการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้คะแนนรวมด้านมิติภายนอก ร้อยละ 61.31 และด้านมิติภายใน ร้อยละ 28.04 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 89.35 โดยจากการประเมินผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง ผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะนำผลการประเมินดังกล่าว ไปดำเนินการวิเคราะห์ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนปฏิบัติการของสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ส่วนที่ 5

**การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี
และกิจกรรมสำคัญของประเทศ**

1. การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่าง ๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความเป็นราชอาณาจักรไทย อันสืบเนื่องยาวนานมากกว่าเจ็ดร้อยปี หลักฐานสำคัญปรากฏมาแต่สมัยเมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดไว้ในกฎหมายที่ยอมรับว่าเตือนใจ มีพระราชพิธีใด เพื่อเป็นแบบแผนให้สืบทอดปฏิบัติมาจวบจนปัจจุบัน

พระราชพิธีในรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งเป็นพระราชพิธีประจำ และพระราชพิธีพิเศษ เฉพาะที่เป็นหมายกำหนดการ ของสำนักพระราชวังเปิดโอกาสให้ข้าราชการทุกฝ่ายได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญล้วนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและได้แสดงกตเวทิตาธรรม โดยการเข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่าง ๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565) ดังนี้

1. พระราชพิธีประจำ

1.1 พระราชพิธี รัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

29 ตุลาคม 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2564 ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
31 ตุลาคม 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2564 ณ วัดสุทัศนเทพวราราม
3 พฤศจิกายน 2564	เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2564 ณ วัดราชโอรสาราม
3 มิถุนายน 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2565 ณ ท้องสนามหลวง
28 กรกฎาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม 2565 ณ ท้องสนามหลวง
12 สิงหาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2565 ณ ท้องสนามหลวง

1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่มีพระมหากษัตริย์องค์ก่อน

13 ตุลาคม 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลา เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
23 ตุลาคม 2564	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายบังคมพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันปิยมหาราช ณ พระลานพระราชวังดุสิต
25 พฤศจิกายน 2564	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมราชานุสรณ์ สวนลุมพินี
5 ธันวาคม 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล พิธีวางพานพุ่มและพิธีถวายบังคมเนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม 2564 ณ ท้องสนามหลวง
5 ธันวาคม 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางศิลาฤกษ์แท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ ดิกลั่นดิไม้ตรี ทำเนียบรัฐบาล
28 ธันวาคม 2564	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะเนื่องในวันคล้ายวันปราบดาภิเษกสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ณ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
31 มีนาคม 2565	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มดอกไม้ ถวายราชสักการะ เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า พุทธศักราช 2565 ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ที่ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชนันทาราม
6 เมษายน 2565	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ พุทธศักราช 2565 ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ ที่สะพานพระพุทธยอดฟ้า

1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่มีพระมหากรุณาธิคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน (ต่อ)

9 มิถุนายน 2565	นายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ เชียงสะพานพระราม 8

1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง

1 มกราคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2565 ณ พระบรมมหาราชวัง
3 กุมภาพันธ์ 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เพื่อถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2565 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา
1 เมษายน 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2 เมษายน 2565 ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา
2 – 4 พฤษภาคม 2565	นายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีพระราชกุศลทักษิณานุปทาน และพระราชพิธีฉัตรมงคล พฤษภาคม พุทธศักราช 2565 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
10 พฤษภาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีบวงสรวงพระหลักเมือง เนื่องในโอกาสกรุงรัตนโกสินทร์ ครบ 240 ปี ณ ศาลหลักเมือง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
3 มิถุนายน 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2565 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง

1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง (ต่อ)

24 มิถุนายน 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าเจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ ตำหนักอรุณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
28 กรกฎาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม 2565 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
12 สิงหาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสสมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 90 พรรษา 12 สิงหาคม 2565 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง
22 กันยายน 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี 4 กรกฎาคม 2565 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา

2. พิธีการอื่น ๆ

21 พฤศจิกายน 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมงานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์พิเศษ อิสสระ นิตินันท์ประภาศ อดีตประธานศาลรัฐธรรมนูญ ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส
5 มีนาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมงานพระราชทานเพลิงศพพลเอกหญิง ท่านผู้หญิงอภิรดี ยิ่งเจริญ ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส
26 เมษายน 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิม พระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 3 มิถุนายน 2565 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)
3 มิถุนายน 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคล และจัดกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์และบำเพ็ญสาธารณกุศลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2565 ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
17 มิถุนายน 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2565 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)
19 มิถุนายน 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิริคุโร) อดีตเจ้าอาวาสวัดธรรมมงคล เกาญญนนวิหารและประธานกรรมการคณะสงฆ์ธรรมยุตในประเทศไทย ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส
22 กรกฎาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2565 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)

2. พิธีการอื่น ๆ (ต่อ)

7 สิงหาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมงาน “วันรพี” วางพวงมาลา ถวายสักการะพระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ “พระบิดาแห่งกฎหมายไทย” ณ หน้าอาคารศาลยุติธรรม ศาลฎีกา ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร
9 กันยายน 2565	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมงานพิธีวางพวงมาลาเนื่องในวันคล้ายวันถึงแก่กรรมท่านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ ณ โรงเรียนรัตนาธิเบศร์ จ.นนทบุรี

2. ประมวลภาพกิจกรรม

เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีวางพวงมาลา เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร เพื่อแสดงความจงรักภักดีและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2564 นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พุทธศักราช 2564 ณ พระบรมราชานุสรณ์ สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2564 นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล พิธีวางพานพุ่มและพิธีถวายบังคม เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม 2564 ณ ท้องสนามหลวง ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2565 นายวริทธิ์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เนื่องในเทศกาลวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2565 ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2565 นายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มดอกไม้ ถวายราชสักการะ เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า พุทธศักราช 2565 ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ที่ลานพลับพลา มหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชินีผดุงนารี กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2565 นายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มถวายราชสักการะพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและวันพระสิริมหากัศิรบรมราชวงศ์ พุทธศักราช 2565 ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ ที่สะพานพระพุทธยอดฟ้า กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2565 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย
 นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
 นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
 นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายณกต เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
 นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงาน
 ศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล
 เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี
 3 มิถุนายน 2565 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2565 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี 3 มิถุนายน 2565 ต่อมาในเวลา 18.00 น. วันเดียวกัน นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มอบหมายนายสุทธิรักษ์ ทองศิริไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนเข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะและวางพานพุ่ม และพิธีจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคล ณ ท้องสนามหลวง ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 นายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะ เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระบรมราชานุสาวรีย์ เชียงสะพานพระราม 8 เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2565 นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายณดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล และแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2565 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2565 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายณดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสสมโภชฉลองพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2565 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2565 นายวริทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลและพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน จากนั้นร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2565 ณ พระบรมมหาราชวัง ต่อมาในเวลา 18.00 น. วันเดียวกัน นายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มอบหมายให้นายบุญเสริม นาคสาร รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนเข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะและวางพานพุ่ม และพิธีจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคล ณ ท้องสนามหลวง ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2565 นายววิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยภริยา และนายเชวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล เนื่องในโอกาสสมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 90 พรรษา 12 สิงหาคม 2565 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พร้อมทั้งร่วมแจกอาหาร และเครื่องดื่มพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร จากนั้นร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ณ พระบรมมหาราชวัง ต่อมาในเวลา 18.00 น. วันเดียวกัน นายเชวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มอบหมายให้นายมนตรี กนกวารี รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนเข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะและวางพานพุ่มและพิธีจุดเทียน ถวายพระพรชัยมงคล ณ ท้องสนามหลวง ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 6

รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

1. รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

รายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงิน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ตรวจสอบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า รายงานการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 และผลการดำเนินงาน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงินในรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระจากหน่วยงานตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี รวมถึงมาตรฐานเรื่องความเป็นอิสระที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี (ประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่า หลักฐานการสอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

16๓

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบข้อมูลอื่น ข้อมูลอื่นประกอบด้วย ข้อมูลซึ่งรวมอยู่ในรายงานประจำปี แต่ไม่รวมถึงรายงานการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีที่อยู่ในรายงานประจำปีนั้น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน คาดว่า สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะได้รับรายงานประจำปีภายหลังวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่อรายงานการเงินไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่น และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลอื่น

ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน คือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับรายงานการเงิน หรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้อ่านรายงานประจำปี หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สรุปได้ว่าการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องสื่อสารเรื่องดังกล่าวกับผู้บริหาร

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อรายงานการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนอรายงานการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควร ตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำรายงานการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำรายงานการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของหน่วยงาน ในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องตามความเหมาะสม และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่มีข้อกำหนดในกฎหมายหรือเป็นนโยบายรัฐบาลที่จะเลิกหน่วยงาน หรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงิน

การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า รายงานการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล คือ ความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อการดำเนินการได้อย่าง

๑๘๑

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สมเหตุสมผลว่า รายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้รายงานการเงินจากการใช้รายงานการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในรายงานการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงข้อมูล การแสดงข้อมูลที่ผิดตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของหน่วยงาน

- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร

- สรุปเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหารและจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของหน่วยงานในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยให้ข้อสังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงินที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้หน่วยงานต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง

- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของรายงานการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลว่า รายงานการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่

๖๔

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้สื่อสารกับผู้บริหารในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งรวมถึง
ขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบ
รวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายใน หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พบ
ในระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(นางศิริเกษ วาทยานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินและบริหารพัสดุที่ 18

(นางนัตยา ธนธิพันธ์)

นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการพิเศษ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2565

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2565	2564
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	189,954,343.46	206,126,781.66
ลูกหนี้ระยะสั้น	6	1,643,929.81	151,600.00
วัสดุคงเหลือ		1,765,753.79	1,287,606.14
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	7	4,218,944.36	3,374,518.38
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>197,582,971.42</u>	<u>210,940,506.18</u>
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	8	171,467,029.64	99,908,581.43
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	9	25,915,474.45	10,334,063.39
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น		7,000.00	7,000.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		<u>197,389,504.09</u>	<u>110,249,644.82</u>
รวมสินทรัพย์		<u><u>394,972,475.51</u></u>	<u><u>321,190,151.00</u></u>

จกน

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการการเงินนี้

(นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2565

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ	2565	2564
หนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
หนี้สิน		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้ระยะสั้น	10 8,057,073.19	14,699,149.46
เงินรับฝากระยะสั้น	11 1,064,901.50	1,007,924.00
รวมหนี้สินหมุนเวียน	<u>9,121,974.69</u>	<u>15,707,073.46</u>
หนี้สินไม่หมุนเวียน		
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	1,332,809.99	3,894,217.98
เงินรับฝากระยะยาว	-	156,135.00
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	<u>1,332,809.99</u>	<u>4,050,352.98</u>
รวมหนี้สิน	<u><u>10,454,784.68</u></u>	<u><u>19,757,426.44</u></u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	384,517,690.83	301,432,724.56
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	<u>384,517,690.83</u>	<u>301,432,724.56</u>
รวมหนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	<u><u>394,972,475.51</u></u>	<u><u>321,190,151.00</u></u>

๖๘๓

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

			(หน่วย : บาท)
	หมายเหตุ	2565	2564
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	13	389,424,736.40	423,029,852.55
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ		18,400.00	196,400.00
รายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ		1,722,500.00	-
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค		941,914.96	864,783.14
รวมรายได้		392,107,551.36	424,091,035.69
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	14	196,285,756.06	188,807,681.86
ค่าบำเหน็จบำนาญ	15	16,075,607.83	13,816,800.22
ค่าตอบแทน		1,055,210.00	589,800.00
ค่าใช้สอย	16	56,874,957.90	31,277,676.10
ค่าวัสดุ		7,729,258.11	2,652,558.55
ค่าสาธารณูปโภค	17	12,579,381.11	11,896,244.11
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	18	18,876,406.78	15,284,353.37
ค่าใช้จ่ายอื่น		22.00	-
รวมค่าใช้จ่าย		309,476,599.79	264,325,114.21
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		82,630,951.57	159,765,921.48

๗๘๓

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

		รายได้สูง/(ต่ำ) กว่า ค่าใช้จ่ายสะสม	องค์ประกอบอื่น ของสินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน	รวม สินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน
				(หน่วย : บาท)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 - ตามที่รายงานไว้เดิม	-	142,414,200.96	-	142,414,200.96
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	-	(747,397.88)	-	(747,397.88)
ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี	-	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 - หลังการปรับปรุง	-	141,666,803.08	-	141,666,803.08
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2564				
การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด	-	-	-	-
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	159,765,921.48	-	159,765,921.48
กำไร/ขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน	-	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	-	301,432,724.56	-	301,432,724.56

		รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย สะสม	องค์ประกอบอื่น ของสินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน	รวม สินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน
				(หน่วย : บาท)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 - ตามที่รายงานไว้เดิม	-	301,432,724.56	-	301,432,724.56
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	-	454,014.70	-	454,014.70
ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี	-	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 - หลังการปรับปรุง	-	301,886,739.26	-	301,886,739.26
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2565				
การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด	-	-	-	-
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	82,630,951.57	-	82,630,951.57
กำไร/ขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน	-	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2565	-	384,517,690.83	-	384,517,690.83

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ)
 ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารกลาง

(นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์)
 เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

3. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น 1-9 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

กรอบกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 หน่วยงานได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน จำนวน 361,136,700.00 บาท (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 397,437,500.00 บาท) โดยแยกเป็น ค่าใช้จ่ายบุคลากร จำนวน 176,702,400.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน จำนวน 77,699,200.00 บาท และค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 106,735,100.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 รายการที่ปรากฏในรายงานการเงินฉบับนี้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิม เว้นแต่จะได้เปิดเผยเป็นอย่างอื่นในนโยบายการบัญชี

รายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่เสนอรายงานตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ เป็นการแสดงภาพรวมในระดับกรม โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ไม่ว่ารายการดังกล่าวจะเกิดจากเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณทุกประเภทที่หน่วยงานมีอำนาจในการบริหารจัดการตามกฎหมาย รายการที่ปรากฏในรายงานการเงิน รวมถึง สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นของรัฐบาลและอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในภาพรวม แต่ให้หน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาและบริหารจัดการให้แก่รัฐบาลภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และรวมถึงองค์ประกอบของรายงานการเงิน ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานเอง

หมายเหตุ 3 มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่

กระทรวงการคลังได้ประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ที่มีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2564 ดังนี้

- นโยบายการบัญชีภาครัฐ เรื่อง บัตรภาษี

มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้น ไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการในงวดปัจจุบัน

ฝ่ายบริหารเชื่อว่ามาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้น จะไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการในงวดปัจจุบันที่นำมาถือปฏิบัติ

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

- เงินสด หมายถึง เงินสดในมือ เช็ค ตราพด และธนาคา หน่วยงานจะรับรู้เงินสด และเงินฝากธนาคารในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ และแสดงรายการดังกล่าวไว้ในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงิน

- เงินทดรองราชการ เป็นวงเงินงบประมาณที่หน่วยงานกันไว้เพื่อทดรองจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในการดำเนินงานของหน่วยงานตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ

- รายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูงซึ่งพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนเงินที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกับมูลค่าเดิม ซึ่งความแตกต่างในมูลค่าดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญ

- เงินฝากคลัง หมายถึง เงินนอกงบประมาณที่หน่วยงานฝากไว้กับกระทรวงการคลัง หน่วยงานจะรับรู้เงินฝากคลังในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ โดยแสดงรายการเงินฝากคลังในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงิน

4.2 ลูกหนี้ระยะสั้น

ลูกหนี้เงินยืม หมายถึง ลูกหนี้ภายในหน่วยงานกรณีให้ข้าราชการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ ยืมเงินไปใช้จ่ายในการปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ย เช่น ลูกหนี้เงินยืมงบประมาณ ลูกหนี้เงินยืมนอกงบประมาณ แสดงตามมูลค่าที่จะได้รับโดยไม่ตั้งบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

4.3 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูง และไม่มีลักษณะคงทนถาวร หน่วยงานวัดมูลค่าวัสดุคงเหลือในราคาทุนตามวิธีเข้าก่อนออกก่อน

4.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- หน่วยงานแสดงรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ตามราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม
- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ที่หน่วยงานมีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่หน่วยงานได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- หน่วยงานรับรู้รายการอุปกรณ์ เฉพาะรายการที่มีมูลค่าขึ้นต่อหน่วยหรือต่อชุด ตั้งแต่ 10,000.00 บาท ขึ้นไป ยกเว้นรายการที่ได้มาก่อนปี 2563 รับรู้เป็นอุปกรณ์เมื่อมีมูลค่าขึ้นต่ำตั้งแต่ 5,000.00 บาท ขึ้นไป และรายการที่ได้มาก่อนปี 2546 รับรู้เป็นอุปกรณ์เมื่อมีมูลค่าขึ้นต่ำตั้งแต่ 30,000.00 บาท ขึ้นไป

ราคาทุนรวมต้นทุนทางตรงที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์ เพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพและสถานที่ที่พร้อมจะใช้งานได้ตามความประสงค์ของฝ่ายบริหาร ราคาทุนของสินทรัพย์ที่ก่อสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย ต้นทุนค่าวัสดุ ค่าแรงงานทางตรง และต้นทุนทางตรงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์

ส่วนประกอบของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์แต่ละรายการที่มีรูปแบบและอายุการให้ประโยชน์ที่ต่างกัน และมีต้นทุนที่มีนัยสำคัญจะบันทึกส่วนประกอบนั้นแยกต่างหากจากกัน

ต้นทุนที่เกิดขึ้นในภายหลัง ต้นทุนในการเปลี่ยนแทนส่วนประกอบจะรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการเพิ่มขึ้นจากรายการนั้น และสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ และตัดมูลค่าของชิ้นส่วนที่ถูกเปลี่ยนแทนออกจากบัญชีด้วยมูลค่าตามบัญชี ส่วนต้นทุนที่เกิดขึ้นในการซ่อมบำรุงที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น

- ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานโดยประมาณ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)
ส่วนปรับปรุงอาคาร	20
ครุภัณฑ์สำนักงาน	8
- โทรศัพท์เคลื่อนที่	3
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ	
- ยานพาหนะประจำตำแหน่ง	6
- ยานพาหนะสำนักงาน	5
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5

๔๕๓

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)
ครุภัณฑ์โรงงาน	5
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5
ครุภัณฑ์กีฬา	5
ครุภัณฑ์การแพทย์และวิทยาศาสตร์	5
- ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับที่ดิน และสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	

4.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมถึงระบบงานต่าง ๆ และต้นทุนเว็บไซต์ ทั้งที่ได้มาจากการจัดซื้อ และการจ้างพัฒนาขึ้น โดยหน่วยงานมีสิทธิ์ควบคุมการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น และคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการจากสินทรัพย์นั้นเกินกว่าหนึ่งปี หน่วยงานแสดงรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนตามราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม

- ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ 5 ปี

4.6 รายได้รอการรับรู้

รายได้รอการรับรู้ เป็นสินทรัพย์ที่หน่วยงานได้รับความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับบริจาคโดยมีผู้มอบให้หน่วยงานไว้ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งหน่วยงานยังไม่อาจรับรู้รายได้

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์อย่างเป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

4.7 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณรับรู้ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1) เมื่อยื่นคำขอเบิกเงินจากกรมบัญชีกลางในกรณีเป็นการขอรับเงินเข้าบัญชีหน่วยงาน
- 2) เมื่ออนุมัติจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิได้รับเงินแล้วในกรณีเป็นการจ่ายตรงให้กับผู้มีสิทธิรับเงิน

4.8 รายได้แผ่นดิน

รายได้แผ่นดินเป็นรายได้ของรัฐบาลที่หน่วยงานได้รับและจะต้องนำส่งคลัง หน่วยงานรับรู้เงินรายได้แผ่นดินเมื่อได้รับรายได้ และเนื่องจากรายได้แผ่นดินเป็นรายได้ที่หน่วยงานไม่สามารถนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ ดังนั้น ณ วันสิ้นสุดรอบระยะเวลารายงาน หน่วยงานจะปิดบัญชีรายได้แผ่นดินและบัญชีรายได้แผ่นดินนำส่งคลังไปเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง เพื่อแสดงภาระผูกพันที่หน่วยงานจะต้องนำเงินส่งคลังในงวดบัญชีถัดไป

4.9 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค เป็นส่วนหนึ่งของรายการโอนตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยน คือ การโอนทรัพยากรจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่ง โดยไม่ได้ให้สิ่งตอบแทนที่มีมูลค่าใกล้เคียงกันเป็นการแลกเปลี่ยน และไม่ใช้รายการทางภาษี

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาคที่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน รับรู้เป็นรายได้รอการรับรู้ เมื่อได้รับเงินและทยอยรับรู้เป็นรายได้เมื่อได้ทำตามเงื่อนไขที่กำหนด สำหรับรายได้จากการอุดหนุนและบริจาค ที่ไม่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน ไม่ว่าจะมียกข้อจำกัดของสินทรัพย์ที่โอนหรือไม่ รับรู้เป็นรายได้เมื่อได้รับ สินทรัพย์ที่โอนที่เป็นไปตามเกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์

หมายเหตุ 5 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
เงินสดในมือ	50,000.00	50,000.00
เงินฝากคลัง	-	196,400.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	189,904,343.46	205,880,381.66
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	<u>189,954,343.46</u>	<u>206,126,781.66</u>

หมายเหตุ 6 ลูกหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	1,643,779.81	151,600.00
รายได้ค้างรับ	150.00	-
รวมลูกหนี้ระยะสั้น	<u>1,643,929.81</u>	<u>151,600.00</u>

ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

(หน่วย : บาท)				
ลูกหนี้เงินยืม ในงบประมาณ	ยังไม่ถึงกำหนด ชำระ	เกินกำหนดชำระ ไม่เกิน 15 วัน	เกินกำหนดชำระ เกินกว่า 15 วัน	รวม
2565	1,643,779.81	-	-	1,643,779.81
2564	151,600.00	-	-	151,600.00

รวม

หมายเหตุ 7 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า - ระยะสั้น	4,218,944.36	3,374,518.38
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	<u>4,218,944.36</u>	<u>3,374,518.38</u>

หมายเหตุ 8 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
ส่วนปรับปรุงอาคาร	130,118,678.69	1,481,568.00
<u>หัก</u> ค่าเสื่อมราคาสะสม - ส่วนปรับปรุงอาคาร	<u>4,161,506.81</u>	<u>1,481,567.00</u>
ส่วนปรับปรุงอาคาร - สุทธิ	<u>125,957,171.88</u>	<u>1.00</u>
ครุภัณฑ์	236,528,913.56	215,428,404.50
<u>หัก</u> ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	<u>191,019,055.80</u>	<u>184,494,824.07</u>
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	<u>45,509,857.76</u>	<u>30,933,580.43</u>
งานระหว่างก่อสร้าง	-	68,975,000.00
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	<u>171,467,029.64</u>	<u>99,908,581.43</u>

หมายเหตุ 9 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	37,422,301.55	24,837,811.55
<u>หัก</u> ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	<u>21,674,952.10</u>	<u>19,124,288.16</u>
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	<u>15,747,349.45</u>	<u>5,713,523.39</u>
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	10,168,125.00	4,620,540.00
รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	<u>25,915,474.45</u>	<u>10,334,063.39</u>

✓เงิน

หมายเหตุ 10 เจ้าหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
เจ้าหนี้การค้า	3,686,337.24	10,592,905.56
เจ้าหนี้อื่น	22,901.00	-
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	1,135,287.29	2,250,905.65
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	3,212,547.66	1,855,338.25
รวมเจ้าหนี้ระยะสั้น	<u>8,057,073.19</u>	<u>14,699,149.46</u>

หมายเหตุ 11 เงินรับฝากระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
เงินรับฝากอื่น	-	1,050.00
เงินประกันสัญญา	808,551.50	588,389.00
เงินประกันผลงาน	256,350.00	111,975.00
เงินประกันอื่น	-	306,510.00
รวมเงินรับฝากระยะสั้น	<u>1,064,901.50</u>	<u>1,007,924.00</u>

หมายเหตุ 12 ภาระผูกพัน

- ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

หน่วยงานในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 และ 2564 ดังนี้

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
ไม่เกิน 1 ปี	1,046,975.04	1,340,975.04
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	1,254,966.06	2,301,941.10
รวม	<u>2,301,941.10</u>	<u>3,642,916.14</u>

✓

- ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

		(หน่วย : บาท)
สัญญาที่ยังไม่ได้รับรู้	2565	2564
ที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	-	86,025,000.00
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	52,810,478.10	4,859,920.01
รวม	52,810,478.10	90,884,920.01

ภาระผูกพันข้างต้นเกิดจากมูลค่าตามสัญญาจ้างก่อสร้าง ปรับปรุง และจัดหาสินทรัพย์

- ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 และ 2564 หน่วยงานมีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญา ดังนี้

		(หน่วย : บาท)
	2565	2564
ไม่เกิน 1 ปี	13,466,454.91	17,233,272.51
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	2,711,600.00	2,000,000.00
รวม	16,178,054.91	19,233,272.51

หมายเหตุ 13 รายได้จากงบประมาณ

		(หน่วย : บาท)
	2565	2564
รายได้จากงบประมาณปีปัจจุบัน		
รายได้จากงบเงินอุดหนุน		
- ค่าใช้จ่ายบุคลากร	176,702,400.00	174,065,400.00
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	77,699,200.00	112,669,100.00
- ค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง	106,735,100.00	110,703,000.00
รายได้จากงบกลาง	28,289,406.40	25,592,352.55
หัก เบิกเกินส่งคืนเงินงบประมาณ	1,370.00	-
รวมรายได้จากงบประมาณ	389,424,736.40	423,029,852.55

๔๒๓

หมายเหตุ 14 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
เงินเดือน	115,488,476.33	110,878,085.78
ค่าล่วงเวลา	113,180.00	94,730.00
เงินประจำตำแหน่ง	13,163,136.33	13,366,100.01
ค่าจ้าง	8,044,320.00	7,711,859.00
ค่าตอบแทนพนักงานราชการ	5,712,828.16	5,385,980.64
ค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทนการจัดหารถประจำตำแหน่ง	2,363,709.68	1,636,800.00
เงินช่วยค่าครองชีพ	49,260.00	55,721.94
ค่ารักษาพยาบาล	9,721,001.18	8,483,340.14
เงินช่วยการศึกษาบุตร	443,761.00	406,716.25
เงินชดเชย กบข.	1,188,483.51	1,088,061.40
เงินสมทบ กบข.	1,782,725.18	1,632,092.10
เงินสมทบ กสจ.	214,356.60	205,962.44
เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	158,609.00	133,329.00
ค่าเช่าบ้าน	908,119.35	854,800.00
เงินเพิ่มพิเศษ	30,752,452.09	30,607,958.84
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	6,181,337.65	6,266,144.32
รวมค่าใช้จ่ายบุคลากร	<u>196,285,756.06</u>	<u>188,807,681.86</u>

หมายเหตุ 15 ค่าบำเหน็จบำนาญ

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
บำนาญปกติ	11,163,805.59	9,991,730.04
เงินช่วยค่าครองชีพ	120,654.16	137,366.16
บำเหน็จ	2,408,118.90	546,433.00
บำเหน็จดำรงชีพ	600,000.00	1,988,952.25
บำเหน็จรายเดือน	203,976.00	203,976.00
ค่ารักษาพยาบาล	1,574,253.18	943,542.77
เงินช่วยการศึกษาบุตร	4,800.00	4,800.00
รวมค่าบำเหน็จบำนาญ	<u>16,075,607.83</u>	<u>13,816,800.22</u>

๖๘

หมายเหตุ 16 ค่าใช้สอย

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	17,137,236.94	4,251,088.50
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	1,848,598.04	108,588.55
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	5,167,927.86	4,449,060.59
ค่าจ้างเหมาบริการ	15,256,860.46	15,203,470.61
ค่าจ้างที่ปรึกษา	11,660,000.00	1,935,000.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	721,705.00	891,693.00
ค่าเช่า	1,316,475.04	997,016.92
ค่าประชาสัมพันธ์	2,311,882.00	2,057,250.00
ค่าใช้สอยอื่น	1,454,272.56	1,384,507.93
รวมค่าใช้สอย	56,874,957.90	31,277,676.10

หมายเหตุ 17 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
ค่าไฟฟ้า	9,954,423.65	9,269,252.22
ค่าน้ำประปา	48,274.21	41,023.80
ค่าโทรศัพท์	1,403,393.25	1,421,420.09
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	929,937.00	929,937.00
ค่าบริการไปรษณีย์	243,353.00	234,611.00
รวมค่าสาธารณูปโภค	12,579,381.11	11,896,244.11

หมายเหตุ 18 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	(หน่วย : บาท)	
	2565	2564
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	2,679,939.81	-
ครุภัณฑ์	13,645,803.03	12,634,254.10
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	2,550,663.94	2,650,099.27
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	18,876,406.78	15,284,353.37

๑๖๓

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน จำนวน 361,136,700.00 บาท และใช้เงินงบประมาณรายจ่ายข้ามปี จำนวน 94,581,249.15 บาท มาจัดทำ แผนงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 455,717,949.15 บาท

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

รายการ	งบสุทธิหลัง โอน เปลี่ยนแปลง	เงินกันไว้เบิก เหลื่อมปี (การสำรองเงิน)	ใบสั่งซื้อ/ สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
งบเงินอุดหนุน					
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	180,959,862.58	-	-	180,959,862.58	-
2. แผนงานพื้นฐานด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ	273,189,086.57	4,815,990.00	66,885,897.79	105,500,066.94	95,987,131.84
3. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนา กฎหมายและกระบวนการ ยุติธรรม	1,569,000.00	-	-	483,145.80	1,085,854.20
รวม	455,717,949.15	4,815,990.00	66,885,897.79	286,943,075.32	97,072,986.04

รายงานฐานะเงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี (ก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2565)

รายการ	เงินกันไว้ เบิกเหลื่อมปี (สุทธิ)	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ	90,910,345.74	81,809,913.74	9,100,432.00
รวม	90,910,345.74	81,809,913.74	9,100,432.00

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

รายการ	งบสุทธิหลัง โอน เปลี่ยนแปลง	เงินกันไว้เบิก เหลื่อมปี (การสำรองเงิน)	ใบสั่งซื้อ/ สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
งบเงินอุดหนุน					
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	174,559,411.02	-	-	174,559,411.02	-
2. แผนงานพื้นฐานด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ	260,761,023.43	2,275,033.65	88,635,312.09	75,269,428.54	94,581,249.15
รวม	435,320,434.45	2,275,033.65	88,635,312.09	249,828,839.56	94,581,249.15

๒๘๓

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
รายงานรายได้แผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565

(หน่วย : บาท)

	2565	2564
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ		
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	819,992.47	1,092,749.15
รวมรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ	819,992.47	1,092,749.15
รายได้แผ่นดินจัดเก็บสุทธิ	819,992.47	1,092,749.15
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	819,992.47	1,092,749.15
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	-
ปรับ รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	-
รายการรายได้แผ่นดินสุทธิ	-	-

รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี จำนวน 819,992.47 บาท ประกอบด้วย

(หน่วย : บาท)

	2565	2564
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	36,498.00	424,440.00
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล	623,585.96	435,521.65
รายได้อื่น	159,908.51	232,787.50
รวม รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	819,992.47	1,092,749.15

๖๘๓

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

2.1 งบแสดงฐานะการเงิน

งบแสดงฐานะการเงิน เป็นรายงานการเงินที่แสดงถึงฐานะการเงินของหน่วยงาน ประกอบด้วย สินทรัพย์ หนี้สิน และสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนของหน่วยงาน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ที่มีการจัดทำรายงานเพื่อประเมินฐานะการเงินของหน่วยงาน มีรายละเอียด ดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์ในภาพรวมปี 2565 เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 73,782,324.51 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.97 มีหนี้สินรวมปี 2565 ลดลงจากปี 2564 จำนวน 9,302,641.76 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.08 และมีสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนปี 2565 เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 83,084,966.27 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.56

2.1.1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์หมุนเวียนในปี 2565 ลดลงจากปี 2564 จำนวน 13,357,534.76 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.33 มีรายละเอียด ดังนี้

(ก) เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดปี 2565 ลดลงจากปี 2564 จำนวน 16,172,438.20 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.85 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่ได้ก่อหนี้ผูกพันไว้ในปี 2564 แล้วเสร็จ และได้จ่ายชำระหนี้ตามข้อผูกพันเรียบร้อยแล้ว เป็นผลให้รายการเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในปี 2565 ลดลง

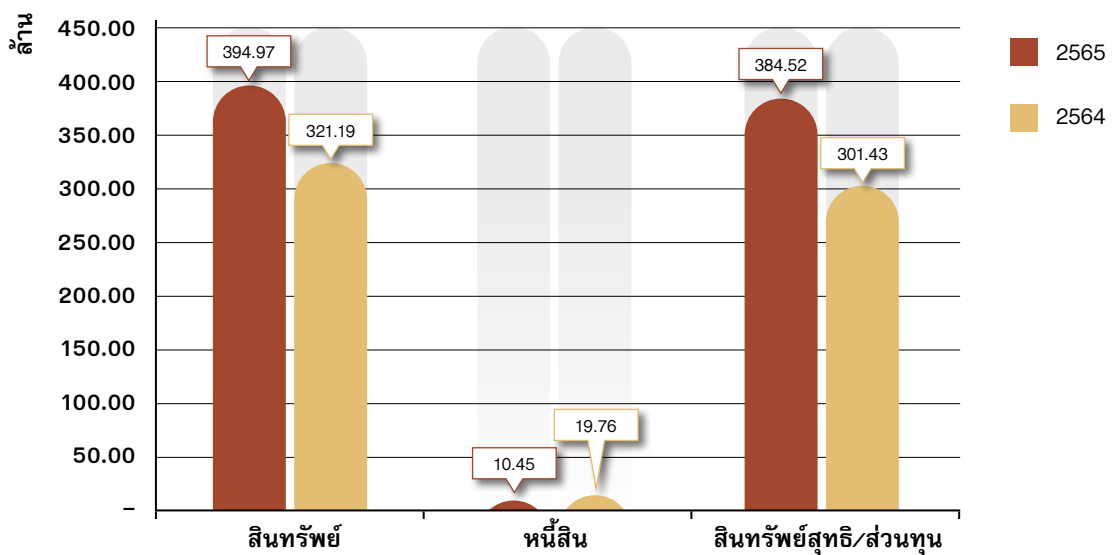
(ข) รายการในสินทรัพย์หมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นในปี 2565 ได้แก่ ลูกหนี้ระยะสั้น เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 1,492,329.81 บาท คิดเป็นร้อยละ 984.39 ซึ่งเกิดจากรายการลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณปี 2565 เพิ่มมากขึ้น และยังไม่ถึงกำหนดชำระคืนในปี ในส่วนของรายการวัสดุคงเหลือ เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 478,147.65 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.13 เนื่องจากมีการจัดหาวัสดุสำหรับการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น และรายการสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 844,425.98 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.02 เป็นผลมาจากการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาดำเนินโครงการวิจัยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี 2564

2.1.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในปี 2565 เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 87,139,859.27 บาท คิดเป็นร้อยละ 79.04 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดหาครุภัณฑ์และระบบสารสนเทศในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นในปี 2565 เพื่อรองรับการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกในการพิจารณาคดีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.1.3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนี้สินหมุนเวียนในปี 2565 ลดลงจากปี 2564 จำนวน 6,585,098.77 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.92 สาเหตุหลักมาจากเจ้าหนี้ระยะสั้นในปี 2565 ลดลงจากปี 2564 จำนวน 6,642,076.27 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.19 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการชำระหนี้สินตามภาระผูกพัน ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและบริการอื่นที่ค้างจากปี 2564 เป็นจำนวนมาก เป็นผลให้เจ้าหนี้ระยะสั้นลดลง แต่ในส่วนของเงินรับฝากระยะสั้น เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 56,977.50 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.65 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีเงินประกันสัญญาและเงินประกันผลงานเพิ่มมากขึ้น

2.1.4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนี้สินไม่หมุนเวียนในปี 2565 ลดลงจากปี 2564 จำนวน 2,717,542.99 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.09 สาเหตุมาจากเจ้าหนี้เงินโอนและรายการเงินอุดหนุนระยะยาว ลดลงจากปี 2564 จำนวน 2,561,407.99 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.77 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินโครงการวิจัยที่ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ในปี 2564 เสร็จสิ้นหลายโครงการ คงเหลือเพียงบางส่วนที่อยู่ระหว่างการส่งมอบงาน และในส่วนของเงินรับฝากระยะยาว ลดลงจากปี 2564 จำนวน 156,135.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากสำนักงานได้คืนเงินประกันสัญญาระยะยาวที่พ้นข้อผูกพันตามสัญญาให้แก่ผู้รับจ้าง

แผนภูมิที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลงบแสดงฐานะการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และ 2564

2.2 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน เป็นรายงานการเงินที่แสดงถึงผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างของรายได้และค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการสร้างผลผลิตของหน่วยงานในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี มีรายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้งบประมาณเป็นรายได้หลัก รายได้ในภาพรวมปี 2565 ลดลงจากปี 2564 จำนวน 31,983,484.33 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.54 และมีค่าใช้จ่ายในภาพรวมปี 2565 เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 45,151,485.58 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.08

2.2.1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้งบประมาณในปี 2565 ลดลงจากปี 2564 จำนวน 33,605,116.15 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.94 เนื่องจากในปี 2565 โครงการจ้างก่อสร้างปรับปรุงอาคารบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ เพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์และวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว จึงไม่มีงบประมาณในส่วนของการก่อสร้าง เป็นผลให้งบประมาณที่ได้รับลดลง

2.2.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้จากการขายสินค้าและบริการในปี 2565 ลดลงจากปี 2564 จำนวน 178,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 90.63 เนื่องจากในปี 2564 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีค่าธรรมเนียมในการจัดสอบบรรจุเข้ารับราชการและได้มีการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้ว ในส่วนของรายได้ที่เกิดขึ้นในปี 2565 เป็นค่าธรรมเนียมในการสมัครสอบบรรจุบุคคลเข้ารับราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในอีกตำแหน่งหนึ่ง

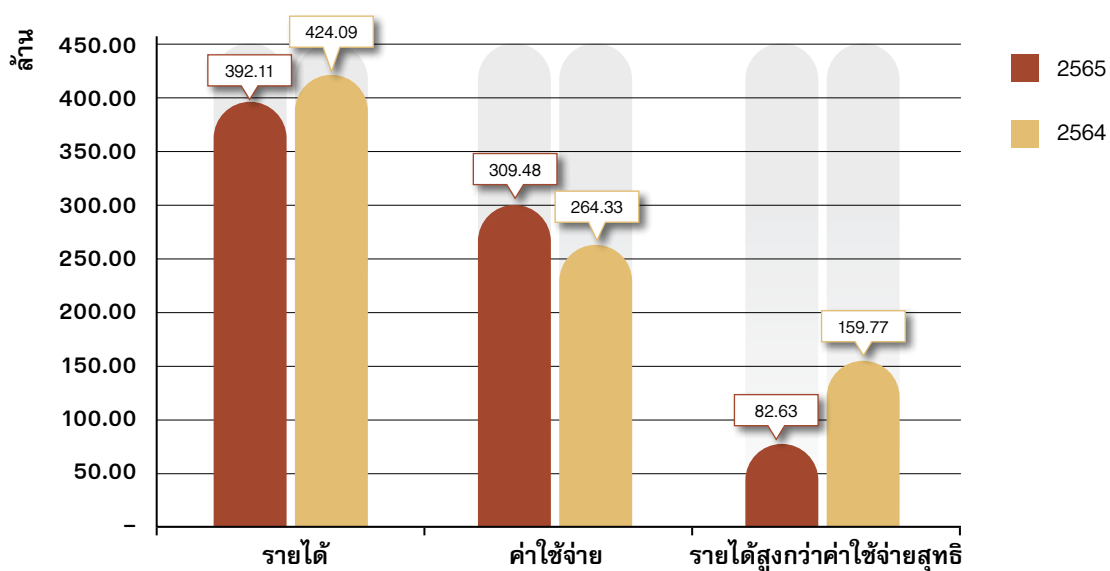
2.2.3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเกิดรายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐในปี 2565 จำนวน 1,722,500 บาท เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เพื่อดำเนินโครงการวิจัยของสำนักงาน

2.2.4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้จากการอุดหนุนและบริจาค ในปี 2565 เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 77,131.82 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.92 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับบริจาคทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น

2.2.5 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีค่าใช้จ่ายในปี 2565 เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 45,151,485.58 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.08 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นในทุกหมวดค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายบุคลากร เพิ่มขึ้นจำนวน 7,478,074.20 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.96 เป็นการเพิ่มขึ้นจากการปรับเงินเดือนประจำปีตามรอบการประเมิน ค่าบำเหน็จบำนาญ เพิ่มขึ้นจำนวน 2,258,807.61 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.35 เนื่องจากมีข้าราชการลาออกจากราชการและเกษียณอายุเพิ่มมากขึ้น จากปีก่อน ในส่วนของค่าตอบแทน เพิ่มขึ้นจำนวน 465,410 บาท คิดเป็นร้อยละ 78.91 ค่าใช้สอย เพิ่มขึ้นจำนวน 25,597,281.80 บาท คิดเป็นร้อยละ 81.84 ค่าวัสดุ เพิ่มขึ้นจำนวน 5,076,699.56 บาท คิดเป็นร้อยละ 191.39 ค่าสาธารณูปโภค เพิ่มขึ้นจำนวน 683,137 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.74 และค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย เพิ่มขึ้นจำนวน 3,592,053.41 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.50 ซึ่งการเพิ่มขึ้นเนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินงานตามแผนงาน โครงการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากกว่าในปี 2564 ที่มีข้อจำกัดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด 2019 (Covid-19) เป็นผลให้มีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

2.2.6 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิในปี 2565 ลดลงจากปี 2564 จำนวน 77,134,969.91 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.28 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณลดลง แต่มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ทุกรายการค่าใช้จ่าย

แผนภูมิที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และ 2564

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 และ 2564

(หน่วย : บาท)

รายการ	ปีงบประมาณ		เพิ่ม (ลด)	
	2565	2564	จำนวนเงิน	ร้อยละ
สินทรัพย์				
สินทรัพย์หมุนเวียน				
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	189,954,343.46	206,126,781.66	(16,172,438.20)	(7.85)
ลูกหนี้ระยะสั้น	1,643,929.81	151,600.00	1,492,329.81	984.39
วัสดุคงเหลือ	1,765,753.79	1,287,606.14	478,147.65	37.13
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	4,218,944.36	3,374,518.38	844,425.98	25.02
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	197,582,971.42	210,940,506.18	(13,357,534.76)	(6.33)
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน				
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	171,467,029.64	99,908,581.43	71,558,448.21	71.62
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	25,915,474.45	10,334,063.39	15,581,411.06	150.78
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	7,000.00	7,000.00	-	-
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	197,389,504.09	110,249,644.82	87,139,859.27	79.04
รวมสินทรัพย์	394,972,475.51	321,190,151.00	73,782,324.51	22.97
หนี้สินและสินทรัพย์/ส่วนทุน				
หนี้สินหมุนเวียน				
เจ้าหนี้ระยะสั้น	8,057,073.19	14,699,149.46	(6,642,076.27)	(45.19)
เงินรับฝากระยะสั้น	1,064,901.50	1,007,924.00	56,977.50	5.65
รวมหนี้สินหมุนเวียน	9,121,974.69	15,707,073.46	(6,585,098.77)	(41.92)
หนี้สินไม่หมุนเวียน				
เจ้าหนี้เงินโอนและรายเงินอุดหนุนระยะยาว	1,332,809.99	3,894,217.98	(2,561,407.99)	(65.77)
เงินรับฝากระยะยาว	-	156,135.00	(156,135.00)	(100.00)
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	1,332,809.99	4,050,352.98	(2,717,542.99)	(67.09)
รวมหนี้สิน	10,454,784.68	19,757,426.44	(9,302,641.76)	(47.08)
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน				
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	384,517,690.83	301,432,724.56	83,084,966.27	27.56
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	384,517,690.83	301,432,724.56	83,084,966.27	27.56

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบแสดงผลการดำเนินงานการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 และ 2564

(หน่วย : บาท)

รายการ	ปีงบประมาณ		เพิ่ม (ลด)	
	2565	2564	จำนวนเงิน	ร้อยละ
รายได้				
รายได้จากงบประมาณ	389,424,736.40	423,029,852.55	(33,605,116.15)	(7.94)
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	18,400.00	196,400.00	(178,000.00)	(90.63)
รายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	1,722,500.00	-	1,722,500.00	100.00
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค	941,914.96	864,783.14	77,131.82	8.92
รวมรายได้	392,107,551.36	424,091,035.69	(31,983,484.33)	(7.54)
ค่าใช้จ่าย				
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	196,285,756.06	188,807,681.86	7,478,074.20	3.96
ค่าบำเหน็จบำนาญ	16,075,607.83	13,816,800.22	2,258,807.61	16.35
ค่าตอบแทน	1,055,210.00	589,800.00	465,410.00	78.91
ค่าใช้สอย	56,874,957.90	31,277,676.10	25,597,281.80	81.84
ค่าวัสดุ	7,729,258.11	2,652,558.55	5,076,699.56	191.39
ค่าสาธารณูปโภค	12,579,381.11	11,896,244.11	683,137.00	5.74
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	18,876,406.78	15,284,353.37	3,592,053.41	23.50
ค่าใช้จ่ายอื่น	22.00	-	22.00	100.00
รวมค่าใช้จ่าย	309,476,599.79	264,325,114.21	45,151,485.58	17.08
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	82,630,951.57	159,765,921.48	(77,134,969.91)	(48.28)

รายชื่อคณะกรรมการ รายงานประจำปี 2565 ศาลรัฐธรรมนูญ

ประธาน

นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการ

1) นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไฉ	รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
2) นายบุญเสริม นาคสาร	รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
3) นางวิภาวรรณ หะวานนท์	ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร
4) นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์	ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร
5) นายอดิเทพ อูยยะพัฒน์	ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี
6) นางพรพิมล นิลทจันทร์	ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร
7) นางสาวสาวิตรี อมรตานนท์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารและอำนวยการ
8) นายธนวิทย์ ณ เชียงใหม่	ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีดิจิทัล
9) นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัสดุ
10) นายสมพงษ์ กลีบสวัสดิ์	ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
11) นางสาวศิวาภรณ์ เฉลิมวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการ กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ
12) นางสาวทัศนภรณ์ ลิกะไชย	ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
13) นายวัชรพงษ์ ใจสุทธิ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการคดี
14) นางพจิگانต์ สวัสดิ์วงศ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

15) นายคันธนิตย์ กาญจนารักษ์	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ
16) นางพจนพร ทวนทอง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานการคลัง
17) นางดวงชีวัน กาญจนารักษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์
18) นางสาวอริสา ลิมปพนาทอง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบภายใน
19) นายสุเมธ สุระเสียง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารทรัพยากรมนุษย์
20) นายบรรชา รังแก้ว	ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ แผนงาน และนโยบาย
21) นางสาวอภิภาดา มั่นทรานนท์	ผู้อำนวยการกองสื่อสารองค์กร
22) ว่าที่ร้อยตรี เฉลิมชนม์ บุญเกียรติสกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารงบประมาณและติดตาม
23) นางสาวนิชนันท์ เผือกพูลผล	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
24) นางสาวญาณิศา สุวรรณ	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

ข้อมูล ณ วันที่ 24 มีนาคม 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

Office of the Constitutional Court

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์)
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

โทรศัพท์ : 0-2141-7777 โทรสาร : 0-2143-9522

E-mail : saraban@constitutionalcourt.or.th

Call Center : 1201

รายงานประจำปี 2565 ศาลรัฐธรรมนูญ

The Government Complex Commemorating

His Majesty the King's 80th Birthday Anniversary, 5th December, B.E. 2550 (2007)

Rajaburidirekridhi Bldg. Building A.120 Moo 3 Chaengwattana Road, Laksi District, Bangkok 10210